

50 JAAR A.HAK

Wat in 1963 begon als een lokaal bedrijf dat pijpleidingen aanlegde in Nederland, groeide al snel uit tot een internationale speler met vestigingen over de hele wereld en een zeer breed aanbod van diensten en producten. Een nog altijd groeiend familiebedrijf dat in 2013 zijn vijftigjarig jubileum vierde en de blik vol vertrouwen op de toekomst heeft gericht.

In die dynamische omgeving maakt dit boek pas op de plaats, om terug te kijken op de afgelopen vijftig jaar. Met verhalen en anekdotes, deels opgetekend uit de mond van medewerkers en directeurs van de A.Hak-bedrijven, en met veel uniek fotomateriaal dat door de jaren heen werd verzameld.

Een boek voor iedereen die A.Hak een warm hart toedraagt en vooral voor alle medewerkers, partners en relaties, van toen en nu, die het bedrijf hebben gebracht waar het nu is.

MET HART EN ZIEL

50

JAAR
A.HAK

met
hart
en
ziel

50

JAAR A.HAK

met hart
en ziel

50

JAAR A.HAK

**met hart
en ziel**

Inhoud

5	VOORWOORD
9	VOORGESCHIEDENIS: TRANSPORT EN KRAANVERHUUR De wederopbouw als aanjager
21	A.HAK PIJPLEIDINGEN NV De eerste tien jaar
35	OVER DE GRENZEN Jaren van enorme groei
55	DOORZETTEN IN CRISISTIJD De schouders eronder
73	OP EIGEN BENEN Jaren van verbreding
111	NAAR EEN NIEUW MILLENNIUM Door roerige tijden
137	TERUG VAN WEG GEWEEST De volgende groeispurt
189	OP NAAR DE HONDERD Samen in een nieuwe rol
205	NAWOORD

Voorwoord

Voor het schrijven van dit boek heb ik me de afgelopen maanden ondergedompeld in de geschiedenis van A.Hak. Daarbij bleken vooral de personeels- en relatiebladen onuitputtelijke bronnen van informatie. Ik ben de redacties van deze bladen veel dank verschuldigd voor hun jarenlange inzet. Hun werk heeft ervoor gezorgd dat het verleden ook nu nog toegankelijk is.

Mijn dank gaat ook uit naar de vele collega's die tekst en uitleg hebben gegeven bij de verhalen en foto's. In het bijzonder wil ik in dit verband Xaf Hendriksen noemen. Hij was niet alleen een vraagbaak, maar heeft bovendien de periode tot 1980, toen het Hakblad nog niet bestond, in kaart gebracht.

Bij het samenstellen van een uitgave als deze ontkom je er niet aan om keuzes te maken. Voor elke collega, relatie, opdracht of gebeurtenis die in dit boek wordt uitgelicht, blijven er daardoor tientallen op de achtergrond. Dat betekent onherroepelijk dat er mensen zullen zijn die hun persoonlijke verhaal niet tegenkomen op de nu volgende pagina's. Hun bijdragen aan het succesverhaal van A.Hak waren echter net zo essentieel en worden even zeer gewaardeerd. Ik hoop dan ook dat iedereen die dit boek leest, trots is op de geschiedenis die hij of zij in de afgelopen vijftig jaar samen met A.Hak heeft geschreven.

RICHARD VAN SANTEN
Manager communicatie

VOORGESCHIEDENIS: TRANSPORT EN KRAANVERHUUR

De weder- opbouw als aanjager

Het verhaal van het vijftigjarige bestaan van A.Hak begint uiteraard in 1963. Maar de fundamenteen werden al veel eerder gelegd. De Tweede Wereldoorlog speelde er een belangrijke rol in. Je zou kunnen zeggen dat deze wereldbrand, maar vooral de wederopbouw die erop volgde, de aanjager vormde voor het verhaal.

Voordat in Europa de lont in het kruitvat gaat, wordt op 20 augustus 1923 Arie Hak geboren. Plaats van handeling is het rustige dorp Krimpen aan de Lek, onder de rook van Rotterdam. Hij is de tweede zoon van een veeboer, die in de vooroorlogse jaren netjes zijn MULO-diploma haalt om vervolgens op jeugdige leeftijd zijn eigen nering te beginnen. Hij wordt melkrijder met paard en wagen.

De eerste jaren als eigen baas, die voor iedere ondernemer spannend zijn, worden in het geval van Hak volledig overschaduwd door de wereldgeschiedenis, die op hardhandige wijze roet in het eten gooit. Vooral Rotterdam, gelegen op slechts een paar kilometer van het landelijke Krimpen, krijgt het in die jaren zwaar te verduren. Meteen al aan het begin van de oorlog, op 14 mei 1940, wordt de stad hevig gebombardeerd, wat leidt tot de capitulatie van de Nederlandse strijdkrachten. Maar ook in de jaren die volgen, vallen er tijdens zogenaamde 'vergeten' bombardementen nog een aantal keren bommen op de stad.

WERELDGESCHIEDENIS

14 MEI

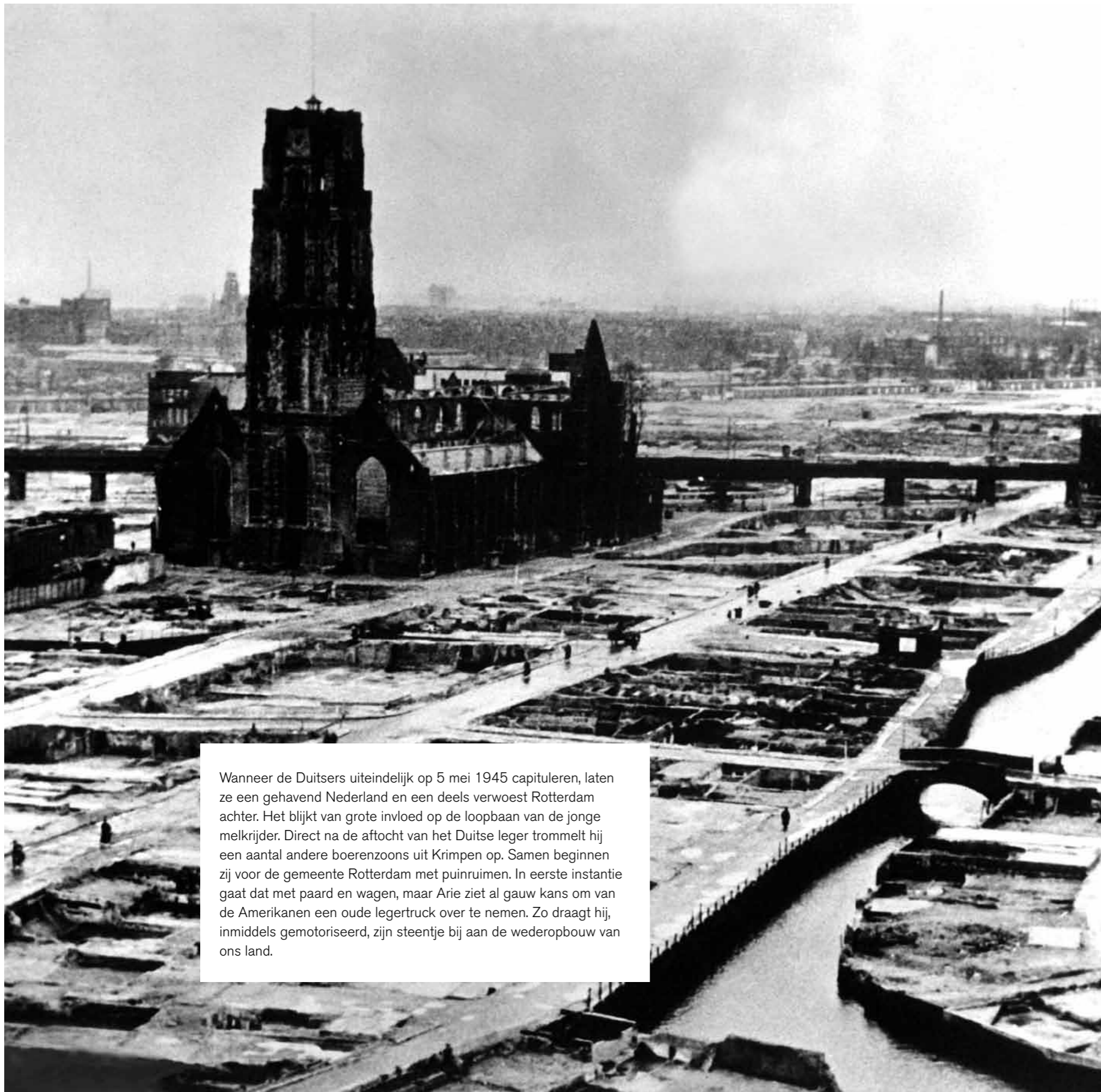
1940

BOMBARDEMENT OP ROTTERDAM, HET VOLLEDIGE CENTRUM EN ANDERE DELEN VAN DE STAD WAREN VOLLEDIG VERWOEST.

Arie Hak als melkrijder met paard en wagen.

Wanneer de Duitsers uiteindelijk op 5 mei 1945 capituleren, laten ze een gehavend Nederland en een deels verwoest Rotterdam achter. Het blijkt van grote invloed op de loopbaan van de jonge melkrijder. Direct na de aftocht van het Duitse leger trommelt hij een aantal andere boerenzoons uit Krimpen op. Samen beginnen zij voor de gemeente Rotterdam met puinruimen. In eerste instantie gaat dat met paard en wagen, maar Arie ziet al gauw kans om van de Amerikanen een oude legertruck over te nemen. Zo draagt hij, inmiddels gemotoriseerd, zijn steentje bij aan de wederopbouw van ons land.

De werkzaamheden in Rotterdam, en in de rest van Nederland, kunnen in de naoorlogse jaren worden betaald met geld van de Amerikaanse bevrijders. Tussen 1948 en 1952 ontvangt Europa in het kader van het Marshallplan 12,4 miljard dollar. Een astronomisch bedrag, zeker voor die tijd. In eerste instantie is dit geld voor tachtig procent bedoeld als gift en wordt de overige twintig procent verstrekt in de vorm van een lening. Later beslist Amerika dat ook deze lening wordt omgezet in een gift. Arie Hak krijgt zijn legertruck niet voor niks; het is zijn eerste echte naoorlogse investering en zeker niet zijn laatste. Al snel breidt hij uit met graafmachines, hijskranen en personeel. De basis wordt gelegd voor A.Hak Transport, later aangevuld met A.Hak Kraanverhuur.

WERELDGESCHIEDENIS

1948-1952

MARSHALLPLAN.

Na jaren van wederopbouw is Nederland aan het einde van de jaren vijftig en het begin van de jaren zestig nog steeds een land van 'hard werken voor weinig'. Er heerst ernstige woningnood en een groot deel van de Nederlanders moet rondkomen van vijf- tot zesduizend gulden per jaar. De meeste mensen verwarmen in hun huis slechts één kamer en gebruiken daarvoor steenkolen, turf of olie. Die olie produceren we zelf. Tijdens de Tweede Wereldoorlog ontdekten medewerkers van de Bataafsche Petroleum Maatschappij (BPM) aardolie in Schoonebeek. Om de Duitsers niet in de kaart te spelen wordt de ontdekking stilgehouden, maar in 1947 hoeft dat niet meer en gaat de BPM op in de NAM, de Nederlandse Aardolie-maatschappij (50% Shell en 50% Esso). De jaarproductie bedraagt dan al 1,25 miljoen vaten olie. In 1948 doet de NAM een belangrijke ontdekking. In Coevorden wordt aardgas gevonden. Aardgas zal er uiteindelijk voor zorgen dat Nederland een welvarend land wordt, maar de voorraad van Coevorden is daarvoor niet groot genoeg. In 1959 wordt in het Groningse Slochteren een veel grotere gasbel aangeboord. Met de kennis van nu had deze voorraad aan het begin van de exploitatie een geraamde omvang van 2.800 miljoen kubieke meter.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1959

DE VONDST VAN EEN GIGANTISCHE GASBEL BIJ SLOCHTEREN VERANDERT DE NEDERLANDSE ECONOMIE.

A.Hak was al snel één van de weinigen die pijpen met een grote diameter kon vervoeren.

Begin jaren zestig profiteert Nederland nog maar mondjesmaat van de aardgasvondst. Het transport- en verhuurbedrijf A.Hak is in de tussentijd echter rustig verder gegroeid. In 1962 beschikt het bedrijf inmiddels over zeventig Atlasknijpertjes. In de jaren van de wederopbouw werden deze in Rotterdam vrijwel continu verhuurd aan de gemeente, die ze gebruikte bij herstelwerkzaamheden aan de stad en het vernieuwen van de ondergrondse infrastructuur. Ook de transportcapaciteit werd geleidelijk uitgebreid en Arie Hak was al snel één van de weinigen die pijpen met een grote diameter kon vervoeren. Hij vervoerde onder meer grote betonnen buizen van de Bonna fabriek naar verschillende drinkwaterwerken in de stad. De pijpen moesten door het personeel met de hand gelost en tot onderin de sleuf worden neergelaten, het zogenaamde bolderen.

INTERVIEW
GERRIT DE BIE DE EERSTE MACHINIST

‘Er kwam meteen een nieuwe graafmachine’

‘Boeren en tuinders in de omgeving van Ridderkerk waren niet altijd even blij met Arie Hak. Er was in de jaren ’60 een grote behoefte aan personeel dat goed met graafmachines en trekkers kon omgaan. Veel boerenknechten maakten daarom de overstap naar het bedrijf en de agrariërs hadden het nakijken’, herinnert de 79-jarige eerste machinist Gerrit de Bie zich.

‘Ik ben in 1962 begonnen op de Atlas, een eenvoudige landbouwtrekker met een hydraulisch kraantje. De eerste jaren heb ik vooral veel projecten in Rotterdam uitgevoerd, van de aanleg van water- en gasleidingen tot riolen.’

‘Op een zondagavond kreeg ik een telefoontje van Arie Hak dat de kraan naar Ruurlo was verplaatst in verband met een nieuw project. Kon ik voor het eerst in de kost bij een gastgezin. Ik heb het altijd prima naar mijn zin gehad en steeds met het nieuwste materieel gewerkt. En wanneer een machine niet goed functioneerde, werd er meteen een nieuwe geregeld. Zo heb ik eens tegen Piet Hak gezegd dat ik geen zin meer had om met een oude Caterpillar te werken. Ik lag er immers meer onder om te repareren dan er echt mee te werken. Werd ik ’s avonds om tien uur gebeld dat er een nieuwe machine was besteld. Zo ging dat in die tijd.’

WERELDGESCHIEDENIS

1962

DE CUBA-CRISIS LEIDT BIJNA TOT
EEN DERDE WERELDOORLOG.

Lossen en 'bolderen', het neer-
laten van de pijp tot onderin de
sleuf, gebeurde handmatig.

‘Ik ga door zo lang ik gezond blijf’

Wil Dijkman begon in 1962 op 14-jarige leeftijd met eenvoudige klusjes in de werkplaats van ‘baas’ Hak aan de Molendijk in Ridderkerk. Uiteindelijk werkte hij zich op tot voorman van de lasploeg. Inmiddels is hij ruim 51 jaar werkzaam voor de firma en nog steeds actief. ‘zo lang ik gezond blijf’

‘Op school zag ik het helemaal niet zitten. Vier broers werkten al voor A.Hak, dus toen ik de kans kreeg om in de werkplaats aan de slag te gaan, greep ik deze met beide handen aan’, vertelt Dijkman in het ap-

partement van zoon Richard in Ridderkerk, die ook voor het bedrijf werkt. De vitrinekast op de slaapkamer met tientallen miniatuur graafmachines en sidebooms met het bekende geelgroene A.Hak logo onderstreept de betrokkenheid van de familie bij de onderneming. ‘In het begin deed ik alleen eenvoudige klusjes, zoals vegen en slangen repareren. Ook heb ik veel kapot gereden. Baas Hak werd er gek van. In 1965 ging ik naar Limburg voor de aanleg van de eerste 16” gasleiding. Hak was hoofduitvoerder en zei op maandag ‘Je gaat naar Limburg’. Daar had ik geen zin in, maar toen ik wist dat mijn broer mee zou gaan was het goed. Daar heb ik de ‘fleetwelders’ voor het eerst meegeemaakt. Bijzonder volk dat veel geld verdiende voor die tijd. Waar ik 25 gulden in de week kreeg, gingen zij met 1600 gulden naar huis. Toen reden ze al met sportwagens.’

VOORMAN LASPLOEG

De manier waarop Arie Hak met zijn mensen omging, is voor Dijkman altijd een voorbeeld geweest. ‘Zo waren we een keer aan het werk in de Achterhoek. Kwam Arie aanrijden met zijn Mercedes. Ging de kofferbak open en haalde hij er een dampende pan soep uit. ‘Heeft mij vijf gulden gekost, maar ik krijg er veel voor terug’, zei hij tegen de opzichter. Als ik nu op reis ben voor de firma kijk ik eerst naar de verblijfplaats voor onze mensen. Die moet goed zijn, net als het eten. Daarna zijn de machines aan de beurt. De mensen staan centraal, dat heb ik wel van hem geleerd.’

INTERNATIONALE LOOPBAAN

‘Ik wilde eigenlijk monteur worden, maar volgens Arie lag in de pijpleidingen een mooie toekomst in het verschiet. Op een

keer moest ik in Limburg bij de compressor blijven. Arie bracht mij om vijf uur ‘s ochtends en het was -20 graden. ‘Ik kom je zo weer halen’. Niet dus, hij kwam de volgende ochtend pas om zeven uur terug. Ik ben ‘s nachts maar op de compressor blijven liggen om het een beetje warm te krijgen’, blikt Dijkman terug op zijn beginperiode. ‘Toch kreeg ik alle kansen van hem. Ik kon niet alleen allerlei opleidingen volgen, maar leerde ook met alle machines te werken. Op mijn achttiende ben ik op een sideboom gegaan en op mijn twintigste kreeg ik van Arie de leiding over de lasploeg.’ De vrijheid, zelfstandigheid en de ruimte om zelf een ploeg samen te stellen hebben Dijkman altijd bijzonder aangesproken. Zijn loopbaan bracht hem met zijn vrouw Liesbeth en zoon Richard van Joegoslavië en Tunesië tot Iran, Irak, Saoedi-Arabië en tal van andere landen.

VEEL PLEZIER

‘Een van mijn laatste projecten was in Irak. We hadden in eerste instantie maar weinig middelen, want alles stond vast in de haven. Met een platte kar en een oude tractor begon het op een gegeven moment toch te lopen. Ondanks zijn 51-jarige loopbaan, waardoor Dijkman de langst in dienst zijnde medewerker van het bedrijf is, gaat hij nog met enige regelmaat naar het buitenland. ‘Binnenkort ga ik weer naar Saoedi-Arabië. Niet meer voor drie maanden, zoals vroeger. Maar ik heb er nog steeds veel plezier in om een project op te starten. Ook heb ik altijd veel steun gehad van mijn vrouw. ‘Als je man naar het buitenland gaat, moet je niet zeuren’ is dan ook het motto van Liesbeth ‘Anders kan hij zijn werk niet goed doen.’ Een belangrijke reden waarom ik zo lang heb volgehouden’, aldus Dijkman.

Het veelvuldig herhalen van deze werkzaamheden moet Hak op een idee hebben gebracht. Hij beschikte over het materieel en de mensen om een sleuf te graven en leverde keer op keer buizen af tot onder in de sleuf. Waarom zou hij dan zelf geen pijpleidingbedrijf beginnen? Dit idee werd op 3 juli 1963 bij notaris Sander de Groot te Rotterdam bekrachtigd met de oprichting van A.Hak Pijpleidingen N.V., gevestigd te Barendrecht. Johan Engelberts, die bij de afdeling pijpleidingen van E.W. Smits veel kennis en ervaring had opgedaan, werd aangetrokken om leiding te geven aan de dagelijkse werkzaamheden. Samen met Arie Hak legde hij de basis voor het pijpleidingbedrijf.

SPORT

1963

DE MEEST BARRE ELFSTEDENTOCHT UIT DE GESCHIEDENIS WORDT GEWONNEN DOOR REINIER PAPING.

A.HAK PIJPLEIDINGEN NV

De eerste tien jaar

In 1963 wordt naast A.Hak Pijpleidingen nog een andere NV opgericht die in dit boek een belangrijke rol zal gaan spelen: de NV Nederlandse Gasunie. Dit bedrijf is tot op de dag van vandaag verantwoordelijk voor het transport van het Nederlandse aardgas. A.Hak Pijpleidingen NV begint haar verhaal echter niet met gas maar met water. Het allereerste werk dat Hak aannam, was het leggen van een 400 meter lange stalen waterleiding met een diameter van 1.600 mm.

Als nieuwkomer moest Hak een brutaal gebaar maken om een plek op de markt te verwerven. Dat deed hij met behulp van een bijzonder scherpe aanbieding. Het werk werd aangenomen voor een bedrag van 380.000 gulden. De op één na goedkoopste aanbieder wilde het voor circa 585.000 gulden doen. Hak was daarmee zo'n 35% goedkoper en verwierf de opdracht. Ondanks de lage prijs werd het werk technisch perfect en zonder verlies uitgevoerd. Een hele prestatie voor de kersverse onderneming.

WERELDGESCHIEDENIS

22 NOVEMBER

1963

MOORD OP DE AMERIKAANSE
PRESIDENT JOHN F. KENNEDY.

Ook in het daaropvolgende jaar groeide het werk in de drinkwater-business gestaag verder. In de droge bedding van het nog te graven Hartelkanaal werden twee stalen zinkers (DN 1200) aangelegd, ook bouwde A.Hak Pijpleidingen een drinkwaterleiding van Capelle aan den IJssel naar Rotterdam (DN 800). De afkorting DN staat voor 'diamètre nominal' en geeft de diameter in millimeters weer. In de branche wordt ook vaak in inches of duimen gerekend. DN 800 staat voor 32" en DN 1200 voor 48" ofwel een '48-duimer'.

De voorloper van de huidige sidebooms.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1964

AANLEG VAN DE EERSTE 500 KILOMETER
GASTRANSPORTLEIDING VAN SLOCHTEREN
NAAR HET ZUIDEN EN WESTEN VAN HET LAND.

‘Alles deden we samen’

‘Oprichter Arie Hak liep in de jaren ’60 zelf ook met pompen en slangen te sjouwen op de plaatsen waar wij aan het werk waren. Het bedrijf maakte een enorme groei door omdat Nederland binnen een paar jaar van olie op aardgas overschakelde. Ik ben blij dat ik de ontwikkeling van het bedrijf van zo dichtbij heb mogen meemaken’, aldus de 80-jarige Fokke Buist die in 1963 begon als bulldoermachinist en opklom tot hoofduitvoerder.

‘Op de uitnodiging van het 50-jarig jubileumfeest staat een foto van mij op een machine in Limburg. Toen was ik nog een jonge vent, maar inmiddels ben ik al jaren met pensioen. Op 30-jarige leeftijd ging ik aan de slag als bulldoermachinist. Het was in de periode dat iedereen massaal overschakelde op aardgas door de ontdekking van het veld in Slochteren. Daardoor heb ik in heel Nederland, van Limburg tot Groningen, op verschillende projecten gewerkt.’

‘Van het slaan van damwanden en het boren van leidingen tot het leggen van de buizen, alles voerden we in die beginperiode zelf uit. We waren echte allrounders en zelfs oprichter Arie Hak voelde zich niet teveel om zelf met zijn overall in de modder te staan en zijn handen uit de mouwen te steken. Wij deden werkelijk alles samen.’

‘Het materieel was in die tijd uiteraard nog niet zo geavanceerd als tegenwoordig. Zo wilde de sideboom met benzinemotor, die we gebruikten om pijpen te leggen, na een koude nacht ’s ochtends maar niet op gang komen. Toen we hem eenmaal aan de praat hadden gekregen, besloten we om hem maar dag en nacht te laten draaien. Zoiets is vandaag de dag natuurlijk ondenkbaar.’
‘In 1991 ben ik met de VUT gegaan, maar ik volg het bedrijf nog steeds. Zo lees ik het bedrijfsmagazine van achteren naar voren om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen. Ook ontmoet ik nog regelmatig oud-collega’s. Zo hebben we onlangs nog een uitstapje gemaakt naar de fabriek van Kaal Masten.’

De naam Gasunie duikt in 1965 voor het eerst op in de boeken. In 1965 en 1966 worden voor Gasunie Zuid de eerste gasleidingen en schema’s gebouwd. Ook kerosine gaat door de leidingen die A.Hak Pijpleidingen aanlegt: van Markelo naar Dinxperlo wordt een 8” leiding aangelegd.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1966

DE TWEDE KAMER BESLUIT TOT
SLUITING VAN DE STEENKOLENMIJNEN.

In 1967 pakt Arie Hak zijn eerste kabelwerk aan. Het werk vindt plaats aan de Botlekweg en levert 520.000 gulden op. In hetzelfde jaar worden twee gasleidingen aangelegd, van Rijsbergen naar Breda en van Nootdorp naar Zoetermeer. Dit brengt de totale jaaromzet op 4 miljoen gulden. Dat het bedrijf niet alleen op grote opdrachten draait, laten de cijfers van 1968 zien. Voor grofweg hetzelfde bedrag aan omzet worden maar liefst honderd kleine werkjes uitgevoerd.

In 1969 wordt voor Gasunie een leiding gelegd door de Ooijpolder van Nijmegen naar Apeldoorn. In Brabant legt A.Hak een gasleiding langs de lijn Gilze-Breda-Terheyden.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1969

KONING IDRIS VAN LIBIË WORDT VERDREVEN DOOR KOLONEL GADAFFI. WILLEM VAN GEENHUIZEN VERBLEEF OP DAT MOMENT IN LIBIË, LIET ALLES ACHTER EN GING HALSOVERKOP TERUG NAAR NEDERLAND. DAT LAATSTE IS MISSCHIEN GEEN WERELDNIEUWS, MAAR IN HET LICHT VAN DIT VERHAAL TOCH HET VERMELDEN WAARD.

JAN ALGERA

Jan Algera richt in 1947, vlak na de Tweede Wereldoorlog het leidingbouwbedrijf Algera B.V. op. Dit bedrijf werd in 1959 overgenomen door NBM Leidingbouw en ontwikkelde zich tot één van de grootste leidingbouwers van Nederland van dat moment. Toen dit bedrijf in 1971 nogmaals werd overgenomen, ditmaal door Aannemersbedrijf A. in 't Veld & zn te Voorburg, koos Jan Algera voor een overstap naar A.Hak Pijpleidingen.

Mede dankzij zijn goede relatie met onder andere de NAM heeft Jan een geweldige bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van A.Hak als pijpleidingaannemer.

Shell komen we in 1970 voor het eerst tegen als opdrachtgever. A.Hak legt leidingen aan van de Schelde naar Roosendaal en Pernis. Gasunie heeft zich inmiddels al ontpopt als een vaste waarde. In Borssele wordt een 16" gasleiding gebouwd. In hetzelfde jaar opent A.Hak Pijpleidingen B.V. een vestiging in Born onder leiding van Jan Stevens.

Een jaar later wordt een derde vestiging geopend. Ditmaal in Hattem. Harm Dekker, die van NBM Leidingbouw komt, geeft hier leiding. Ook Jan Algera komt het bedrijf versterken. Hij treedt op als schakel tussen A.Hak, de NAM, Gasunie en vele andere klanten. Een goede ontwikkeling, want de twee nieuwe vestigingen zijn op dat moment verantwoordelijk voor 13 van de in totaal 19 miljoen gulden aan omzet. De aanleg van een 18" pekelleiding van Thorn naar de Duitse grens bij Venlo, alsmede een 12" leiding via Born naar Blerick Genoei en een 16" leiding van Sittard naar de Belgische grens, allemaal voor DSM, dragen hier fors aan bij.

Aanleg van een dubbele waterleiding bij de Van Brienoordbrug bij Rotterdam.

INTERVIEW
JOSE-HERVAS PAVON & RAFAEL VICENTE SPAANSE LASSERS

‘Ijskoud toen we in Rotterdam arriveerden’

A.Hak Pijpleidingen is actief in de Limbuge heuvels.

‘Het was ijskoud toen we begin jaren ’60 met de trein uit Valencia op Rotterdam CS arriveerden. Op het station stonden de bussen van scheepswerf Verolme al klaar om ons naar het pension te brengen’, aldus lassers José Hervas-Pavon en Rafael Vicente die als twintigjarigen samen hun geluk in Nederland kwamen beproeven.

‘Toen wij hier aankwamen was er veel werk voor lassers, pijpfitters en andere technische mensen. De economie was volop in ontwikkeling. Eerst hebben we een jaar op contractbasis voor Verolme gewerkt, maar later kwamen we erachter dat er bij raffinaderijen en in de chemische industrie nog veel meer viel te verdienen’, blikt de 75-jarige Vicente terug op zijn eerste jaren in ons land. ‘Begin jaren ’70 maakte ik de overstap naar A.Hak.

Er was in verband met de ontdekking van de aardgasvoorraden in Slochteren meer dan genoeg werk in de branche. In Denekamp kon ik meteen aan de slag met de aanleg van een pijpleiding voor Gasunie’, vult de 76-jarige José Hervas Pavon aan. ‘In Spanje was er ook genoeg werk en verdiende ik net zoveel als in Nederland’, vertelt Vicente. ‘Maar ik was op zoek naar avontuur en in Spanje leefden wij onder het juk van de dictatuur van Franco. Dat was niet altijd even makkelijk. Daarom ben ik op een gegeven moment naar het arbeidsbureau in Valencia gegaan. Ik had gehoord dat er in Nederland verschillende mogelijkheden waren en het leek mij wel interessant om een tijd in het buitenland te werken. Ik moest een paar lastesten uitvoeren die door lasdeskundigen werden beoordeeld. Die waren tevreden over het resultaat, dus

al vrij snel zat ik in de trein naar Nederland!’ ‘Ik heb voor het bedrijf ook veel in het buitenland gewerkt’, aldus José Hervas-Pavon. ‘Van Tunesië en Qatar tot Irak en Saoedi-Arabië, de internationale aanwezigheid van A.Hak heeft mij naar veel landen gebracht.’ ‘Maar we hadden nooit veel tijd om deze landen echt goed te leren kennen, want we werkten soms zeven dagen achter elkaar om een project op tijd af te krijgen’, reageert Vicente. ‘Soms was het materiaal niet op tijd en moesten wij alle zeilen bijzetten om de klus op tijd te klaren. Maar daar stonden goede arbeidsvoorwaarden tegenover, dus het was prima vol te houden. Ook hebben we in Nederland de liefdes van ons leven gevonden, kinderen en kleinkinderen gekregen, waarvan we nog iedere dag genieten.’

INNOVATIES

1971

A.HAK SCHAFT DE EERSTE MANDREL AAN, EEN APPARAAT DAT VÓÓR HET BUIGEN IN EEN PIJP GESCHOVEN WORDT EN DAN ONDER DRUK TEGEN DE BINNENWAND VAN DE PIJP WORDT GEZET OM TE VOORKOMEN DAT ER BIJ HET BUIGEN PLOOIEN IN DE WAND ONTSTAAN.

Ook in 1972 blijft A.Hak Pijpleidingen nieuwe uitdagingen aangaan met de aanleg van een 10" zuurstofleiding van Roosendaal naar Shell Moerdijk en een 8" stookolieleiding van Vlissingen naar Borssele, inclusief elektrische verwarming en isolatieschalen.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1973

OPEC KONDIGT EEN OLIEBOYCOT AF VOOR DE VS EN NEDERLAND VANWEGE HUN STEUN AAN ISRAEL TIJDENS DE JOM KIPPOER OORLOG. BENZINE EN DIESEL GAAN OP DE BON EN ER ZIJN AUTOLOZE ZONDAGEN. DE OVERHEID STELT HET 'KLEINE VELDENBELEID' IN.

INTERVIEW

BRAM 'DE BUIGER' BROUWER

'Iedereen wilde de buigmachine zien'

'In de jaren '70 was A.Hak het eerste Nederlandse bedrijf dat in de Verenigde Staten een speciale buigmachine had aangeschaft. Een machtig apparaat van 50 ton waarmee we moeiteloos 48" stalen buizen konden buigen. De belangstelling was overweldigend, van reporters en televisieploegen tot vertegenwoordigers van Shell en Gasunie, iedereen wilde de machine in Ridderkerk met eigen ogen bewonderen', aldus de 67-jarige Bram 'de buiger' Brouwer die in 1967 bij de firma begon en in 2005 met pensioen ging.

'In 1973 kreeg A.Hak Leidingbouw de opdracht van Gasunie om een jaar later 60 km gasleiding aan te leggen. De twee tracé's liepen van Bathem naar Vilsteren en van ZweeThorst naar Lochem. Om de 48" buizen te buigen, moest er een buigmachine komen. Dus vertrok Arie Hak naar Houston in de Verenigde Staten om er een te laten bouwen', vertelt Brouwer. 'Het werd uiteindelijk de sterkste buigmachine van Europa met een

gewicht van 50 ton waarvoor het bedrijf twee miljoen gulden moest neerleggen.' In 1974 was het dan zo ver. De machine arriveerde in de Rotterdamse haven en werd later naar de vestiging in Ridderkerk vervoerd. 'De belangstelling was overweldigend', herinnert Brouwer zich. 'Inmiddels waren de collega's al in volle gang om op het leidingentracé de strengen te lassen. Maar ze misten natuurlijk de nodige bochten. Daarom werd het voor ons een heel druk jaar. Wij moesten niet alleen buigen voor onze eigen werken, maar ook voor andere bedrijven, waaronder VSH!

'Wij werkten zeven dagen per week, van 's morgens vijf tot 's avonds negen uur, om alle bochten af te kunnen leveren. In de weekenden werden wij door mevrouw en meneer Hak op broodjes haring, soep en een biertje getrakteerd. Het werd voor ons en de firma een mooi seizoen. Ik heb een prachtige tijd gehad met een hoop fijne collega's. Ik had het zeker niet willen missen. Het A.Hak geel/groen zal ik dan ook nooit vergeten!

NAAM
Gerrie Robbe

FUNCTIE
Directeur
A.Hak Leidingbouw

‘Een rondreizend circus’

‘Onze club kun je het beste vergelijken met een rondreizend circus. Wij trekken met onze mensen en machines van project naar project en komen overal weer andere uitdagingen tegen’, stelt de 55-jarige Gerrie Robbe, directeur van A.Hak Leidingbouw.

‘De wereld van de pijpleidingen was van oudsher een tak van sport waarin iemand die wilde aanpakken door middel van lange dagen en hard werken veel geld kon verdienen. Vooral in de jaren '60 en '70 werd keihard gewerkt om onder meer voor Gasunie de noodzakelijke infrastructuur aan te leggen. Het was niet ongebruikelijk dat het personeel met het gezin in woonwagens meetrok met het pijpleidingcircus. Met hun hele hebben en houden trok men van de ene naar de andere klus. Tegenwoordig zijn de lange dagen een stuk zeldzamer, maar hard werken in weer en wind is nog altijd van toepassing’, blikt Robbe terug op de beginperiode van het bedrijf.

GEEN NEGEN TOT VIJFBAAN

‘Van Limburg en Groningen tot Zeeland en Drenthe, wij werken in heel Nederland. Door de lange reistijden gaan de meeste medewerkers maandagochtend vroeg van huis, maar in sommige gevallen ook al op zondagavond, waarna ze de rest van de week in de kost zitten. Werken bij A.Hak

Leidingbouw is nu eenmaal geen negen tot vijfbaan. Dat is het eerste wat we nieuwe medewerkers vertellen die hier solliciteren. Privé en werk lopen regelmatig door elkaar heen en daar moet je natuurlijk wel mee om kunnen gaan.’

Overigens is het risico van besmetting met het pijpleidingvirus volgens Robbe bijzonder groot. ‘Werken in de pijpleidingbranche moet je als volgt zien: je pakt binnen drie maanden je biezen, of de verslaving krijgt je te pakken en dan blijf je zo maar dertig jaar hangen.’

CONTINU GEVECHT

De aanhouder krijgt er volgens hem wel veel voor terug. ‘Vooral in de rivierdelta die Nederland nu eenmaal is, voeren wij in alle jaargetijden een continu gevecht met de wisselende bodemomstandigheden en het altijd aanwezige grondwater. Dit zorgt ervoor dat wij bij iedere opdracht steeds nieuwe hindernissen moeten overwinnen. Geen project is hetzelfde.’ ‘Vanwege de aanwezige

kennis, de grote inzet, het doorzettingsvermogen van ons personeel en het goede state-of-the-art pijpleidingmaterieel lukt het ons heel behoorlijk om de pijpen in de grond te krijgen. En dat geeft bevrediging. Er is nog nooit een pijp boven de grond blijven liggen die daar niet hoorde.’

INTERNATIONALE FOCUS

Door de internationale focus van A.Hak heeft Robbe veel van de wereld gezien. Maar de meeste indruk maakte toch wel het werken in het midden van de jaren '80 in Iran tijdens de oorlog met Irak. ‘Sidebooms, kranen, shovels, lasmachines en veel ander equipment werd op een drijvende bak in de haven van Rotterdam geladen. Via de Middellandse Zee en het Suezkanaal werd het materieel naar de Iraanse kust gesleept. Vervolgens werd de bak op het strand getrokken en het equipment gelost. Wij bleven er al met al een half jaar, deden ons werk, pakten onze spullen weer in en vertrokken naar de volgende klus. Hoezo rondreizend circus?’

OVER DE GRENZEN

Jaren van enorme groei

Begin jaren zeventig maken drie Franse bedrijven in Nederland de dienst uit bij de aanleg van leidingen met een grote diameter: AIGB – een combinatie van Spie, Grontmij en IGB – Entrepouse en Socea. Op verzoek van Gasunie helpt A.Hak Pijpleidingen het Franse bedrijf Socea bij de aanleg van een 48”gasleiding te Wijchen.

Het blijkt de aanloop naar een belangrijke verschuiving in de markt. Om meerdere redenen besluit Gasunie namelijk in 1973 de samenwerking met de Fransen te beëindigen. Het veelal Nederlandse management dat op dat moment in Franse dienst is, wordt aan Nederlandse bedrijven gekoppeld. Op deze manier blijft de opgebouwde vakkennis behouden voor de binnenlandse markt. Eén van die Nederlanders, tot dan toe werkzaam bij het vertrekkende, Franse bedrijf AIGB, is Willem van Geenhuizen. Op 1 januari 1974 begint hij bij A.Hak.

INNOVATIES

1974

DE GROEI IS NIET GRATIS. ER MOET VOOR 7,4 MILJOEN GULDEN IN MATERIEEL WORDEN GEÏNVESTEERD.

Het jaar 1974 is een jaar van enorme groei. A.Hak Pijpleidingen bouwt 80 kilometer 48” gasleiding van Ommen naar Zweekhorst, een 48” leiding van Rolde naar Ommen, een 24” tot 36” olie- en gasleiding in Oostvoorne, de gasdrooginstallatie Uithuizen, 50 kilometer 24” olieleiding en de wijziging op steiger 9 van Botlek Paktank. De omzet gaat in een jaar tijd over de kop van 24 naar 49 miljoen gulden en de nettowinst stijgt naar 9%.

Het daarop volgende jaar gaat A.Hak zijn eerste avontuur in het buitenland aan met een onderaannemercontract voor Mannesmann in Turkije. In Nederland wordt in dat jaar wederom veel gebouwd voor Gasunie: maar liefst 105 km 48” van Echt naar Ravenstein en 18” leidingen van Assenburg naar Assendelft en van Muiden naar Almere. In Aalsmeer wordt een derde regiovestiging gestart onder leiding van Mark de Haan. Het leidt wederom tot een omzetverdubbeling met goede bijdragen uit de regio's: Born, Aalsmeer en Hattem behalen een omzet van respectievelijk 8, 6 en 11 miljoen gulden.

WILLEM VAN GEENHUIZEN

Willem van Geenhuizen is geboren op 3 februari 1943 te Holten als zoon van een kapper. Na zijn studie weg- en waterbouw is hij aan het werk gegaan bij Grontmij. Samen met zijn vrouw Gerda is hij voor dat bedrijf enige jaren vertrokken naar Madagaskar en Libië. Als in 1969 koning Idris van Libië wordt verdreven door kolonel Khadaffi laten Willem en Gerda alles achter en keren ze terug naar Nederland. Daar wordt Willem mededirecteur bij de AIGB, een aannemerscombinatie van IGB, Grontmij en het Franse bedrijf Spie Batignolles die aan het eind van de jaren zestig en het begin van de jaren zeventig vele kilometers grote gastransportleidingen gebouwd hebben voor de N.V. Nederlandse Gasunie. Op 1 januari 1974 kwam Van Geenhuizen in dienst bij A.Hak Pijpleidingen B.V. Met zijn kennis van de aanleg van grote transportleidingen en zijn buitenlandse ervaring levert hij een belangrijke bijdrage aan de groei van het bedrijf. Van een bescheiden speler op de Nederlandse markt wordt A.Hak Pijpleidingen een internationaal bedrijf met een omzet van enige honderden miljoenen.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1974

DE OLIEPRIJS STIJGT TOT 37 GULDEN PER VAT TEN OPZICHTE VAN 11 GULDEN IN 1971. DE LAATSTE STAATSMIJN, ORANJE NASSAU TE HEERLEN, WORDT GESLOTEN.

'Baas' Hak hield wel van een pesterijtje, maar wie kaatst kan de bal verwachten. Het gereedkomen van het werk aan een zinker voor Gasunie bij Heerenveen werd gevierd met champagne. En iedereen weet wat er gebeurt wanneer je met een champagnefles schudt. Van Geenhuizen, staand , derde van rechts kijkt toe hoe Hak vergeefs probeert weg te komen.

Constructie van een zinker voor Gasunie,
in de omgeving van Heerenveen.

INTERVIEW JAN ADDINK DE EERSTE CHEF WERKPLAATS

‘Ze noemden mij Willy Wortel’

Verschillende technische apparaten die aan het brein van de 86-jarige Jan Addink zijn ontsproten, worden vandaag de dag nog op diverse projecten ingezet. ‘Ze noemen mij dan ook niet voor niets de Willy Wortel van A.Hak’, aldus de krasse baas die tot op 80-jarige leeftijd onder meer als postbezorger bij het bedrijf actief was.

‘Ik ben in 1974 na de MTS in Ridderkerk tegelijk met Willem van Geenhuizen begonnen. Als eerste chef van de werkplaats heb ik verschillende technische apparaten ontwikkeld die het bedrijf tegenwoordig nog gebruikt. Bijvoorbeeld een unit om pijpen uit elkaar te trekken voor stadsverwarmingprojecten. Toen mijn schoonzoon op een beurs in München was geweest, belde hij na afloop dat hij mij gezien had. Maar ik was er helemaal niet geweest. Bleek het om een grote poster te gaan met mijn foto en de unit die ik had ontwikkeld.’

‘Ook heb ik in Saoedië-Arabië een voertuig gemaakt om pijpen in een tunnel te vervoeren. Voor een kraan was er immers te weinig ruimte. De wagen moest niet alleen vooruit,

maar ook achteruit kunnen rijden. Daarom heb ik zowel aan de voor- als achterkant twee sturen aangebracht.’

‘Ik woonde in Geldermalsen, maar toen ik werd aangenomen vroeg Van Geenhuizen of ik op termijn niet naar Ridderkerk wilde verhuizen. Daar had ik echter niet zo’n zin in, want het beviel mij en mijn vrouw prima in de Betuwe. “Dan kijken we over een jaar wel weer eens verder”, aldus Van Geenhuizen.

Maar ik bleef bij mijn standpunt. Vervolgens kreeg ik een Mercedes om heen en weer te reizen. Korte tijd later verhuisde het bedrijf naar Tricht en kon ik bij wijze van spreke te voet naar mijn werk.’

‘Ik ben op mijn 62e met de VUT gegaan, maar was er nog lang niet aan toe om achter de geraniums te zitten. Daarom heb ik nog tot mijn 80e onder meer de post bezorgd en reisdocumenten voor onze jongens in het buitenland naar ambassades gebracht. Maar toen was het volgens Van Geenhuizen toch echt wel genoeg geweest. Gelukkig gaat het goed met de gezondheid en heb ik nog veel plezier in het leven samen met mijn vrouw in ons appartement in Geldermalsen.’

Jaren '70: buitenlandse avonturen

In Istanbul werd de Turkse deal beklonken.
Weer eens wat anders dan Ridderkerk.

Met Willem van Geenhuizen in de gelederen zet A.Hak Pijpleidingen in 1975 de eerste stappen over de grens. Dat zijn ook meteen flinke stappen. Het eerste buitenlandse werk behelst het transporteren en stringen van 800 kilometer 40" leidingen voor een olieleiding die vanuit het Iraakse Kirkuk naar de Middellandse Zee in de Turkse plaats Iskenderun loopt. De daadwerkelijke aanleg is ditmaal nog niet in handen van A.Hak, maar van Mannesmann uit Düsseldorf. Voor het werk worden 35 semi-diepladers aangeschaft die eerst nog gedeeltelijk in Nederland worden ingezet. De olieleiding kruist de rivieren Eufraat en Tigris en gaat dwars door het land van de Koerden, die zich ook toen al verzetten tegen de Turkse overheid. De medewerkers van A.Hak, soms gehuisvest in Sealand containers, moesten vaak extreme temperaturen trotseren. Buiten de containers liep de temperatuur 's zomers op tot 35 graden, terwijl het in de winter in Oost-Turkije ook wel eens 35 graden vroom.

In 1976 wordt voor Reliant Doha een koelwaterleiding aangelegd met een gigantische diameter van twee meter voor het Ras Abu Fantas project in Qatar. In Turkije vonden de mannen van A.Hak het al flink warm, maar tijdens het project in dit woestijnlandje deden zij hun eerste ervaringen op met extreem hoge temperaturen gecombineerd met een hoge luchtvochtigheid van zo'n 85%.

VRUCHTBARE WOESTIJN

De woestijn blijkt vruchtbaar gebied. In 1977 construeert A.Hak in Saoedi-Arabië samen met partner Someco-Spac in opdracht van het Ministry of Agriculture and Water de drinkwatervoorziening voor Taif en Hada. In die laatste plaats is de zomerresidentie van de Koninklijke familie gevestigd. Het gehele project omvat 240 km leiding, met diameters van 10" tot 24", 24 waterbronnen, 6 pompstations en de bijhorende reservoirs. Een fors werk van 195 miljoen gulden waar

A.Hak voor 60% in deelneemt en naast de bouw ook alle materiaallevering regelt. Waar de A.Hak-bedrijven tegenwoordig bij voorkeur met lokale mensen werken, werd het werk destijds – ook in verre buitenlanden – voornamelijk door Europeanen uitgevoerd: 75 Nederlanders en 75 Fransen.

Het tracé van deze waterleiding ging volledig door het Asir gebergte en voor 75% door rotsachtig terrein waarin het niet altijd gemakkelijk graven was. Waar twee d9 dozers de piste niet meer vrij konden maken, kwam er dynamiet aan te pas. Met explosies werden grote obstakels opgeblazen en sleuven gemaakt. De pijpen kwamen van Vallourec en waren inwendig gecementeerd. Ze hadden een mof-spie verbinding. Het systeem had een maximale werkdruk van 40 bar. Met om de driehonderd meter een ontluchter of drain die geflenst moet worden, was het een hele toer om het systeem lekvrij op druk te krijgen.

SPECIALE MAATREGELEN

Voor de drinkwatervoorziening worden 24 waterbronnen geslagen in twee verschillende 'wadi's', rivierbeddingen in de woestijn die het grootste deel van de tijd droog staan maar bij natte periodes of regenbuien plotseling veel water kunnen vervoeren. De bronnen worden geslagen op dieptes tot 40 meter. In de zeldzame gevallen dat het regent, stroomt het water met veel geweld door de wadi's. Daarom wordt voor de bronnen een beschermingsconstructie bedacht die het water via stalen bruggen naar de oever voert. Ook de sterk fluctuerende temperaturen in de woestijn vragen om speciale maatregelen, bijvoorbeeld bij het storten van beton. Met doeken die continu vochtig werden gehouden, beperkten de werkmannen het risico van het ontstaan van krimpstreken.

‘Met vrouw, kind en de hele inboedel naar Turkije’

‘In mei 1975 vertrok ik met ‘baas’ Hak en Willem van Geenhuizen voor een werkbezoek van een week naar Turkije. Om als onderaannemer van de Duitse firma Mannesmann het transport en stringen van een 800 km lange 40” olieleiding tussen Kirkuk en Ceyhan voor te bereiden’, vertelt de 66-jarige Xaf Hendriksen. ‘Maar toen wij eenmaal waren gearriveerd gaf Mannesmann aan dat de pijpen voor de olieleiding snel geleverd zouden worden. “Blijf jij dus maar hier”, reageerde Arie Hak. “Maar hoe moet het dan met mijn vrouw en dochter? En met de huisvesting?”, vroeg ik. “Maak je geen zorgen, hier heb je 10.000 gulden, kun je even vooruit. Ik ga naar Nederland en zorg dat vrouw, kind en inboedel deze kant uitkomen.” Uiteindelijk kwam ik pas met de kerst voor het eerst thuis!’

‘HELE ERVARING

‘Ik had nog nooit gevlogen en was zelfs nog nooit in het buitenland geweest’, vult zijn 64-jarige vrouw Mimi aan. ‘Dat was dus een hele ervaring toen ik samen met onze eenjarige dochter, baas Hak en Willem van Geenhuizen in juli ’75 Xaf achterna ging naar Turkije. Wij betrokken een ruime woning in Iskenderun aan de Middellandse Zee. Maar omdat het schip met onze inboedel aan boord vertraagd was, konden we het huis nog niet inrichten. Dus sliepen we op twee tegen elkaar aangeschoven ijzeren bedden, met onze dochter in het midden.’

VEEL GASTEN

‘Wij hadden altijd veel gasten in huis’, vertelt Xaf. ‘Hak had 35 DAF vrachtwagens en Floor opleggers gekocht voor het project en de monteurs en chauffeurs aten regelmatig met ons mee. Die jongens waren gewend aan Hollandse kost, dus op een gegeven

moment kwamen hen de tomaten, uien en aubergines flink de neus uit.’ Maar daar had Hak een oplossing voor gevonden. Xaf: ‘In Ridderkerk maakten we toen zelf gasolietanks zo breed als een vrachtwagen. Baas Hak belde mij dat er één zou arriveren waarvan de bovenkant niet helemaal was dichtgelast. “Maak hem maar eens voorzichtig open om te kijken wat er in zit.” Tot onze grote verrassing lagen er honderden blikken groenten, jerrycans met jenever en Franse cognac en kisten met sigaren in. Daar hebben we tot 1977 van gegeten, gedronken en gerookt!’

ACTIEF

De eerste expats van A.Hak beleefden samen verschillende avonturen, waar ze nog steeds smakelijk over kunnen vertellen. ‘Zo stond de zwager van Piet Hak, Leo de Lijster, een keer onder de douche, terwijl monteur Lex Doff op de wc zat’, lacht Xaf. ‘Opeens ontplofte de boiler en sprongen ze beiden in hun blootje onder het roet in paniek naar buiten!’

Xaf die ruim twee jaar geleden zijn functie van directeur van A.Hak International aan Peter van der Spoel heeft overgedragen, is nog steeds actief voor de bedrijvenfamilie. ‘Zo ben ik net terug uit Mongolië voor een goede doelen-project.’

Ook Mimi voelt zich nog steeds betrokken bij het wel en wee van de onderneming. ‘Ik heb altijd met plezier op mijn manier meegeholpen. En in de jaren ’80 en ’90 heb ik samen met Gerda van Geenhuizen verschillende beurzen in binnen- en buitenland verzorgd.’

Nadat A.Hak de Paktank pier volledig heeft vernieuwd, wordt het eerste schip er geladen.

In Nederland zit men ondertussen ook niet stil. In 1976 wordt gewerkt aan het compressorstation Ravenstein en de gastransportleiding Ommen-Esveld, 48” over een afstand van 36 km, beide voor Gasunie. Voor dezelfde opdrachtgever leggen we een jaar later een 42” leiding over 80 km van het Brabantse Mill naar het Limburgse Pey. Ook blijven in het binnenland de waterleidingen in beeld. In het zelfde jaar vindt de constructie van een dubbele leiding met een diameter van 1.100 mm plaats tussen Lage Zwaluwe en Rode Vaart.

In 1978 wordt het Gelders Ingenieursbureau Gastechiek overgenomen en begint voor A.Hak een nieuwe activiteit: het gaslekzoeken ofwel lekdetectie. In het Egyptische Alexandrië worden twee werken uitgevoerd. Samen met Comprimo bouwt A.Hak Pijpleidingen een ballast- en een bluswaterleiding.

‘Zo heet dat we eieren bakten op de pijpleiding’

‘De binnenkant van de pijpleiding met een diameter van 2 meter was zo heet dat tijdens het lassen binnen een kwartier het zweet over je lasglas liep en je je lasjack kon uitwringen. En op de buitenkant van de pijp kon je zo een ei bakken’, aldus Herman Littell die in de jaren '70 als een van de eerste A.Hak medewerkers als lasser naar Doha in Qatar werd uitgezonden.

‘In Doha in Qatar werkte ik als lasser aan de pijpleidingen van een grote desalinatie-fabriek waarmee zout water in zoet water werd omgezet. Alles bij elkaar heb ik er zeker een jaar gezeten. Temperaturen van circa 50 graden Celsius en een luchtvochtigheid van 80 procent waren in de zomer heel normaal. En dat was wel even wennen voor de jongens uit Nederland. Daarom

werkten wij 's zomers van zes uur tot elf uur 's morgens en van vier uur 's middags tot acht uur 's avonds. In eerste instantie verbleven we in een hotel, maar later namen we onze intrek in een ruime villa. Met kok, zodat ook de inwendige mens niets tekort kwam.’ ‘Het was zo heet en vochtig in Qatar dat we bij het lassen van de binnenkant van de pijp voor de ingang een ventilator hadden geplaatst. Maar zelfs dan bleef het zo warm dat we tijdens het lassen al snel helemaal bezweet waren en na een half uur lassen uit de pijp moesten vertrekken. Wanneer we materiaal uit de twaalf meter lange containers nodig hadden, haalden we eerst diep adem voor we naar binnen gingen.’

‘Het saamhorigheidsgevoel onder elkaar maakte de soms zware arbeidsomstandigheden overigens meer dan goed. Op zondag

waren we vrij en maakten we regelmatig uitstapjes. Bijvoorbeeld naar een zoutmeer in de woestijn om de kleurrijke flamingo's te bewonderen. Als echte Hollanders dachten we daar wel even naar toe te rijden, maar op een gegeven moment waren we de weg helemaal kwijt. Ook hadden we te weinig water meegenomen, dus toen we 's avonds uiteindelijk de goede route terug hadden gevonden, viel er een last van ons af.’ ‘Samen met expats van andere bedrijven hebben we eens een bowlingcompetitie opgezet. Uiteindelijk zijn wij nog kampioen geworden ook. Bovendien werd het uitgezonden op een Engelse sportzender van Doha Qatar.’ ‘Inmiddels ben ik met pensioen maar ik kijk met veel plezier terug op alle projecten in binnen- en buitenland waaraan ik voor het bedrijf heb meegewerkt.’

De aanleg van een gecombineerde zinker in het Noorddiep door de vestiging Hatterm.

Olympisch vuur

Veel dichterbij huis dan Egypte, Qatar en Saoedi-Arabië ligt Joegoslavië. Toch heeft die naam inmiddels een exotische klank gekregen, omdat het land als zodanig niet meer bestaat. A.Hak Pijpleidingen krijgt in 1979 van Sarajevo Gas de opdracht voor de constructie van 116 km gasleiding met een diameter van 16", inclusief drie afsluiterstations. Obstakels onderweg zijn drie kruisingen van de rivier de Bosna en een aantal zeer steile hellingen. Het Franse Sofregaz trad op als raadgevend ingenieursbureau voor de opdrachtgever.

Het tracé liep van het plaatsje Zvornik naar Sarajevo. Het project was bedoeld om Sarajevo van Russisch aardgas te voorzien. Dat gas was vooral nodig om de Olympische Winterspelen van 1984 aan te nemen te maken. In die tijd werd er in Sarajevo nog veel op hout en kolen gestookt, wat tot aanzienlijke luchtverontreiniging leidde.

Aangezien de stad in een dal ligt, bleef die vervuilde lucht vooral bij windstil weer als een deken boven de huizen hangen. Geen omstandigheden waarin je grote aantallen atleten en – nog belangrijker – de verzamelde wereldpers wilt ontvangen.

STRENGE WINTERS

Buiten het opruimen van de rotsachtige delen van het tracé met springstof werd het overgrote deel van het project door A.Hak zelf uitgevoerd. We waren belast met het maken van de tracéprofielen en de afsluiterstations, het uitrijden en buigen van de leidingdelen, het laswerk en de coating van de lassen. Voor al deze werkzaamheden moest veel equipment uit Nederland komen, zoals graafmachines, sidebooms, buigmachines, pijptrailers, diepladers en equipment om grond te vervoeren. Dat transport ging niet altijd even soepel. De winters in (toen nog deelstaat) Bosnië-Herzegovina

zijn streng en gaan gepaard met zeer veel sneeuwval. Het tracé was soms wekenlang onbereikbaar en een maand lang met sneeuw-kettingen rijden was niet ongewoon. Om het personeel ter plaatse te kunnen vervoeren, had A.Hak 40 UAZ jeeps van Russische makelij aangeschaft. Onderdelen hiervoor waren niet voorradig, zodat het aantal jeeps gedurende het project afnam. Ging een jeep kapot, dan kon deze alleen worden gerepareerd door onderdelen van een ander exemplaar te gebruiken. Onderdelen voor het uit Nederland afkomstige materieel werden voornamelijk via Oostenrijk het land binnengesmokkeld. Er was namelijk wel een groot aantal reserveonderdelen uit Nederland mee gekomen, maar ook die voorraad bleek eindig. A.Hak had op een gegeven moment twintig Oostenrijkers in dienst, voornamelijk machinisten. Die wisten wel waar je bijvoorbeeld Caterpillar- en Liebherr-onderdelen vandaan moest halen.

EN TOCH GEEN MEDAILLES...

De uitvoerders waren voornamelijk eigen mensen en de hulpkrachten werden lokaal ingehuurd. Alle Nederlanders werden in hotels ondergebracht en verhuisden naar gelang het werk vorderde. Het hoofdkantoor was gevestigd in het stadje Semizovac, vlakbij Sarajevo. Ook het depot was aanvankelijk gevestigd vlakbij Sarajevo en werd later verhuisd richting eindpunt. Een bijkantoor bevond zich in Olovo, ongeveer halverwege het traject. Het hydrostatisch testen van de leiding gaf door de grote hoogteverschillen in het tracé nogal wat problemen. De rivierkruisingen werden natuurlijk apart getest voor het inlaten plaatsvond. Ook het testen is succesvol verlopen en de leiding kon in het voorjaar van 1980, ruim voor de Winterspelen van 1984, zonder lekkages worden opgeleverd. Aan A.Hak heeft het dus niet gelegen dat Nederland zonder medailles terugkwam uit Sarajevo.

Terwijl het werk in Joegoslavië nog volop bezig was, werd het bedrijf in Nederland op 1 oktober 1979 opgeschrikt door het zeer plotse overlijden van 'baas' Hak. Hij werd slechts 56 jaar. Hoewel dit voor A.Hak Pijpleidingen het einde van een tijdperk betekende, was het overlijden van de naamgever niet het einde van het bedrijf. Onder leiding van mevrouw Hak, haar zonen en Willem van Geenhuizen werden de werkzaamheden voortgezet. Roelof Deen werd aangenomen om leiding te geven aan de afdeling calculatie.

Arie Hak, 1923 – 1979.

WERELDGESCHIEDENIS

1979

IN IRAN SLAAT DE SJAH OP DE VLUCHT EN GRIJPT AYATOLLAH KHOMEINI DE MACHT. IN IRAK WORDT SADDAM HOESSEIN UITGEROEPEN TOT PRESIDENT EN OPPERBEVELHEBBER.

‘Ook in West-Europa willen we toonaangevend zijn’

NAAM

Peter van der Spoel

FUNCTIE

Directeur
A.Hak International

‘De komende jaren willen wij onder meer onze activiteiten in Afrika en Zuid-Amerika verder uitbouwen. Maar ook in Europa staan nog genoeg interessante projecten op stapel’, aldus de 46-jarige directeur Peter van der Spoel van A.Hak International.

De aan de HTS afgestudeerde weg- en waterbouwer leerde A.Hak al vroeg kennen tijdens vakantiewerk en een stage. ‘Daarna heb ik vooral in België en Nederland gewerkt en in de kost gezeten. Een van de eerste buitenlandse projecten was de aanleg van de Interconnector leiding tussen Zeebrugge en Duitsland’, vertelt Van der Spoel. ‘Sinds jaar en dag zijn wij actief in Saoedi-Arabië waar we onder meer waterleidingen aanleggen. Daarnaast proberen wij nu de focus te verleggen naar de olie- en gasindustrie omdat er de komende jaren tientallen miljarden euro’s worden geïnvesteerd in downstreamactiviteiten, alles wat

te maken heeft met de verwerking van het ruwe product. Ook in Irak hebben we inmiddels een stevige positie opgebouwd. Verder zullen Afrika en Zuid-Amerika in de toekomst steeds belangrijker voor ons worden’, verduidelijkt Van der Spoel de internationale ambities van het bedrijf.

SOUTH STREAM LEIDING

Hij benadrukt dat A.Hak International ook in West-Europa een toonaangevende speler wil zijn. ‘Het nieuwe kantoor in Toulouse biedt de mogelijkheid om de Franse markt optimaal te bedienen. De komende jaren vinden er immers forse investeringen plaats

in het leidingennetwerk van grote spelers als GRT gaz en TIGF. Inmiddels hebben we al een project voor TIFG afgerond en volgend jaar leggen we met het Franse bedrijf Spiecapag ruim 300 km 48” leidingen aan! Ook kijkt het bedrijf met veel belangstelling naar de ontwikkelingen rond de South Stream leiding. Russisch gas stroomt door deze leiding via de Balkan naar andere Europese landen. ‘Wij hopen een deel van deze leiding aan te kunnen leggen’, aldus Van der Spoel. Daarnaast ziet hij ook mogelijkheden in het Verenigd Koninkrijk bij de uitbreiding van compressorstations en leidingen.

DOORZETTEN IN CRISISTIJD

De schouders eronder

Na het plotselinge overlijden van zijn oprichter en naamgever moest het bedrijf zich aan het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw zo snel mogelijk herpakken. Saamhorigheid en inzet waren geboden in deze economisch uitdagende tijden.

Het overlijden van Arie Hak komt zeer onverwacht. Zijn weduwe, mevrouw D.A. Hak – De Bruyn is plotseling eindverantwoordelijk voor zowel A.Hak Pijpleidingen, waar dit boek zich op richt, als de transport- en verhuuractiviteiten. In april 1980 verschijnt voor het eerst een personeelsblad, met een voorwoord van mevrouw Hak. Zij vraagt om saamhorigheid in deze moeilijke tijden. Het is 'meer dan ooit tevoren zaak dat wij allen met elkaar in grote verbondenheid, in eensgezindheid, in trouw en ijver als een hechte familie de zaak Hak een warm hart toedragen. Allen beseffende dat zij de bron is waarvan wij allen onze boterham hebben.' Het 'Hakblad' moet voor iedereen zijn, ook voor de vrouwen en kinderen, en iedereen wordt met enige klem uitgenodigd om er medewerking aan te verlenen. Daarmee had mevrouw Hak overigens niet alleen een florerend personeelsblad voor ogen. 'Dat dit blad er toe moge bijdragen dat de goede verstandhouding onder elkaar gehandhaafd blijft, is mijn diepste wens', schrijft ze. De redactie laat in het eerste nummer weten dat we maar niet aan de titel 'Hakblad' moeten wennen. 'Zoals u ziet heeft het blad nog geen echte naam, wij willen U namelijk in de gelegenheid stellen een naam aan ons orgaan te geven! Terwijl er titels binnenkomen als 'De Hak express', 't Hakkertje', het internationale 'The outlook' en het doordenkertje 'Spaanders' stelt de redactie de beslissing drie nummers lang uit, om bij het eerste nummer van de tweede jaargang te besluiten 'Hakblad' te handhaven.

MILIEU

1980

HET WADDENGEBIED WORDT BESCHERMD
NATUURGEBIED, WAARIN MEN AFZIET VAN
OLIE- EN GASWINNING.

INTERVIEW
JAN TEEKENS ALLROUND CALCULATOR

'Iedere dag beleef ik weer iets nieuws'

'Ik herinner mij nog het bevrijdende gevoel toen ik begin jaren '80 bij A.Hak in dienst kwam. Al snel realiseerde ik mij dat ik heel veel kon bedenken, omdat het bedrijf vrijwel alles ook kon maken', blikt hoofdcalculatie Jan Teekens terug op de eerste periode van zijn loopbaan.

'De berekening van de aanneemsom voor een project komt bij mij op een bijzondere manier tot stand. Op basis van tekeningen, een bezoek ter plaatse, bestekken en dergelijke maak ik mijzelf een voorstelling van wat er allemaal moet gebeuren en schrijf het vervolgens op. Vergelijk het maar met een filmpje dat zich in je hoofd afspeelt en wat je vervolgens op papier zet.'

'Ik vind het vooral een uitdaging als wij met onze projecten dieper de grond ingaan. Want hoe dieper je graaft, hoe groter de risico's en hoe minder voorspelbaar het verloop van de uitvoering. De samenstelling van de bodem, het grondwater, de natuur, maar ook het gedrag van de mensen in allerlei situaties,

er is zo veel waar je tijdens het berekenen van de aanneemsom op moet letten. Dat kun je nooit voor de volle honderd procent voorspellen. En dat aspect maakt het werk zo aantrekkelijk, ook al zit ik het grootste gedeelte van de dag op kantoor.'

'Sommige mensen zullen zich ongetwijfeld afvragen wat er nu zo spannend is om hele dagen voor een beeldscherm te zitten. Maar als je er een wat levendige voorstelling van kunt maken, beleef je iedere dag weer iets nieuws. Eigenlijk ben ik nog steeds de kleine jongen die in de zandbak met zijn vrachtwagentje en bulldozertje aan het spelen is. Ook de samenwerking met andere disciplines, zoals baggerbedrijven en offshore (bergings) bedrijven, heb ik altijd erg interessant gevonden.'

'De sfeer en de kansen die je hier krijgt, vind je niet zo snel ergens anders. Als je resultaat boekt, krijg je al snel meer verantwoordelijkheid en kun je jezelf maximaal ontplooiën.'

Gas voor Ameland

'Historisch Besluit': Aardgas voor Ameland, zo luidde een kop in het Friesch Dagblad toen het Gasbedrijf Noord-Friesland aankondigde dat het Waddeneiland per 1 oktober 1980 aardgas zou krijgen. En historisch was het, want de plannen – maar ook de protestacties, die tot de Kroon werden uitgevochten – dateerden al van 1972.

Nu het besluit er dan toch eindelijk lag, kon de aandacht gericht worden op de enorme hoeveelheid werk die ermee gemoeid was. A.Hak kreeg opdrachten van verschillende bedrijven. De Wadleiding, een 27 km lange 8" pijpleiding van Hallum naar het Amelandse Nes voor Gasunie Groningen. Het ontvangststation met schema's en het aansluiten van de bijbehorende leidingen voor Gasunie Deventer. De aanleg van zo'n 60 km aardgasleidingen en het aansluiten van 2000 woningen voor Gasbedrijf Noordoost Friesland. Het meeleggen van een CAI-kabelnet maakte de opdracht compleet.

ZONDVLOED EN GETIJ

De 8" stalen pijpleiding bestond in feite uit drie afzonderlijke werken, elk met hun eigen problemen. Het Friese deel, 14 kilometer lang, bevatte een groot aantal zinkers en wegboringen en werd aangelegd tijdens een ware zondvloed: 40 dagen regen op de zware Friese kleigrond. Voor het gedeelte dat door de Waddenzee ging, werd rond het werkterrein een eigen dijk aangelegd, zodat ook bij hoogwater

droog gewerkt kon worden. Hier werden strengen van 350 meter buis gelast, gefotografeerd, getest, afgesopt en geïsoleerd. Vanaf het werkterrein werd daarna de eerste streng op de rollerbaan gelegd en richting zee getrokken. Door dit proces te herhalen verkregen we strengen van 1.050 meter die bij hoogwater met een lier op een ponton in de richting van Ameland de zee op werden getrokken, net zolang tot op het eiland de oever werd bereikt. De richting was gemarkeerd met lange houten palen en begin en uiteinde van de streng waren met een boei gemarkeerd.

Toen er voldoende strengen onder water op de zandplaat lagen, moesten de verbindingen nog worden gemaakt. In 'de salon' die midden op het wad lag, wachtte het personeel tot het nagenoeg laagwater was, om dan de graafmachines van de werkpontons af te rijden en meteen lasmachines en materiaal mee te nemen. Het graven van de sleuven, het leggen van de buizen en het weer aanvullen van de sleuven, was vervolgens een race tegen het water. De mannen leefden met het tij. Het moest laag genoeg zijn om te kunnen werken,

hoog genoeg om zich met het sleepbootje van en naar de salon te verplaatsen. Daarbij werd er voor de veiligheid alleen bij daglicht gewerkt en bij storm lag het werk sowieso stil. In de prielen (geulen) en kwelders zoals het Wilhelminagaatje en de Zuiderspruit kon niet worden gegraven en moest een zuigboot voor de sleuf zorgen. Een pijlboot controleerde dan de diepte. Met een onderlosser werd de sleuf later weer aangevuld.

OP HET EILAND

Het derde gedeelte van de gasleiding lag op Ameland. Elke buis, maar ook een simpel boutje voor een lasmachine moest er per veerboot naartoe. Het meeleggen van CAI-voorzieningen en het aansluiten van met name vakantiehuizen – waar net op belangrijke momenten natuurlijk niemand aanwezig was – bleek ook geen sinecure. Vind in het vakantie seizoen maar eens personeel dat met de aansluiting belast is.

Maar Ameland kreeg aardgas, net als de rest van Nederland.

Na de eerste oliecrisis van 1973, stegen de olieprijsen ook in 1979 en 1980 weer stevig. Dat had onder meer tot gevolg dat er weer serieus naar 'afstandsverwarming' werd gekeken. Grote stadsverwarmingprojecten met systemen die op vuilverbrandingsovens waren aangesloten, werden in die tijd nog voornamelijk in het buitenland uitgevoerd. A.Hak doet in Nederland al wel mee aan wijkverwarming, zoals in de wijk Koedijklanden in Meppel waar in 1980 een renovatieproject wordt afgerond. Er wordt zo'n 3.000 meter pijp-in-pijp gelegd. Een stalen binnenbuis met hardschuim isolatiemateriaal en daaromheen een harde kunststof buis. In opdracht van Rijkswaterstaat wordt in 1980 een nieuwe duiker gemaakt onder het kanaal Wessems-Nederweert. De duiker bestaat uit drie gekoppelde stalen zinkers die op het werkterrein aan de Waalhaven in Rotterdam samengesteld, gelast en gecoat werden om vervolgens als één geheel naar Limburg te worden vervoerd voor het afzinken en monteren in het kanaal. Bij het aanleggen van een andere zinker, later dat jaar in Zwolle, moet een hoogspanningskabel in de mantelbuis ingetrokken worden. De trekkracht die daarbij gebruikt wordt, mag niet groter zijn dan 1.000 kg. De ervaren medewerkers van A.Hak zijn van mening dat het binnen die marge gemakkelijk moet kunnen, maar daar koopt het GEB niks voor. Ze willen keihard bewijs zien. Daarom gaat Rob Vermeulen met stukjes kabel, mantelbuizen, zeep en uiteindelijk zelfs uierzelf in de weer om dat proefondervindelijk aan te tonen. De uiteindelijke trekkracht blijft zelfs onder de 400 kg.

De hoge olieprijsen in het Midden-Oosten zorgen ervoor dat de olie- en gasvoorraad in Schoonebeek in een versneld tempo wordt geëxploiteerd. A.Hak Pijpleidingen profiteert daarvan door verschillende werkzaamheden voor de NAM te verrichten, waaronder het vervangen van leidingen die sterk waren aangevreten door agressieve zouten in de ruwe olie. Ook legt A.Hak in die periode voor het eerst stoominjectieleidingen aan. Door het injecteren van stoom in de olievelden werd de druk en daarmee de productiesnelheid verhoogd.

WERELDGESCHIEDENIS

21 SEPTEMBER

1980

BEGIN VAN DE IRAK-IRANORLOG
TUSSEN HET IRAK VAN SADDAM
HOESSEIN EN HET IRAN VAN
AYATOLLAH KHOMEINI.

Een nieuwe duiker voor Rijkswaterstaat verlaat de Waalhaven en wordt als één geheel over water naar Limburg vervoerd.

A.Hak ging opnieuw aan het werk in de woestijn, dit keer in Tunesië.

De hoge prijs van olie was weliswaar vervelend voor de afnemers, de verkopende partij voer er wel bij. De Arabische landen kregen meer geld te besteden en dat resulteerde voor A.Hak weer in werk aan de watervoorziening in Saoedi-Arabië. In verslagen daarvan zien we zinsneden opduiken die erop duiden dat Saoedi-Arabië niet van plan is om tot in lengte van dagen met buitenlandse krachten te blijven werken. De directie van A.Hak trekt haar conclusies. 'Het aantal Europese arbeidskrachten zal moeten worden beperkt tot een minimum, deze mensen zullen echte specialisten moeten zijn op welk gebied dan ook (van machinist tot uitvoerder) en bereid moeten zijn om hun kennis aan lokalen over te dragen', schrijft het Hakblad. Een manier van werken die vandaag de dag de standaard is geworden.

WERELDGESCHIEDENIS

1981

RONALD REAGAN EN PAUS
JOHANNES PAULUS II OVERLEVEN
AANSLAGEN OP HUN LEVEN.

In 1981 wordt in het Botlekgebied, te midden van de supertankers, een deballastleiding aangelegd. A.Hak Pijpleidingen Born bouwt een pijpleidinginstallatie voor de fabriek van DSM Geleen. Aan de andere kant van het land, in Leeuwarden, is er weer werk aan een stadsverwarmingproject. A.Hak verwacht veel van stadsverwarming. Meerdere gemeenten overwegen deze energiebesparende vorm van verwarming aan te laten leggen en er zijn op dat moment nog zo'n 1.000 gemeenten in Nederland. Ook over de grens wil A.Hak met dit werk voet aan de grond krijgen. In Denemarken participeert het bedrijf voor 50% in een nieuw aannemingsbedrijf voor de aanleg van regionale gas-, olie- en waterleidingen alsmede het verrichten van grond- en laswerkzaamheden voor stadsverwarmingprojecten. Het Hakblad loopt in juni 1981 vooruit op werk waarvan men hoopt dat het gaat komen. In september kan al melding worden gemaakt van een ander groot werk in het buitenland: Tunesië. Hier wordt 300 km gasleiding met een diameter van 4 tot 20" gescoord. Een project dat in 1982 uitgevoerd moet worden. Ook in Saoedi-Arabië wordt weer gewerkt. Dit keer aan een pijpleiding voor irrigatiedoeleinden die van de Riyadh Treatment Plant naar de landbouwgebieden in de Dirabvallei loopt.

INTERVIEW
MAGDA VAN VELDHOVEN DIRECTIESECRETARESSE

‘Het voelt nog steeds als een warm nest’

‘Ik ben in 1980 als directiesecretaresse voor Willem van Geenhuizen begonnen en heb meegemaakt hoe A.Hak vanuit de houten keten in Ridderkerk veranderd is in een groot internationaal bedrijf. Ondanks al die veranderingen voelt het nog steeds als een warm nest’, vertelt Magda van Veldhoven.

Dat ik het hier zo lang heb volgehouden, komt ook doordat ik het geluk heb gehad dat mijn zus Petra Rieborn mijn werk kon overnemen toen ik zwanger werd. Het was in die tijd nog gebruikelijk dat je stopte met werken wanneer je een kind kreeg. Toen Petra zes jaar later ook zwanger werd, kon ik weer terugkeren en zijn we samen ander werk gaan doen in de vorm van een duobaan.
‘Samen hebben we het bedrijf zien groeien tot de internationale speler die we nu zijn. Die groei en de verschillende functies die

we daardoor steeds hebben gehad, hebben ervoor gezorgd dat het altijd uitdagend bleef. Inmiddels zijn we alweer een aantal jaren terug op het directiesecretariaat in Tricht. Daar werken we nu voor Marco en Mariska van Geenhuizen, maar verrichten we ook nog flink wat hand- en spandiensten voor “senior”.
‘Het secretaressewerk is in al die jaren wel heel erg veranderd. Kopietjes maakte je met velletjes carbonpapier waarmee je op de typemachine doorslagen maakte. Daarbij wilde je zo min mogelijk tikfouten maken, want alle correcties waren te zien. Een elektrische typemachine was al heel modern maar natuurlijk niet te vergelijken met alle middelen waar we nu over beschikken om met binnen- en buitenland te communiceren. Bij al die veranderingen is één ding hetzelfde gebleven. Het is nog altijd een warm nest. Dat vind ik een groot compliment voor de grote organisatie die er nu staat.’

Warmwatertransportleiding
Breda-Oosterhout.

De samenwerking met de Denen werpt al vrij snel vruchten af. Naar Deens ontwerp wordt een unieke warmwaterleiding tussen Breda en Geertruidenberg aangelegd. Voorgespannen staal-in-staal is voor Nederland een absolute noviteit. Bovendien worden de aanvoer- en de retourleiding tegelijkertijd geboord. Ook Bergen op Zoom krijgt een stadverwarmingssysteem naar Deens ontwerp. Daar staat tegenover dat in 1981 in Denemarken een aardgasleiding wordt aangelegd, inclusief twee rivierkruisingen en negen afsluiterschema's. A.Hak verzorgt in de zomer van 1981 voor de NAM de uitbreiding van een gasbehandelingsstation in Den Helder. Het werk laat een subtiele verschuiving zien. Waar eerder ervaring werd opgedaan met soortgelijk werk in onderaanneming, is A.Hak nu hoofdaannemer. Ook de volledige renovatie van de NAM-gasdrooginstallatie Rossum Weerslo valt in dat jaar onder volledige verantwoordelijkheid van A.Hak Pijpleidingen. Het jaar daarop worden de leidingen van het Wassenaarse veld vervangen.

1981 is het jaar van nog een belangrijke verandering: mevrouw Hak krijgt als directeur versterking. Piet Hak en Willem van Geenhuizen worden met ingang van 1 juni benoemd tot directeur van respectievelijk het transport- en verhuurbedrijf en A.Hak Pijpleidingen. Ook Xaf Hendriksen treedt als adjunct-directeur onder Van Geenhuizen toe tot de hoofddirectie.

In 1982 is A.Hak in Lausanne voor het eerst aanwezig als exposant op de Wereld Gas Tentoonstelling, die dat jaar voor de vijftiende keer wordt gehouden. De heren Van Geenhuizen en Hendriksen hebben geen tijd en vaardigen hun vrouwen af. Dat blijkt voor die tijd zeer modern, want Gerda en Mimi zijn de enige vrouwen die een bedrijf vertegenwoordigen en hebben alleen daarom al veel bekijks. Met kennis opgedaan uit folders en een interviewsessie met de directie proberen ze alle vragen van belangstellenden te beantwoorden. In het Nederlands, Engels, Duits en Frans gaat dat goed, met een Russische delegatie die zeer geïnteresseerd is in een model van het staal-in-staal systeem gaat het wat lastiger. 's Avonds worden eventuele gaten in de parate kennis opgevuld met telefoontjes naar huis.

INNOVATIES

1982

BEGIN VAN HET TIJDPERK
VAN DE PC (MAAR VOORLOPIG
NOG EVEN NIET BIJ A.HAK).

In economisch opzicht is het begin van de jaren tachtig zorgwekkend. Er wordt gesproken van crisis en de werkloosheid neemt schrikbarend toe. A.Hak Pijpleidingen gaat echter voorzichtig optimistisch het jaar 1983 in. Een grote order in Saoedi-Arabië is de reden van dat optimisme. De opdracht blijft niet onopgemerkt. Het Algemeen Dagblad schrijft erover, net als het Financieel Dagblad en het Rotterdams Nieuwsblad. 'Dutch Group wins share in Saudi water contract' valt er zelfs te lezen in de Financial Times van 17 september 1982. De Nederlandse kranten weten te melden dat het gaat om een order die A.Hak 250 miljoen gulden gaat opleveren, wat neerkomt op een miljoen per kilometer pijp. Het gaat namelijk om een waterleiding van 250 km van de Rode Zee naar Mekka. Voor het verkrijgen van de opdracht is een consortium gevormd met de Saoedische aannemingsmaatschappij Al-Rashid, Vanuit Nederland zullen 60 tot 100 medewerkers naar Saoedi-Arabië afreizen. In Nederland krijgt de warmwaterleiding van Geertruidenberg naar Breda een vervolg met een leiding naar Tilburg. Naast de spectaculaire buitenlandse opdrachten prijst A.Hak zich gelukkig met de vaste schare aan opdrachtgevers die ze juist in eigen land heeft verzameld. De Provinciale Noord-Brabantse Electriciteits Maatschappij (PNEM), waarvoor de bovengenoemde warmwaterleidingen worden aangelegd, is er daar één van, net als de NAM en Paktank Botlek. Voor die laatste klant wordt begin 1984 een pompplaats omgebouwd die tijdens de werkzaamheden volledig operationeel moet blijven. Een goede verstandhouding met de opdrachtgever en een uitstekende samenwerking met diens operationele dienst is bij een dergelijke opdracht essentieel.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1983

AANTAL WERKLOZEN IN NEDERLAND
STIJGT TOT BIJNA 600.000, RUIJ 10% VAN DE
BEROEPSBEVOLKING ZIT ZONDER WERK.

Gasunie is een andere Nederlandse opdrachtgever die zeer belangrijk was en is voor de geschiedenis van A.Hak. Een vaste waarde en een bron van uiteenlopend werk voor de aanleg van onder meer pijpleidingen, compressorstations en afsluiterschema's. Dat bleek maar weer eens toen aan het begin van 1984 een begin werd gemaakt met een heel bijzondere klus: de constructie van een aanlanding, een pijp die van het NAM booreiland K15 bij Callantssoog het land op kwam.

Aanlanding Callantsoog.

WERELDNIEUWS **1984**

GIFRAMP IN BESTRIJDINGSMIDDELEN-
FABRIEK VAN UNION CARBIDE KOST
DUIZENDEN LEVENS IN BHOPAL, INDIA.

De aanlanding bij Callantsoog omvatte een land- en een zeetracé waarbij ook de duinenrij gekruist diende te worden. Op het landtracé met een lengte van circa twee km werden strengen met een totale lengte van zo'n vier km geprepareerd om de zee te trotseren. Verzwaard met betonmortel wogen de pijpen zo'n elf ton per stuk. Eén van de grootste cutterzuigers van Zanen Verstoep had drie weken nodig om de sleuf op zee te baggeren. Aan land moest een hoge duin gedeeltelijk worden afgegraven.

Het landtracé.

Nog meer tot de verbeelding sprak de aanleg van een gasleiding die het Amsterdamse Buiten-IJ moest kruisen. A.Hak voerde samen met het Texaanse bedrijf Berco een horizontaal gestuurde boring uit. Voor het eerst werd in West-Europa zo'n afstand – maar liefst 620 meter – overbrugd met een dergelijke boring. A.Hak stond samen met Gasunie in het middelpunt van de belangstelling, de publiciteit was enorm. Het werk was te zien op het NOS Journaal en de kranten stonden er bol van. 'Ondergronds boorkanaal tweede ei van Columbus?' weifelde één van de koppen, terwijl een andere krant het zeker wist: 'Staatje van technisch vernuft'. Ook Gasunie was apetrots op het werk, getuige een levensgrote advertentie in verschillende kranten, met als kop 'Ze stonden wel even vreemd te kijken aan de andere kant van 't IJ'. In de advertentie werd uitgelegd hoe een 'boorbeitel' een smalle pijp achter zich aan trok, waarna de gasbuis door dat 'tunneltje' werd getrokken. De uitvoerders van het werk kregen een groot compliment: 'De technici sloegen twee vliegen in een klap: scheepvaart en woonboten werden niet gestoord en er werd zowel geld als tijd bespaard. Door deze nieuwe werkmethode wordt de overlast aan mens en milieu tot een minimum teruggebracht!'

SPORT

1984

DE OLYMPISCHE WINTERSPELEN VINDEN PLAATS IN SARAJEVO, JOEGOSLAVIË.

Samen met het Texaanse bedrijf Berco voert A.Hak de eerste lange horizontaal gestuurde boring van West-Europa uit. Voor Gasunie wordt het Buiten-IJ gekruist over een lengte van 620 meter.

OP EIGEN BENEN

Jaren van verbreding

In 1985 breekt voor A.Hak een nieuwe periode aan. Na jarenlang te hebben bestaan uit een BV die zich bezighield met transport en werktuigenverhuur en een andere BV genaamd A.Hak Pijpleidingen, wordt het bedrijf gesplitst. Met Willem van Geenhuizen aan het roer blijft A.Hak Pijpleidingen BV een familiebedrijf.

Het jaar 1984 eindigt met een brief, gedateerd op 28 december, die is gericht aan het gehele personeel van A.Hak Pijpleidingen BV en A.Hak Transportbedrijf en werktuigenverhuur BV. De brief stelt dat 1984 in financieel opzicht een goed jaar was en dat het er voor 1985 ook goed uitziet. Zo goed dat de bank bereid is gevonden financiële ruimte te bieden voor een verdere ontwikkeling van A.Hak Pijpleidingen BV. Na ruim twintig jaar zal dat echter niet meer onder leiding van de familie Hak gebeuren. De familie heeft in nauw overleg met haar adviseurs besloten om zich volledig te concentreren op het transport- en verhuurbedrijf met Piet Hak als directeur aan het hoofd. De directie van A.Hak Pijpleidingen BV wordt per 1 januari gevoerd door Willem van Geenhuizen. 'De eigendomsverhoudingen zijn dan ook dienovereenkomstig aangepast', zo staat er in de brief te lezen.

A.Hak legt diverse gasleidingen aan in Friesland. Een bijzondere aanvullende opdracht is de bouw en installatie van een gasmengstation in Kootsterille. In dit station wordt het laagcalorische gas uit de Friese bodem gemengd met het in Groningen gewonnen hoogcalorische gas om het op 'Slochteren-kwaliteit' te krijgen.

Na de wisseling van de wacht gaat het bedrijf onvermoeibaar verder. Hoewel er gemakshalve van A.Hak Pijpleidingen wordt gesproken, is het op dat moment eigenlijk al een groep, met het hoofdkantoor in Ridderkerk en de afdelingen Limburg (Born), Noord-Holland (Aalsmeer), Oost-Nederland (Hattem), Marum, het Gelders Ingenieursbureau Gastechiek (Hattem) en aandelen in buitenlandse bedrijven zoals in het Deense Dansk Jord-og Rørenteprijs en het daarbij behorende Duitse bedrijf Bruun & Sørensen. En daar blijft het niet bij. A.Hak Pijpleidingen begint aan een offshore-avontuur, gebruikmakend van de expertise van Norwell Offshore Services uit Great Yarmouth, waarvan A.Hak sinds 1979 een deel van de aandelen bezit. De afdeling Noord-Holland verhuist naar een nieuw onderkomen in Wormerveer. Ook het hoofddepot en het hoofdkantoor zullen gaan verhuizen, van Ridderkerk naar Tricht. Daarom wordt voor de regio Botlek/Europoort een nieuw onderkomen gevonden in Heerjansdam.

WERELDNIEUWS

1985

MICHAEL GORBATSJOV LAAT MET GLASNOST EN PERESTROJKA EEN NIEUW GELUID HOREN.

Tijdens de eerste jaren in de nieuwe situatie moet er vaak zo hard gewerkt worden dat een aantal mensen zelfs niet op zomervakantie kan. Vanaf 1985 wordt voor Esso in de Botlek gewerkt aan de Flexicoker, een installatie die zware oliefracties omzet naar lichtere olieproducten zoals diesel. Ook zijn er mooie opdrachten voor Gasunie, Shell en NAM. Voor Gemeentewerken en GEB van Rotterdam wordt in augustus begonnen met de aanleg van 2.700 meter staal-in-staal leiding ten behoeve van de stadsverwarming van de Maasstad.

Flexicoker.

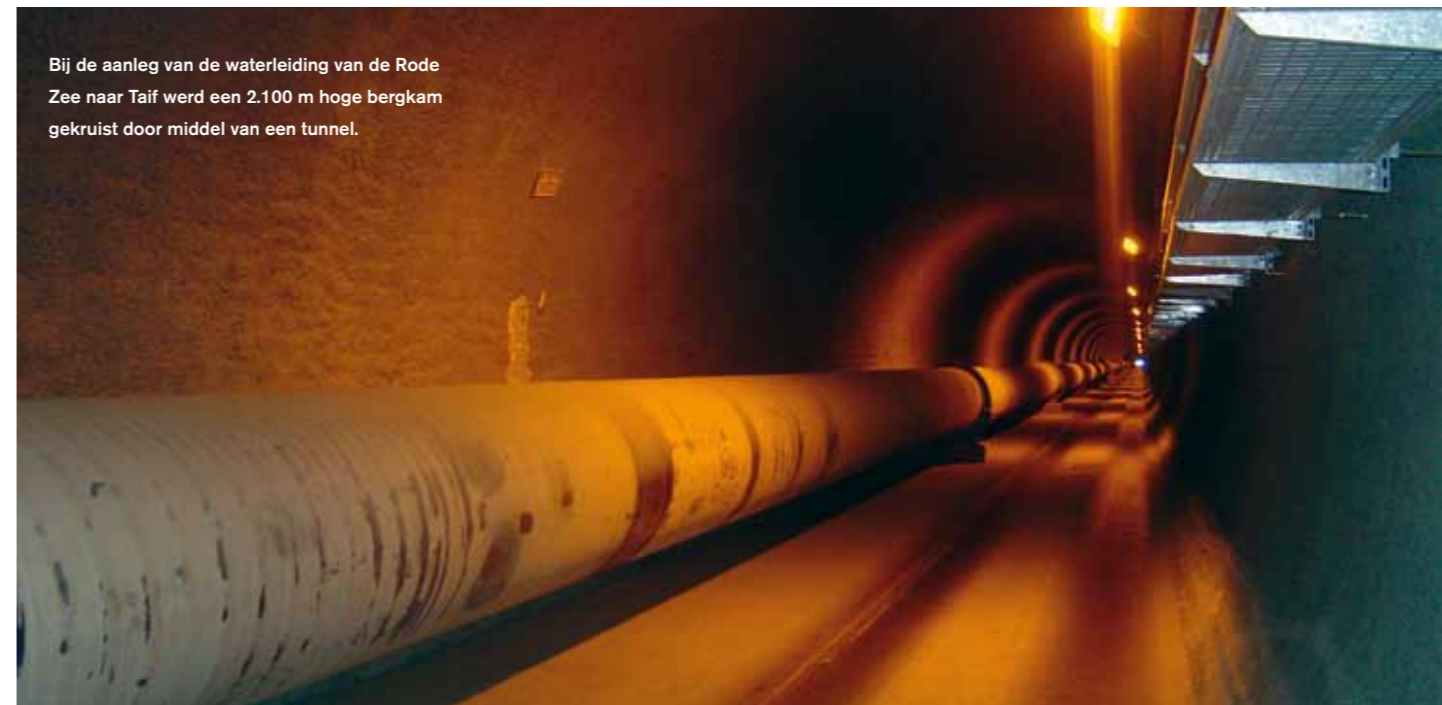
Het werk met het grote vraagteken.

Over staal gesproken, het ene staal is het andere niet. Voor de NAM werd dat jaar een 4 km lange leiding naar Ameland gelegd, gemaakt van de zeer hoogwaardige staalsoort duplex. De leiding bestond uit een landgedeelte van 1.400 m en een zeedeelte van 2.600 m en het project stond bekend als 'Het werk met het grote vraagteken'. De zeeleiding werd van tevoren op het strand samengesteld en de werkstrook zou, wanneer men de normale procedure zou hanteren, in een natuurgebied komen te liggen. Daarom werd een deel van de leiding in een halve cirkel neergelegd die om dat gebied heen ging. Hierdoor ontstond vanuit de lucht gezien de vorm van een vraagteken.

In het Midden-Oosten was A.Hak in 1985 en 1986 betrokken bij de aanleg van offshore olieleidingen voor de Nationale Iranian Oil Company. Een technisch uitdagend werk, waarin uitstekend werd samengewerkt met Nederlandse partners Smit Tak en Boskalis, maar vooral een project dat de medewerkers bij is gebleven vanwege de oorlog tussen Irak en Iran die in die periode woedde. Iran exporteerde olie vanaf het eiland Kharg dat te lijden had onder zware bombardementen. Om het eiland te ontzien, waren offshore leidingen nodig die de olie naar drijvende overlaadpunten transporteerden. De werkzaamheden verliepen goed, totdat er een kink in de kabel kwam. Het werkterrein werd gebombardeerd vanuit vliegtuigen van Saddam Hoessein, die plotseling opdoken. De medewerkers van A.Hak vertrokken met angst in de benen naar Nederland. Na een tijdje was een groepje vrijwilligers moedig genoeg om terug te keren om de klus af te maken. Drie van de vier leidingen waren gereed toen er over de radio een waarschuwing kwam van de Irakezen. Ganaveh, onze werklocatie zou nogmaals aangevallen worden. Onze mensen vertrokken halsoverkop en het laadstation, dat na de eerste aanval opnieuw was opgebouwd door de Iraniërs, werd met de grond gelijk gemaakt. Dit was tevens het abrupte einde van onze activiteiten in Iran.

In Nederland werd de groep uitgebreid met een nieuw bedrijf: A.Hak Services. In deze nieuwe BV werden voornamelijk test- en droogwerkzaamheden uitgevoerd. Ondertussen werkte men in Saoedi-Arabië gestaag door aan de waterleiding van de Rode Zee naar Taif. Wie denkt dat A.Hak daarbij alleen woestijnzand tegenkwam, komt bedrogen uit: er moest ook een bergkam van 2.100 m hoog gekruist worden. Hiervoor is een 13km lange tunnel met een diameter van 4,5 m. geboord. Na het aanbrengen van een vloer en betonnen pijpondersteuning zijn de pijpen met een zelflossend voertuig de tunnel ingerezen. Dit voertuig hebben de mannen van A.Hak zelf ontworpen. Met een tot sideboom omgebouwde Komatsu shovel werden de pijpen vervolgens gesteld. De eerste pijp ging eind december 1985 de tunnel in, eind maart 1986 was de klus geklaard.

Bij de aanleg van de waterleiding van de Rode Zee naar Taif werd een 2.100 m hoge bergkam gekruist door middel van een tunnel.

WERELDGESCHIEDENIS

26 APRIL

1986

KERNRAMP IN TSJERNOBYL.

De Deense dochteronderneming Dansk Jord-og Rørenteprijs (DJR), die inmiddels voor honderd procent eigendom was van A.Hak, begon in de zelfde tijd zowel in de stadsverwarming als bij de aanleg van gasleidingen opdrachten binnen te halen. Van het Duitse Bruun & Sørensen, dat tegelijk met de acquisitie van DJR werd verworven, werd eveneens met bemoedigend resultaat werk gemaakt.

Op kantoor wordt ondertussen de personal computer geïntroduceerd, hetgeen gepaard gaat met onwennig gepraat over bits en bytes, hardware en software. De IBM Personal Computer type XT die wordt aangeschaft, beschikt over een intern geheugen van maar liefst 128 kilobyte, dat uitgebreid wordt met een externe harde schijf van 10 megabyte, terwijl de floppy disks van die tijd een opslag van 300 kilobyte bieden. Hoewel mogelijkheden als tekstverwerken, het werken aan gegevensbestanden en programma's voor het maken van calculaties nog lang niet voor iedereen beschikbaar waren, zijn de eerste pc's wel de voorboden van een modernere tijd. Niet iedereen zal het als vooruitgang hebben beschouwd, maar er was ontegenzeggelijk een beweging ingezet die niet meer teruggedraaid kon worden. Het ging toen al net als nu. Er moest veel over 'de automatisering' gepraat worden en de discussies gingen vaak over de keuze tussen zelf doen op eigen systemen en uitbesteden. 'Na een uitgebreid automatiseringsonderzoek en ingewonnen adviezen is besloten om de administratieve verwerkingen van de financiële en de salarisadministratie op een eigen computersysteem te gaan verwerken', valt in het Hakblad te lezen. De aangekochte computer heeft een capaciteit van 571 MB in een netwerk van ruim 50 terminals.

In 1986 leverde A.Hak mooi werk in de buurt van Ommen waar voor Gasunie een compressorstation werd aangepast en uitgebreid.

INTERVIEW ROBERT KROMMENHOEK BOEKHOUDKUNDIGE ALLESKUNNER

‘Enorm apparaat met kolossaal beeldscherm’

‘Begin jaren '80 zei ik tegen mijn toenmalige baas Kees Korevaar dat het wel handig zou zijn om met een PC te gaan werken. Dat was onbespreekbaar. Tot ik op een PC in het magazijn in Ridderkerk had laten zien wat er allemaal mogelijk was. Een paar weken later ontving ik een IBM XT van 23.000 gulden. Daar wil je vandaag de dag je ergste vijand nog niet mee laten werken’, blikt boekhouder Robert Krommenhoek terug op de invoering van de eerste computerapparatuur bij A.Hak.

‘Een enorm apparaat met een kolossaal zwart beeldscherm met groene letters. Kleuren kwamen in die tijd nog niet voor. Maar de IBM XT was in ieder geval een hele

voortgang. Voor de introductie maakten wij gebruik van 14 koloms papier om onze balansen op te stellen. Handmatig monnikenwerk waar je een hoop tijd voor moest uittrekken. Met de PC ging het allemaal een stuk sneller en foutlozer. Een paar maanden later werd de volgende computer al besteld. De boekhouding was toen nog uitbesteed, maar is later weer in eigen huis gehaald.’
‘Electronic banking bleek een paar jaar later echter nog een stap te ver. Ik herinner mij een bezoek aan de toenmalige NMB-bank, het huidige ING, om over de mogelijkheden van elektronisch bankieren te praten. Niet aan beginnen, veel te geavanceerd voor A.Hak, was toen onze reactie. Daar is echter wel verandering in gekomen. Als ik nu binnen één uur geen mutaties in het systeem

ontvang, hang ik al aan de lijn of er een storing is.’
‘In 1986 is A.Hak verhuisd van Ridderkerk naar Tricht. Ook de financiële administratie ging mee. Alle inkoopfacturen werden door ons centraal verwerkt en iedere week maakten we rapportages. De standaardkreet was toen “Klaar, naar huis”. Maar dat kon om tien uur 's avonds of om twee uur 's nachts zijn. En dan waren we al vanaf zeven uur 's ochtends bezig.’
‘Ik ben nu 53 maar maak er nog steeds een sport van om als eerste op kantoor te zijn. De financiële administratie is een paar jaar geleden gedelegeerd naar de verschillende regiokantoren, maar er is nog steeds genoeg te doen voor ons team.’

De verzelfstandiging van A.Hak Pijpleidingen, die toch al enige tijd een feit was, leek pas echt gestalte te krijgen toen zowel het hoofd-depot als het hoofdkantoor verhuisde van Ridderkerk naar Tricht.

De daadwerkelijke verhuizing van Ridderkerk naar Tricht vond plaats in de kerstvakantie van 1986. Op 29 en 30 mei 1987, toen het stof wat was neergedaald, werd voor respectievelijk relaties en werknemers en hun gezin een groots open huis gegeven.

Voor de festiviteiten was het terrein ingericht met paviljoens. Verspreid over het terrein vermaakten jong en oud zich in diverse kermisattracties en klonk er muziek van verschillende orkesten en ensembles. De medewerkers begonnen hun dag met een zeskamp op de velden van de naburige VV Tricht. De regio's, maar ook de landen namen het tegen elkaar op. Toen Koos van Winden, de nieuwe financieel directeur, de puntentelling had gecorrigeerd en niet Marum maar Hattem bleek te hebben gewonnen, kon het personeel zich in de paviljoens in het feestgedruis storten. Het optreden van Lee Towers wordt alom genoemd als een hoogtepunt van deze twee dagen, maar gezien de foto's, logen de andere activiteiten er ook niet om.

De eerste steen voor het nieuwe kantoorgebouw in Tricht werd gelegd door Jan Algera. Op de foto rechts is op de voorgrond het uiteindelijke resultaat te zien.

Tv-persoonlijkheid Herman Emmink (foto onder) was de gastheer bij diverse presentaties op het nieuwe terrein.

Het optreden van Lee Towers (foto rechts) was een hoogtepunt, maar er werd ook weer fanatiek touwgetrokken.

De festiviteiten bij de opening van het nieuwe kantoor in Tricht werden afgesloten met een spetterend vuurwerk dat eindigde met de woorden: En nu weer aan het werk. En aan het werk ging men. Terwijl 'buiten' de beurzen instortten, begon het bedrijf aan een volgende groeispurt.

De groei werd in 1987 onder meer gerealiseerd door de overname van Conline Holland in Bergen op Zoom, een bedrijf gespecialiseerd in het vervaardigen van inwendig gecementeerde buizen en fittingen. Conline cementeerde de buizen in de eigen fabriek of 'in-situ'. Bij die laatste techniek werden bestaande leidingen in positie gecementeed. In de fabriek werden ook veel pasklare systemen in de prefabwerkplaats gemaakt die voor zo'n 85% bestemd waren voor de export. De fabriek in Bergen op Zoom bood meteen ook ruimte aan een nieuwe vestiging van A.Hak.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

19 OKTOBER

1987

BEURSKRACH, 'ZWARTE MAANDAG': VAN AUGUSTUS 1982 TOT OKTOBER 1987 STIJGEN DE BEURSKOERSEN MET 350%. OP DEZE MAANDAG ZAKT DE BEURS ECHTER INEENS MET 12%. DEZE DALING HOUDT AAN TOT 10 NOVEMBER, WANNEER DE TELLER STOPT OP -46%.

Dat Conline meer was dan een op zichzelf staande aankoop, bewijzen de eerste werken die het bedrijf als dochteronderneming van A.Hak uitvoert. De eerste opdracht is het inwendig reinigen en cementeren van een circa 3.200 meter ondergrondse leiding van de dienst Drinkwaterleiding (DWL) in Rotterdam. Al jaren deed A.Hak zaken met drinkwaterbedrijven voor aanleg, onderhoud en renovatie van hun leidingsystemen, maar met Conline in de gelederen kon deze groep klanten ineens een stuk verder worden ontzorgd. Daarbij leverde het ook nog eens werk op voor de vestiging Heerjansdam van A.Hak. Zij zorgden ervoor dat de leiding eerst toegankelijk en vervolgens schoongemaakt werd. Doordat A.Hak dit aanvullende specialisme aan haar palet had toegevoegd kon de klant moeilijker om het bedrijf uit Tricht heen. En dat gold niet alleen voor klanten uit de watermarkt. Al snel volgde een opdracht voor het prefabriceren, uitwendig coaten en inwendig cementeren van de koel- en brandwaterleidingen op een Noorse raffinaderij, alsmede het in-situ cementeren van leidingen met een diameter tot 88". Conline kreeg tijdelijk een Noor op kantoor die het project begeleidde en de mannen van A.Hak Bergen op Zoom hadden hun handen vol aan het prefab laswerk.

A.Hak Services was inmiddels in Zweden beland voor het testen en kalibreren van 110 km gastransportleiding waarvan een klein gedeelte ook tot een dauwpunt van -25 graden werd gedroogd. Het werk werd onder enige tijdsdruk uitgevoerd. De leidingen dienden op 1 december 1987 gasvoerend te zijn en de mannen van A.Hak Services wilden toch wel klaar zijn voor het buiten 25 graden ging vriezen. Dat werd nog lastig omdat de opdracht gedurende de werkzaamheden langzaam maar zeker uitdijde. Ook in het Botlekgebied bleef er genoeg te doen. Paktank bleef een vaste waarde, er werd gewerkt voor Akzo Nobel en waar Esso zijn Flexicoker had, ontwikkelde Shell Hycon. De methode die werd toegepast was anders, maar ook Shell was het erom te doen om in het raffinageproces de laatste resten van ruwe aardolie om te zetten naar hoogwaardige producten als benzine en diesel. De zware producten als stookolie raakte men namelijk steeds moeilijker kwijt, omdat steeds minder energiecentrales hierop draaien en er in deze periode nog veel werd verwacht van kernenergie. Bovendien zorgde Hycon voor een lagere milieubelasting. Van 7 procent uitstoot van zwaveldioxide naar 0,2 procent.

Van MVO hadden we in 1987 nog nooit gehoord, maar zoals uit het bovenstaande blijkt, werkten we wel mee aan projecten die mede gericht waren op het verbeteren van het milieu. Nog veel meer 'maatschappelijk verantwoord' was de opleiding van werklozen tot fitters die plaatsvond op het terrein in Tricht. In samenwerking met het G.A.B. Tiel werden deze mensen een klein halfjaar lang opgeleid, met als bekroning het diploma Pijpbewerking Industriële Montage.

WERELDGESCHIEDENIS

1988

BESTAND IN DE SLEPENDE
OORLOG TUSSEN IRAN EN IRAK.

In 1988 wordt in Winschoten een bijzondere proef gedaan. Waprog, het waterleidingbedrijf dat onder andere actief was in deze Groningse plaats, ondervond last van 'aangroei' in de leidingen. A.Hak Marum onderzocht of die met harde 'proppen' te verwijderen was. Later zouden we dit werk 'pigging' gaan noemen en werd het één van de specialismen van A.Hak Industrial Services. De proef in Winschoten lukte wonderwel, zo schreef het bedrijfsblad van Waprog. Achtereenvolgens werden een zachte en een harde prop door een leiding gestuurd, waarna een apparaat dat 'veel weg had van een draaiende staalborstel' de leiding van binnen polijfde. De aangroei bleek nagenoeg verdwenen. De Waprog besloot eens diep na te gaan denken over de inzet van deze techniek voor de reiniging van de operationele leidingen. Daarbij zou de prijs die A.Hak hiervoor in rekening wilde brengen ook een belangrijk criterium zijn. Blijkbaar had A.Hak Marum het in dat opzicht niet te bont gemaakt, want een jaar later schreef het Nieuwsblad van het Noorden dat A.Hak de opdracht had gekregen om de vijftig tot tachtig jaar oude, maar kwalitatief goede leidingen schoon te maken. 'Er kan tijdelijk bruin of zelfs geen water uit de kraan komen.'

In 1988 was het ook alweer tijd voor de volgende Wereld Gas Tentoonstelling, die in Washington werd georganiseerd. De inmiddels al vrij ervaren dames Hendriksen en Van Geenhuizen besloten ditmaal hun mannen eens mee te nemen, ter ondersteuning. In het Verenigd Koninkrijk kreeg A.Hak Ltd. van BP Petroleum Development Ltd. een mooie opdracht: de aanleg van een aantal oliepijpleidingen, en elektriciteit- en telecommunicatiekabels voor de Wytch Farm Oilfield Development in het fraaie Dorset. Ook bij dit werk leek de vrouwenemancipatie definitief te hebben toegeslagen.

De verbazing spreekt uit het navolgende citaat uit het Hakblad: 'Aangezien de olievondsten zijn gedaan in een gebied bekend om zijn natuurschoon en historische waarden, kan men zich voorstellen dat de aandacht van de opdrachtgever zich hoofdzakelijk richt op milieuaspecten. Het was daarom wel eventjes wennen voor de Hakmensen om instructies te ontvangen van vrouwelijke milieutoezichthouders.' Dezelfde zomer bracht nog twee Engelse opdrachten, voor British Gas in Cornwall en voor BP in de Southampton Waters.

INTERVIEW
MARIANNE VAN RIEMSDIJK THE VOICE OF A.HAK

‘A.Hak Tricht, met Marianne’

‘Goedemorgen, A.Hak Tricht, met Marianne! De vaste bellers klinkt het rustige en vriendelijke stemgeluid van telefoniste Marianne van Riemsdijk inmiddels vertrouwd in de oren. ‘Het contact aan de telefoon, maar ook met mensen aan de balie om ze verder te helpen in het bedrijf heeft mij altijd aangetrokken’, aldus The voice of A.Hak.

‘Ik ben hier op mijn 32e begonnen als telefoniste. Daarvoor heb ik eerst een tijdje de koffie rondgebracht en ingevallen wanneer de vaste telefoniste ziek was. Toen ik werd gevraagd om bij A.Hak in dienst te komen, heb ik deze kans met beide handen aangepakt. De kinderen waren inmiddels iets groter, dus ik kon met een gerust hart weer aan de slag.’

‘De eerste jaren nam ik de telefoon op zonder mijn naam te noemen. Daarna werd

het net als bij andere bedrijven gebruikelijk om jezelf wel eerst te introduceren. Ook uit praktische overwegingen, want sommige bellers steken meteen van wal. Bijvoorbeeld wanneer een monteur van ons is langs geweest en ze een vervolgspraak willen verzetten. Door duidelijk aan te geven wie ze aan de telefoon hebben, voorkom je dat bellers eerst een heel verhaal houden zonder dat je ze eigenlijk verder kan helpen.’

‘De huidige directieleden, Marco en Mariska van Geenhuizen, heb ik nog leren kennen in hun kindertijd toen ze hier vakantiewerk deden. De familie is echt betrokken bij hun medewerkers. Als er iets is, kun je altijd bij ze terecht. Bij A.Hak is niemand een nummer, integendeel. Het is een hechte club betrokken mensen die altijd voor elkaar klaarstaan. Het bedrijf is inmiddels enorm gegroeid, maar het familiegevoel is nooit verdwenen. Ik hoop er dan ook nog jaren deel van uit te kunnen maken.’

Van vrouwelijke toezichhouders is in het Midden-Oosten geen sprake. Wel is er in 1988 werk in een voor A.Hak nieuw land: Syrië. Het betreft de kruising van de rivier de Eufraat over een lengte van circa 350 m. A.Hak Materieel bouwde speciaal voor dit project in sneltreinvaart een aantal lieren, terwijl een profielzuiger werd omgebouwd tot cutterzuiger. De 24" leiding waar het om gaat wordt ter plaatse door Conline bekleed. Een jaar later bedwingt A.Hak nogmaals deze rivier. Dertig kilometer verderop worden twee 16" en één 10" leiding ten behoeve van ruwe olie aangelegd.

WERELDGESCHIEDENIS

1988

OSAMA BIN LADEN RICHT AL-QAIDA OP.

Mei 1989 is voor velen gedenkwaardig. Voor uitvoerend personeel wordt de overgang van het rijden in een eigen auto met vergoeding naar het rijden in een leaseauto aangekondigd. Per 1 januari 1990 zal de regeling ingaan en Willem van Geenhuizen waarschuwt alvast dat het in verband met de bijtelling voor sommigen een flinke aderlating zal betekenen.

In 1989 wordt A.Hak uitgebreid met Bronkhorst Industries, een bedrijf voor hoogwaardig montage- en onderhoudswerk gevestigd in Vorden en Hoogezand. Van de 40 medewerkers zijn er 27 monteur/lasser. Naast Bronkhorst Industries werden er in de tweede helft van de jaren '80 nog een aantal bedrijven aan de groep toegevoegd die we nu niet meer kennen. Bedrijven die later weer zijn afgestoten of – en dat was meestal het geval – bedrijven die zijn opgegaan in één van de reeds bestaande afdelingen. Isotechnics, een bedrijf gespecialiseerd in het isoleren van leidingen dat tegelijk werd aangekocht met Conline, is zo'n voorbeeld van het laatstgenoemde fenomeen. Bodemsanering, de hoofdactiviteit van het in 1988 verworven Geokinetics, bleek uiteindelijk niet goed te passen in het beeld dat de directie met de totale groep voor ogen had.

In het voorwoord van het Kerstnummer van het Hakblad wordt dat toekomstbeeld nog eens onder woorden gebracht: ‘... een bedrijf dat zich in de ruimste zin bezighoudt met de aanleg en installatie van totale leidingprojecten.’ Maar een half jaar later moet die definitie alweer worden opgerekt, zo valt in het voorwoord van juni 1990 te lezen. ‘Reeds lang leeft de gedachte om naast leidingwerk meer kabelwerk te verwezenlijken. In de regio is men hier op eigen kracht al druk mee bezig. Ook Snijder's Loon en Exploitatie Maatschappij (een bedrijf dat zonder verdere ophef plotseling op de achterzijde van Hakblad 4 van 1989 is verschenen) beweegt zich in en om Assen op het gebied van gezamenlijke aanleg van zowel kabels als leidingen. Toch zijn wij van mening dat wij landelijk een sterkere positie in het kabelwerk moeten verwerven om meer in de behoefte van gezamenlijke aanleg te kunnen voorzien! Om die reden was eerder al eens getracht Van Gelder uit Hattem over te nemen, een bedrijf dat A.Hak tegenwoordig nog steeds tegenkomt als de Van Gelder Groep.’

WERELDGESCHIEDENIS

9 NOVEMBER

1989

VAL VAN DE BERLIJNSE MUUR.

De gedachte om leidingen en kabels gezamenlijk te gaan aanleggen, was gebaseerd op een belangrijke verschuiving in de markt. A.Hak legt begin jaren '90 in Nederland met name pijpleidingen aan voor twee groepen klanten: waterleiding- en gasbedrijven. Door veranderende wetgeving vanuit de EEG wordt het voor de elektriciteitsbedrijven mogelijk om de regionale gasbedrijven over te nemen. Om bij de nieuwe, grote energiebedrijven in beeld te blijven en niet in de rol van onderaannemer te worden gedrukt, is A.Hak dus min of meer gedwongen ook kabels te gaan aanleggen. Helemaal op eigen kracht gaat dat niet, daarom neemt A.Hak begin 1990 het kabel- en boorbedrijf M. Postema over, net als Snijder gevestigd in Assen. Het Noorden en Oosten van Nederland zijn hierdoor voorlopig versterkt.

Na de overname verhuist Snijder al snel naar het pand naast Postema aan de Van Vlissingenstraat in Assen en gaan de twee min of meer geruisloos samenwerken, wat tot kostenbesparing en kennisdeling leidt, zo meldt H.T. Holthuis, directeur van Postema. Hij benadrukt nog even waarom A.Hak de twee nieuwelingen nodig heeft. 'Het samengaan van het Elektriciteitsbedrijf Groningen Drenthe met diverse gas- c.q. CAI-bedrijven in deze regio geeft aan dat de markt verschuift, richting grotere, breed georiënteerde distributie-eenheden. Gezamenlijk inspelen op combinatieprojecten, gebruikmaken van elks specialisme, zal ieders vertrouwen in de toekomst verstevigen.' En om te benadrukken dat er aan de Van Vlissingenstraat alvast prima wordt samengewerkt: 'Kortom: Postema/Snijder, een boeiende, veelzijdige combinatie.'

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1990

EINDE VAN DE BAN OP GASVERBRUIK BIJ GROTE CENTRALES. BEGIN VAN DE LIBERALISERING VAN DE EUROPESE ENERGIEMARKT.

In het Westen van het land laat men zich intussen ook gelden. Rotterdam is volop bezig met de aanleg van de spoortunnel. Beginnend bij Rotterdam Centraal komt het spoor pas diep 'op Zuid' weer bovengronds. A.Hak draagt haar steentje bij door een deel van de buizen van de Rotterdamse stadsverwarming om te leggen. Ook zijn er werkzaamheden aan de water- en gasleidingen en aan de elektrakabels, waaronder 3 x 25 kV. Op de Maasvlakte wordt eveneens combiwerk uitgevoerd. Hier legt men niet alleen twee parallelle 36" gasleidingen van Gasunie om, maar ook hoogspanningskabels, PTT-kabels en een waterleiding. Tot slot werd voor de Dienst Recreatie Rotterdam op een recreatieoord in Hoek van Holland op het gehele terrein elektra en kabeltelevisie aangelegd, terwijl op het oude gedeelte ook riool-, water- en gasleidingen werden vervangen.

De dames Van Geenhuizen en Hendriksen stonden hun mannetje op verschillende internationale beurzen. Na Lausanne (1982, linksonder), Washington (1986, linksboven) waren zij in 1990 in Moskou (rechts) waar zij niet konden ontkomen aan een glaasje wodka.

In het Midden-Oosten is het sinds het grote waterproject in Saoedi-Arabië van begin tot midden jaren '80 vooral de olie- en gasmarkt die voor een bescheiden hoeveelheid werk blijft zorgen. In 1990 wordt voor het derde opeenvolgende jaar in Syrië de rivier de Eufraat gekruist. Ditmaal voor een 'pipebundle' van vijf buizen, een gasleiding, een olieleiding, een retourcondensaatleiding en twee 2" kunststofleidingen voor toekomstige telecommunicatieverbindingen. In zekere zin wordt dus ook hier gezamenlijk aangelegd. Een heel eind verderop, maar vanuit het verre Nederland bezien om de hoek, rondde A.Hak Services in Saoedi-Arabië het reinigen en drogen van een aantal kerosineleidingen op het vliegveld van Khamis Mushayt af.

WERELDGESCHIEDENIS

12 JUNI

1990

IRAK VALT KOEWEIT BINNEN.

De aanleg van een 36" en een 48" leiding voor de Gasunie en de NAM naar en van het gasbehandelingsstation Balgzand nabij Den Helder.

Aan het thuisfront werd de groep verder versterkt. Voor het horizontaal gestuurd boren wordt een aparte BV opgericht, genaamd Hak/HDI. De tweede helft van die naam is ontleend aan de Franse partner HDI en staat voor Horizontal Drilling International. Dit partnerschap zal enige tijd later veranderen wanneer A.Hak HDI Europe en HDI USA overneemt. Van het Amerikaanse Union Carbide wordt het in Ede gevestigde Ucar Industrial Services gekocht en direct omgedoopt tot A.Hak Industrial Services. Het bedrijf is, zoals de naam al doet vermoeden, gespecialiseerd in dienstverlening voor de industriële sector, waaronder het koelen van fornuizen, het schoonmaken van leidingen en andere industriële toepassingen met stikstof en staalgrit, het zogenaamde 'sand jetten'.

Al met al was 1990 een zeer bewogen jaar met veel nieuwe activiteiten. Aan het eind van het jaar werd de balans opgemaakt en kon men niet anders dan concluderen dat A.Hak al lang niet meer dat bedrijf was dat alleen maar pijpleidingen legde en de bijbehorende faciliteiten bouwde. Andere activiteiten zijn op dat moment horizontaal gestuurd boren, isoleren, onder druk aanboren van leidingen waardoor reparaties en aansluitingen kunnen worden gerealiseerd zonder dat het systeem buiten bedrijf hoeft te worden gesteld, inwendige en – na een uitbreiding van de werkzaamheden van Conline – ook uitwendige bekleding van buizen, ondergronds en bovengronds kabelleggen en industriële diensten. Verder innoveert A.Hak er lustig op los en is ze ook vaak de eerste die zich nieuwe buitenlandse technieken eigen maakt. De nieuwe lastechnieken worden nauwgezet bijgehouden evenals 'no dig' renovatiemogelijkheden, waarbij buizen een tweede leven krijgen zonder dat er hoeft te worden gegraven.

WERELDGESCHIEDENIS

17 JANUARI

1991

MET DE LUCHTAANVAL OPERATIE DESERT STORM MINGT EEN COALITIE ONDER LEIDING VAN DE VERENIGDE STATEN ZICH IN DE GOLFOORLOG.

Die laatste activiteit wordt begin 1991 verder versterkt door een joint venture aan te gaan met de Kanal Müller Gruppe uit het ongedeelde Duitsland. De Muur was inmiddels immers gevallen en dat levert voor A.Hak nieuwe mogelijkheden op. Zo wordt ook een joint venture gesloten met een Pools bedrijf dat zich bezighoudt met de fabricage en montage van leidingwerken. Het werd een jaar met bijzonder veel werk. Vrijwel elk bedrijfsonderdeel sloot het boekjaar af met een positief resultaat.

De jaren van uitbreiding waren echter nog niet voorbij. Begin 1992 wordt Bosman Zevenaar aan de groep toegevoegd, een bedrijf dat onder meer kabel- en leidingwerken als kernactiviteiten kent. Ook Terra Vac, gespecialiseerd in bodemsanering, is een nieuwe loot aan de stam, die echter wel met twee andere aandeelhouders wordt gedeeld. Een andere acquisitie is het in Oss, Roosendaal en Eindhoven gevestigde Kaal-van der Linden. De aankoop wordt gedaan omdat A.Hak in het Zuiden van het land versterking nodig heeft op het gebied van kabels. Met Kaal krijgt de groep echter veel meer in huis. Wat te denken van een eigen mastenfabriek waar naast lantaarnpalen, sportveld en -terreinverlichting ook palen en masten voor bewegwijzering en reclamedoeleinden, antennesystemen, radar- en bewakingsinstallaties, windturbines, straalverbindingen en bovenleidingen worden ontworpen en gemaakt. De afdeling technische aanneming verzorgt hoog- en laagspanningsnetten, telefoon- en kabeltelevisiekabels, openbare verlichting en verkeersregelinstanties, maar ook gas- en waterleidingen, riolering en bestrating. In Noord-Holland worden de kabelactiviteiten verder versterkt door overname van de aandelen van Van Essen Halfweg. Van Essen is een op dat moment 127 jaar oude onderneming met een viertal kernactiviteiten: kabelwerken en openbare verlichting, telecommunicatie, elektrotechniek en beveiliging. In het klantenbestand bevinden zich klinkende namen als de luchthaven Schiphol, Akzo Chemie en de PTT.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

**1 JANUARI
1993**

AKKOORD VAN SCHENGEN TUSSEN NEDERLAND,
BELGIË, LUXEMBURG, DUITSLAND EN FRANKRIJK.

Door de twee laatstgenoemde aankopen, in combinatie met Postema/Snijders in het Noorden en de eigen ervaring, is er in korte tijd sprake van een afdeling kabeltechniek met landelijke dekking. Het Noorden wordt zelfs vanaf 1993 nog verder versterkt met de aankoop van J. Fidler Kabelwerken, dat naast het leggen van kabels vooral gespecialiseerd is in de montage. De booractiviteiten van A.Hak behoren door de overname van HDI tot de meest toonaangevende van dat moment. In het buitenland is er groei door overnames in Denemarken en Duitsland, eigen groei in Engeland en een samenwerkingsverband in België.

Wordt het niet wat veel? We pakken er maar weer eens een voorwoord bij, het voorwoord uit het Hakblad van december 1992 om precies te zijn. 'Bij het lezen van dit alles zullen velen van u dan ook wel denken: waar is het eind en hoe houden ze het allemaal bij elkaar? U heeft gelijk, het laatste is onze grootste zorg en is tevens bepalend voor onze toekomstige groei. Wanneer we er met elkaar in slagen een goed werkende eenheid te vormen, zal onze toekomst mooi en goed zijn. Met elkaar zijn we ervan overtuigd dat alleen een breed dienstenpakket, verspreid over diverse landen, ons in de toekomst bestaansrecht geeft. En dit dan op de ons geëigende manier van "geen gezeur, gewoon doen".'

Online.

Roelof Deen met het in 1993
behaalde ISO 9001 certificaat.

Echter niet voordat dat brede dienstenpakket nog net iets verder verbreed werd. Online kreeg er door de overname van Key en Kramer een fabriek en kantoor in Maassluis bij. En ook in het zuiden van het land bleek er nog ruimte voor verdere uitbreiding van de A.Hak familie. In Born werd begin 1994 ACB Apparatenbouw overgenomen, het bedrijf dat wij nu kennen onder de naam Mechanical Contracting Limburg (MCL). A.Hak Born trok bij het nieuwe bedrijf in. Nogmaals werden medewerkers expliciet opgeroepen niet alleen aan eigen werk te denken, maar ook de kwaliteiten van zusterbedrijven bij mogelijke opdrachtgevers onder de aandacht te brengen.

In het voorjaar van 1994 waren ook de overige directieaanpassingen gedaan. A.Hak had een managementteam gekregen en dreef niet meer alleen op die ene sterke man met die ene sterke vrouw naast zich. Gerda en Wim van Geenhuizen gaven aan dat ze zich op de achtergrond nog jaren nuttig hoopten te kunnen maken en verlieten hun plaats in de schijnwerpers.

‘De klant staat bij ons centraal’

NAAM
Arie Smits

FUNCTIES
Manager commercie
en prekwificatie

Directeur a.i. A.Hak Infranet

‘A.Hak heeft een scoringspercentage van ruim 90 procent bij prekwificaties voor nieuwe projecten. Dat onderstreept hoeveel vertrouwen de markt heeft in het bedrijf en onze manier van werken. Ook sluiten wij steeds vaker langdurige contracten met opdrachtgevers’, aldus de 64-jarige Arie Smits, manager commercie en prekwificatie en sinds januari van dit jaar tevens directeur ad interim van A.Hak Infranet.

‘Ruim 21 jaar geleden ben ik gestart als regiodirecteur van A.Hak West. Daarna werd ik bij A.Hak onder meer verantwoordelijk voor het commerciële traject en pr en voorlichting. Ik zat in de redactieraad van de Haktueel en zorgde voor de nieuwsvoorziening op de website. Toen kon je dat er nog in je eentje bij doen, maar door de groei van het bedrijf hebben we inmiddels een aparte manager communicatie in dienst genomen’, vertelt Smits.

De afgelopen jaren heeft de oudgediende A.Hak zien transformeren in een internationaal opererende onderneming die inmiddels de gehele keten kan bedienen. ‘Van engineering en aanleg tot onderhoud, wij hebben tegenwoordig een totaalpakket aan diensten in huis waarmee wij onze klanten maximaal kunnen ontzorgen. Ook besteden

wij steeds meer aandacht aan innovatie. Daardoor schuiven wij verder op in de waardeketen en kunnen wij onze klanten op een nog hoger niveau helpen met het oplossen van uiteenlopende vraagstukken.’

HOGEScore

Dat deze aanpak succes heeft, blijkt onder meer uit de hoge score van A.Hak bij prekwificaties. Smits: ‘Ruim 90 procent en daar zijn wij uiteraard erg trots op. Het onderstreept dat innovatie bij ons veel aandacht krijgt en dat wij in de markt als een betrouwbare, solide partner bekend staan. Wij hebben de laatste jaren dan ook veel geïnvesteerd in de klantvriendelijkheid van onze medewerkers. Maar ook in materieel, innovatie en opleidingen. Wij luisteren naar onze klanten, denken met ze mee in het

voortraject. En mocht er onverhoopt toch iets misgaan, wat gelukkig vrijwel nooit voorkomt, doen we er alles aan om samen een passende oplossing te vinden.’

WATER FOR LIFE

Naast het commerciële traject is Smits ook medeverantwoordelijk voor sponsoring en evenementen. ‘Zo zijn wij de oudste boxhouder bij de TT in Assen. Ook besteedt A.Hak veel aandacht aan projecten op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wij sponsoren onder meer het Water for Life-project van Vitens en Evides omdat wij de toegang tot schoon en veilig drinkwater in ontwikkelingslanden essentieel vinden.’

‘De komende jaren willen wij onze landelijke dekking handhaven om onze klanten optimaal te blijven bedienen. Daarnaast streven wij ernaar om onze toegevoegde waarde te vergroten, waardoor wij verder in de waardeketen opschuiven en hogere rendementen kunnen behalen’, aldus de 50-jarige Fries Tjeerd Dijkstra, directeur van A.Hak Infranet.

NAAM

Tjeerd Dijkstra

FUNCTIE

Directeur A.Hak Infranet

‘Steeds verder opschuiven in de waardeketen’

De ruim 600 specialisten van A.Hak Infranet spelen een belangrijke rol bij de aanleg en het onderhoud van infrastructuur die iedereen nodig heeft. Van gas, water, elektriciteit en verlichting tot communicatie en verkeersregelsystemen. Met tien vestigingen verspreid over Nederland kan A.Hak Infranet een landelijke dekking garanderen voor haar opdrachtgevers. ‘Daarbij gaat het voornamelijk om netwerkbedrijven waar wij in de meeste gevallen een jarenlange relatie mee onderhouden’, licht Dijkstra toe. ‘Bovendien beschikken wij over verschillende disciplines, goed opgeleide werknemers, specialistische kennis en een uitstekende relatie met de zusterbedrijven waardoor klanten voor al hun vraagstukken bij ons terecht kunnen.’

UITDAGENDE PROJECTEN

De afgelopen jaren hebben Dijkstra en zijn mensen aan verschillende uitdagende projecten gewerkt. ‘Zo hebben we in opdracht

van Groningen Seaports een bovengrondse stoom-condensaatleiding aangelegd voor het Chemiepark Delfzijl. Daarbij waren wij niet alleen verantwoordelijk voor de engineering, maar ook voor uitvoering, beheer en onderhoud. Een mooi voorbeeld van de manier waarop wij steeds verder in de waardeketen opschuiven om zo hogere rendementen te behalen.’

De verschillende stadsverwarmingsprojecten van A.Hak Infranet onderstrepen volgens hem het innovatieve en duurzame karakter van het bedrijf. ‘Alleen al in Purmerend vervangen wij in het kader van SlimNet de oude stalen leidingen van honderden flats door kunststof materiaal. Daardoor daalt het energieverbruik en vermindert het aantal storingen. Ook in andere steden werkt A.Hak Infranet aan vergelijkbare projecten.’

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Dijkstra is vooral te spreken over de ruimte die A.Hak Infranet aan haar werknemers biedt om eigen verantwoordelijkheid te nemen. ‘De resultaten staan voorop, maar als team werken wij iedere dag samen om het bedrijf weer een stapje verder te brengen. Ook de gevarieerde werkzaamheden zorgen ervoor dat geen dag hetzelfde is.’

Door verschillende overnames is Conline-Rhenania uitgegroeid tot een internationaal toonaangevende speler op het gebied van de in- en uitwendige bekleding van stalen buizen voor olie, gas, water en andere vloeistoffen. 'Inmiddels voeren wij ook steeds meer projecten uit voor de offshore-industrie', aldus de 52-jarige directeur Cees van Overloop van Conline-Rhenania die 26 jaar geleden bij A.Hak Pijpleidingen zijn loopbaan begon.

Beide bedrijven kunnen bogen op een lange geschiedenis en een schat aan ervaring. Rhenania werd opgericht in 1902 en de geschiedenis van Conline gaat maar liefst terug tot 1850. 'In 1986 heeft Willem van Geenhuizen de basis gelegd voor het huidige bedrijf door de overname van Conline in Bergen op Zoom', herinnert Van Overloop zich. 'General Electric Plastics was in die periode een belangrijke opdrachtgever waar A.Hak vooral tijdens onderhoudsstops veel werk voor verrichte. In 1993 werd de fabriek van het in 1850 opgerichte Key en Kramer in Maassluis overgenomen, gevolgd door de aankoop van betongewichtsbekleding-fabriek van Schokindustrie in Zwijndrecht in 1997. Met de overname van Rhenania Nijmegen in 2001 is de Conline-Rhenania groep in zijn huidige hoedanigheid ontstaan met haar water-, industrial en onshore-, en offshoredivisies.

STEVIGE POSITIE

De laatste vijf jaar heeft Conline-Rhenania veel geïnvesteerd om zich in het offshore segment waar te kunnen maken. 'Mede door de vele kwalificaties die wij voor veel oliemaatschappijen hebben gemaakt is dit jaar, door de vele offshore opdrachten, aangetoond dat Conline-Rhenania een vaste speler in de offshore sector is geworden', aldus Van Overloop. 'Voor de laatste jaren hebben we onder leiding van Jan Roelofs, van wie ik dit jaar het roer heb overgenomen, de fabrieken uitgebreid tot de meest moderne bekledingsproductielijnen van Europa.'

'We groeien in de offshore industrie'

NAAM

Cees van Overloop

FUNCTIE

Directeur Conline-Rhenania

De kwalificatie door TOTAL en het verkrijgen van de opdracht voor 190 km leidingen voor het TOTAL Angola CIOV-project laat volgens hem zien dat het bedrijf op de goede weg zit. Ook initiatieven van Conline-Rhenania, zoals de oprichting van het European Pipe Coating Platform met de belangrijkste Europese gasbedrijven, onderstrepen dat Conline-Rhenania zich heeft ontwikkeld tot een grote speler.

VOLGENDE GROTE STAP

De groei van de laatste jaren heeft de familie Van Geenhuizen doen besluiten om, naast de bestaande productie-units in Maassluis, Dordrecht en Nijmegen, nu ook een vestiging in Moerdijk door Conline-Rhenania te laten ontwikkelen. De grote investeringen die hiermee gemoeid zijn, moeten Conline-Rhenania in het topsegment van de offshore industrie brengen. De ontwikkeling van nieuwe diepzee bekledingsproducten, met daarbij een aanzienlijke personele uitbreiding moet ervoor zorgen dat het bedrijf binnen vijf jaar in het topsegment mee kan draaien. Van Overloop benadrukt dat dit veruit de grootste uitdaging is waar Conline-Rhenania voor heeft gestaan. 'Maar ik heb er alle vertrouwen in dat wij ook deze klus, samen met de collega's, van wie een groot deel al jaren voor firma werkt, tot een goed einde kunnen brengen.'

NAAM

Jos van den Hurk

FUNCTIE

Directeur Kaal Masten

Kaal Masten in Oss levert sinds jaar en dag masten in alle soorten en maten. Recent heeft het bedrijf de nieuwe verlichtingsmast Spirit op de markt gebracht, die volledig op zonne-energie draait zonder aangesloten te hoeven worden op het energienetwerk. 'Een wereldprimeur waarmee wij invulling geven aan onze ambities op het gebied van duurzaam ondernemen', aldus de 59-jarige directeur Jos van den Hurk.

De masten van Kaal Masten zijn inmiddels niet meer weg te denken uit het Nederlandse straatbeeld. Van licht-, flits- en gsm-masten tot communicatie- en reclamezuilen, in Oss draaien ze er hun hand niet voor om. Het bedrijf werd eind jaren '40 opgericht door Theo Kaal senior en zijn vrouw. In de begintijd hield de onderneming zich voornamelijk bezig met grondwerkzaamheden, zoals het aanleggen van elektriciteitsnetwerken. Later rolden ook de eerste lichtmasten uit de fabriek.

'In 1991 stierf de voormalige eigenaar Co Bakker, waarna Willem van Geenhuizen in 1992 de aandelen overnam', vertelt Van den Hurk die onlangs zijn 35-jarig jubileum als directeur heeft gevierd. 'Het aanne-

mersgedeelte werd geïntegreerd in A.Hak Infranet, waardoor er ook in Noord-Brabant een stevige positie in de 'kabelleggerij' werd opgebouwd. De mastenfabriek werd verzelfstandigd en als eerste productiebedrijf van A.Hak verder uitgebouwd tot de toonaangevende speler die wij vandaag de dag zijn.'

ECOLOGISCHE VOETAFDruk

Kaal Masten heeft duurzaam ondernemen hoog in het vaandel staan. Van den Hurk: 'En dan heb ik het niet over dubbelzijdig kopiëren of koffiedrinken uit een stenen beker, maar over minder materiaalgebruik, milieuvriendelijkere funderingstechnieken of de recente introductie van de Spirit. Ik vind het belangrijk dat ik voor mijn kinderen en kleinkinderen een mooie en leefbare wereld

achterlaat, zonder echter het ondernemerschap uit het oog te verliezen. Door de ecologische voetafdruk te verkleinen, kun je als ondernemer ook geld verdienen. Het mes snijdt dus aan twee kanten.'

TROTS OP SPIRIT

De voorzitter van de Industriële Kring Oss, een ondernemersorganisatie die de belangen van 45 grote bedrijven met 9000 medewerkers behartigt, is dan ook erg trots op de Spirit waaraan ruim drie jaar is gewerkt. 'Een paar jaar geleden raakte ik ervan overtuigd dat openbare verlichting op zonne-energie de toekomst is. Geweldig om te zien dat er inmiddels nationaal en internationaal zoveel belangstelling is voor deze innovatie!'

'Laten we onze kinderen een leefbare wereld nalaten'

NAAM

Rob Feij

FUNCTIE

Directeur MCL

Rob Feij (links) leidt minister Kamp rond tijdens een werkbezoek van de minister op 7 februari 2011.

‘Steeds meer opdrachten van zusterbedrijven’

‘MCL voert steeds meer werkzaamheden uit voor de andere A.Hak-bedrijven. Zo hebben we onlangs de opdracht ontvangen voor de levering van drie grote kabelhaspelrollers voor A.Hak Electron. Ook maakten wij voor hen in onze werkplaats 75 kabeltrekmachines’, aldus de 51-jarige Rob Feij, directeur van Mechanical Contracting Limburg (MCL) in Born.

MCL, voorheen ACB apparatenbouw, maakt sinds 1994 deel uit van de A.Hak bedrijvengefamilie. Het bedrijf met 60 medewerkers ontwerpt en produceert apparaten, zoals warmtewisselaars, kolommen, reactoren en drukvaten, voor toonaangevende opdrachtgevers in de olie-, gas- en petrochemische industrie. ‘Ook beschikken wij over een eigen engineeringafdeling, zodat wij maatwerk kunnen leveren voor onze industriële klanten’, licht Feij toe.

NAUWE SAMENWERKING

De specialisten uit Limburg werken nauw samen met A.Hak Industrie Born waarvan het personeel in de jaren '90 bij MCL introk. ‘Onze vestiging bood meer ruimte, dus het lag voor de hand dat A.Hak Industrie Born naar de werkplaats en het kantoor van MCL verhuisde’, aldus Feij. De medewerkers van A.Hak Industrie Born zijn zeer deskundig op het gebied van GVK leidingsystemen. Het bedrijf is sinds lange tijd eveneens gevestigd op het Chemelotterrein, waardoor het

personeel goed op de hoogte is van alle ins en outs van de locatie.

VEEL ERVARING

A.Hak Industrie Born heeft in het verleden veel ervaring opgedaan bij de aanleg van ondergrondse en bovengrondse leidingen en industriële montagewerkzaamheden in de regio Limburg. Feij: ‘Daar profiteren wij nog steeds van. MCL ontwerpt en bouwt verschillende apparaten waarna de medewerkers van A.Hak Industrie Born voor de montage zorgen.’ De MCL-directeur benadrukt dat de Limburgers steeds meer werkzaamheden verrichten voor de andere A.Hak-bedrijven. ‘Naast de kabelhaspelrollers en kabeltrekmachines voor A.Hak Electron, hebben we ook voor A.Hak Leidingbouw een interessant project uitgevoerd. Daarbij ging het om een constructie voor een ponton op het IJmeer om verschillende leidingdelen aan elkaar te koppelen. En in opdracht van A.Hak Leidingbouw maken we voor Gasunie momenteel een luchtbuffervat van ruim 50 meter.’

NAAM

Peter van der Ploeg

FUNCTIEBusiness unit manager
A.Hak Industrie Botlek
en H.J. Mertens

'Het grote voordeel van A.Hak is dat we zoveel verschillende disciplines in huis hebben. Wanneer we daar slim mee omgaan, kunnen we de mogelijkheden die zich in de markt aandienen optimaal benutten', aldus de 54-jarige Peter van der Ploeg, business unit manager A.Hak Industrie Botlek en H.J. Mertens.

Regelmatig kom ik bij opdrachtgevers die bijvoorbeeld een pijpleiding willen laten inspecteren. Een telefoontje naar A.Hak Industrial Services is dan voldoende om die twee met elkaar in contact te brengen. Hetzelfde geldt voor een klant die naast leidingwerk ook hoogspanningsverbindingen nodig heeft. Die kan bij A.Hak Electron terecht. Zo kunnen we de verschillende lijnen aan elkaar knopen', zegt Van der Ploeg. Na een MTS studie weg- en waterbouw volgde hij op latere leeftijd de opleiding voor algemeen en technisch pijpleidingingenieur aan de Avans Hogeschool in Breda. 'In 1987 ben ik bij A.Hak Rijnmond als fitter gestart. Mijn toenmalige leidinggevende, Pieter Jan Dam, vond dat je eerst moest ervaren wat de mannen op de werkvloer doen als je later leiding wilde geven. Na verschillende leidinggevende functies te hebben vervuld, ging ik als bedrijfsleider naar Bronkhorst Industries, dat door A.Hak was overgenomen en later volledig is geïntegreerd.'

GASONTVANGSTSTATIONS

Inmiddels is Van der Ploeg business unit manager van A.Hak Industrie Botlek en van H.J. Mertens dat sinds 2011 deel uitmaakt van A.Hak. 'Momenteel zijn wij bezig om deze bedrijven met elkaar te integreren, zowel op administratief gebied als projectmatig. A.Hak Industrie richt zich op ondergronds en bovengronds leidingwerk voor grote industriële opdrachtgevers, zoals bijvoorbeeld Kuwait Petroleum en BP. Het afgelopen jaar hebben we voor deze klant een gedeelte van het ondergrondse brandwatersysteem vernieuwd. Ook voor Stork en Vopak zijn wij volop aan het werk. H.J. Mertens heeft weer tientallen jaren ervaring met het ontwerp, de bouw en het onderhoud van gasontvangststations. Voor A.Hak vormt H.J. Mertens als het ware de laatste schakel in de keten. Vorig jaar hebben we nog een raamcontract met Gasunie afgesloten voor het inrichten en in bedrijf nemen van nieuwe en het renoveren van bestaande gasontvangststations.'

TEVREDEN OPDRACHTGEVERS

Van der Ploeg haalt iedere dag nog veel voldoening uit zijn werk, maar vindt wel dat het business klimaat harder en zakelijker is geworden in vergelijking met vroeger. 'In mijn beginperiode kon je nog mondelinge afspraken met opdrachtgevers maken. Uiteindelijk kwam het altijd wel goed. Maar tegenwoordig is het allemaal veel strakker geregeld! Tegelijkertijd geniet hij er nog steeds van als een project op tijd, binnen budget en naar volle tevredenheid van de opdrachtgever wordt afgerond. 'Zo hebben wij onlangs voor BP een project opgeleverd waarvoor wij uitgebreid werden bedankt. En daar doe je het tenslotte allemaal voor. Tevreden klanten en een paar centen verdienen, dat is waar het om gaat.'

'Mogelijkheden in de markt optimaal benutten'

NAAR EEN NIEUW MILLENNIUM

Door roerige tijden

De wisseling van de wacht in de directie van A.Hak leek plaats te vinden in een rustige tijd, maar dat was slechts van korte duur. Tricht werd geëvacueerd, Srebrenica viel, het internet creëerde zijn eigen industrie, die razendsnel opkwam en weer leek in te storten. En toen moesten de millenniumbug en 'Nine Eleven' nog komen.

Na de overname van de aandelen van A.Hak Pijpleidingen door Van Geenhuizen in 1985 werd het dienstenpakket van het bedrijf – of liever gezegd de groep – in tien achtereenvolgende jaren enorm uitgebreid, zowel in Nederland als daarbuiten. Bij zo'n breed bedrijf paste het veelomvattende contract dat de offshore-divisie wist binnen te slepen. Na een proces van dertien maanden, waarin voor het eerst volgens Europese richtlijnen werd aanbesteed, tekende het bedrijf op 28 april 1994 in Velsen een miljoenencontract met de NAM. Het contract omvatte onderhoud, modificatie en serviceverlening voor alle NAM offshore-locaties en de fabriek in Den Helder.

Het tekenen van het offshore-contract met de NAM.

MESCO: zijn tijd ver vooruit

Halverwege de jaren '80 werd door de NAM de basis gelegd voor een van de meest vooruitstrevende contractvormen in de Nederlandse offshore industrie. Het MES-contract (Maintenance, Engineering en Services) was zijn tijd ver vooruit. De vernieuwende contractvorm waarin het toenmalige A. Hak Offshore vanaf 1994 met verschillende consortiumpartners tot 1999 heeft gewerkt resulteerde onder meer in meetbare besparingen van 25 procent per jaar, een 30 procent verkorting van shutdownperiodes en een omzet van honderden miljoenen gulden.

De overname van het equipment en een aantal medewerkers van het Engelse bedrijf Norwell LTD vormde in 1985 de start van de offshore werkzaamheden van A. Hak. Vanaf de locatie in Wormerveer voerde het bedrijf met vijftien medewerkers in eerste instantie voornamelijk kleine aanpassingen uit aan de offshore platformen van de NAM, zoals het aansluiten van nieuwe putten, kleine dekuitbreidingen en het voorbereiden van shutdowns.

Eind 1989 werd het contract met A.Hak Offshore door de NAM met drie jaar verlengd, met een optie van een extra jaar. Het betrof wederom een onderhouds- en constructiecontract voor alle offshore locaties van de NAM. De zaken liepen voorspoedig en binnen een paar jaar was het personeelsbestand tot ruim 75 man uitgebreid. Ook de aanvankelijke omzet van 20 miljoen gulden per jaar steeg gestaag.

EXTRA VEILIGHEIDSMATREGELEN

De werkzaamheden namen een grote vlucht na de ramp op het offshore olieproductieplatform Piper Alpha in de Noordzee in 1988.

Door een grote explosie in de module voor gascompressie ontstond een brand waarbij in totaal 167 mensen om het leven kwamen. Het was de grootste ramp tot dan toe op een offshore olieplatform die tot gevolg had dat oliemaatschappijen allerhande extra veiligheidsmaatregelen moesten nemen.

Zo werden er voortaan op afstand bestuurbare kleppen geïnstalleerd die de leidingen moesten afsluiten als er brand zou uitbreken. Ook werden er nieuwe Free Fall reddingsbootinstallaties gebouwd. Die moesten ervoor zorgen dat het personeel in het geval van een calamiteit direct van boord kon in plaats van met de traditionele reddingsboten die aan lieren hingen.

VERNIEUWENDE CONTRACTVORM

A.Hak Offshore was in die tijd met diverse onderaannemers alleen verantwoordelijk voor de constructie. Engineering, maintenance en services waren nog geen onderdeel van het werk. De NAM was echter begin jaren '90 al volop bezig om een nieuwe contractvorm te

ontwikkelen, waarbij alle uit te voeren diensten door één partij zouden worden verzorgd. Het MES (maintenance, engineering en services) contract voor de 28 olieplatformen en de locatie in Den Helder zag het licht en zorgde voor een revolutie in de offshore-industrie. Eén van de belangrijkste doelen van de NAM was om het proces meer op afstand te beheersen en de rest aan een betrouwbare partner uit te besteden. Daarom werden er veel incentives in het contract ingebouwd om de aannemer niet alleen te belonen voor het uitvoeren van het werk, maar vooral voor de geleverde toegevoegde waarde, zoals de beschikbaarheid van het platform, de veiligheidsprestaties en verkorting van de shutdowntijd.

VOORUITSTREVENDE BEDRIJF

De NAM was met de innovatieve contractvorm met afstand het meest vooruitstrevende bedrijf in ons land. Niet alleen in woord, maar ook in daad werden de betrokken partijen beloond voor de toegevoegde waarde van hun werkzaamheden. A.Hak Offshore vormde

een consortium met ABB en Tot&Beers (later Fabricom) onder de naam MESCO. Vanaf 1994 tot 1999 werden door het consortium verschillende aansprekende resultaten geboekt, zoals meetbare bezuinigingen van 25 procent per jaar, een 30 procent verkorting van shutdownperiodes en een omzet van honderden miljoenen gulden. Na afloop van het contract is A.Hak Offshore nog een aantal jaren actief geweest voor ELF Petroland, AMOCO, Unocal en andere maatschappijen. Het MESCO-gevoel en de gloriejaren waren voorbij, maar tegenwoordig voeren A.Hak International, Conline-Rhenania en HIS weer steeds meer werk uit voor de offshore industrie.

Voor Wales Water installeerde A.Hak een outfall in Swansea Bay, Zuid-Wales. Normaal gesproken werden dergelijke pijpen in stukken van 12 meter aangevoerd en ter plekke samengesteld, maar A.Hak liet ze door de Deense leverancier in twee bundels met stukken van elk 500 m over zee naar Wales varen.

In dezelfde periode is onze nationale luchthaven bezig uit te breiden, wat onder andere leidt tot de beroemde en onder treinreizigers inmiddels beruchte spoortunnel. De mannen van Van Essen in Halfweg maken het tracé vrij van oude kabels en leidingen en leggen ze om naar een nieuw tracé. Het gaat om combiwerk, want naast openbare verlichting vindt er tegelijkertijd om- en aanleg van hoog-, midden- en laagspanningskabels plaats en moeten kabels voor telecommunicatie worden aangelegd.

Het eerste Hakblad van een nieuw jaar begon wel vaker met verzuchtingen over nattigheid. Sneeuw en regen hebben nu eenmaal hun uitwerking op de productiviteit van onze bedrijven. Maar in 1995 zat het water A.Hak wel heel erg in de weg. En niet alleen A.Hak; zo'n kwart miljoen mensen en honderdduizenden dieren in het Rivierenland moesten huis en haard halsoverkop verlaten door de dreiging van wassend water.

Het is eind januari 1995 en in de Belgische Ardennen en Noord-Frankrijk blijft het maar regenen. Het waterpeil in de Nederlandse rivieren Maas, Waal en Rijn begint tot een schrikbarend niveau te stijgen. Op 25 januari stijgt het water in de Rijn bij Lobith binnen een dag met maar liefst twee meter en in de Waal bij Zaltbommel met een meter. In Limburg zorgt de Maas voor problemen, de bewoners van Borgharen en Itteren worden dringend geadviseerd te vertrekken. Op vrijdag 27 januari overstroomt de Rijn het centrum van Keulen en worden de dijken in het Land van Maas en Waal gesloten voor alle verkeer. De Rijn staat bij Lobith op NAP +15,02m, de Waal bij Zaltbommel op NAP +5,85m. De volgende dag komt daar respectievelijk

Bij Ochten hield de
Waalijk het maar net.

40 en 51 cm bij en wordt in Deventer de IJsselkade afgesloten. Weer een dag later, op zondag 29 januari, breidt de zware regenval zich uit naar Nederland en Duitsland, terwijl het ook in België en Frankrijk stug door blijft regenen. Maandag is er een dringend evacuatieadvies voor 75.000 mensen in het stroomgebied van de Maas en de Waal en op dinsdag 31 januari is het zover: de evacuatie is verplicht en geldt voor de Ooijpolder, het Land van Maas en Waal, de Bommelerwaard en de Betuwe, waar Tricht onder valt.

Berekeningen laten zien dat veel plaatsen in dit gebied ongeveer vijf meter onder water zullen komen te staan, mocht het zover komen dat de dijken het begeven. Gelukkig gebeurt het uiteindelijk niet – al heeft het er bij Ochten even alle schijn van – maar dat neemt niet weg dat het jaar in Tricht begint met een exodus die met man en macht, dag en nacht wordt voorbereid en uitgevoerd. Het zou tot zaterdag 4 februari, een kleine week later, duren tot minister Dijkstal van Binnenlandse Zaken de eerste evacués toestemming geeft om weer huiswaarts te keren.

Kaal Technische Aanneming sleept in 1995 een contract van vijf miljoen gulden in de wacht voor het leveren, aanbrengen en onderhouden van openbare verlichting op de snelwegen A15 en A16. De mastenfabriek zal de masten leveren, Kaal Technische Aanneming verzorgt de technische uitvoering en Van Essen Netwerken het legwerk en de montage. Hoewel al deze zusterbedrijven worden apart genoemd, heet het ook 'één van de mooiste opdrachten van A.Hak Kabeltechniek'.

Namen van klanten die in deze periode ook vaak opduiken zijn het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, met zijn enorme betonnen buizen, en Gasunie. Het noemen van deze grotere projecten wil echter geenszins zeggen dat A.Hak alleen maar dreef (of drijft) op de grote namen en klussen. In al die jaren is er waarschijnlijk geen stad of dorp in Nederland waar we de straat niet hebben opengebroken of sleuven hebben gegraven naast spoorwegen of trambanen. Overal

in Nederland waren medewerkers van de groep aan het werk, veelal voor gemeentelijke water- en energiebedrijven, die naarmate de tijd verstreek overigens steeds minder gemeentelijk en meer regionaal werden. Welke bedrijfsnaam er dan op de bus, het tentje of de graafmachine van onze collega's stond, is een ander verhaal. Dat kon A.Hak zijn, maar ook Van Essen, Bronkhorst, Kaal, Fidder of Postema, om er zomaar wat te noemen.

Eind 1996 werd die warboel aan namen een klein beetje ingedamd aan de hand van een nieuwe organisatiestructuur, die niet alleen verduidelijking met zich meebracht, maar ook leidde tot een verrijking van het vocabulaire van de gemiddelde medewerker. Er waren twee nieuwe woorden die overal rond gonsden: integratie en implementatie. Met integratie werd de vorming van de regio's door middel van het samenvoegen van de kabel- en leidingactiviteiten bedoeld. Dit speelde vooral in Assen, Halfweg en Oss. Klonk het woord 'implementatie', dan ging het over het nieuwe IT-systeem Triton.

INNOVATIES

1996

A.HAK LEGT DOMEINNAMEN VAST.

Het moet voor de gemiddelde Hakker een lastige tijd zijn geweest. Op kantoor wordt er van alles geïmplementeerd en je wordt geacht zeer binnenkort in te voegen op de elektronische snelweg. Daarnaast wordt je bedrijf ook nog eens samengevoegd met een paar andere bedrijven om samen een geïntegreerde regio te vormen. De zeskamp van het voorjaar van 1997, die alweer voor het elfde achtereenvolgende jaar werd georganiseerd, bood een mooie gelegenheid om te laten zien dat het wel goed zat met die nieuwe regio's. Sport verbreedert immers, evenals het strijden tegen een gezamenlijke vijand.

Zeskamp door de jaren heen

INNOVATIES

1997

INTRODUCTIE VAN DE ZOEKMACHINE GOOGLE.

Het jaar 1998 begint met een EPC-contract in Syrië. Naast 'construction' vallen dus ook 'engineering' en 'procurement' (inkoop van onder meer apparatuur en materialen) onder de verantwoordelijkheid van A.Hak. Het contract gaat over de aanpassing van twee bestaande meet- en regelstations. Ondertussen heeft PDO, een oliemaatschappij in Oman waarin ook Shell deelneemt, A.Hak als één van de weinige aannemers gekwalificeerd voor het lassen van Duplex Stainless Steel. De proeven worden uitgevoerd in Tricht waarna het laswerk aan een 6" gasleiding bestemd voor de voeding van een nieuwe elektriciteitscentrale in het hete, Arabische land kan beginnen.

Ook A.Hak Industrial Services, inmiddels alweer enige tijd gevestigd in Rhenen, is onder meer actief in de Arabische wereld. Aan Adma Opco in de Verenigde Arabische Emiraten wordt een dienst geleverd die door de overname van het bedrijf Seatec nu ook tot de mogelijkheden van A.Hak Industrial Services behoort: pigging, het inspecteren van moeilijk te inspecteren leidingen. Een nieuwe markt waarvan A.Hak veel verwacht en waarin ook in Zuid-Amerika al projecten zijn gescoord.

Deze positieve noot kan echter niet verhullen dat 1998 de boeken ingaat als een zeer moeilijk jaar. A.Hak begint daarom met een herstructurering aan het laatste jaar van de twintigste eeuw. Dat is, laten we er maar niet omheen draaien, een mooi woord voor afslanking: er moest afscheid worden genomen van een aantal mensen, een pijnlijk gegeven voor een bedrijf dat jarenlang alleen maar gewend was om meer mensen aan te nemen. Waar A.Hak gerekend had op het verzilveren van een enorm groeipotentieel op de Duitse markt moest het, net als veel andere bedrijven, onderkennen dat dat potentieel niet waargemaakt ging worden. Er moest afscheid worden genomen van de Duitse, Deense en Engelse Hakkers.

1999 werd dus een spannend jaar. A.Hak moest op zoek naar de weg terug omhoog, terwijl de markt nog altijd niet meezat, de concurrentie groot was en fusies in de nutssector ervoor zorgden dat nutsbedrijven veel meer met hun eigen interne processen bezig waren en veel minder met hun rol als opdrachtgever. Ook was er veel te doen om een griezelig fenomeen, eentje die volgens een aantal onheilspropheten voor een totale ontwrichting van de maatschappij zou kunnen zorgen: de millenniumbug. Al met al was de nieuwjaarstoespraak van 1999 een stuk minder feestelijk dan gewenst.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

1999

MILJARDENINVESTERINGEN UIT ANGST
VOOR DE MILLENNIUMBUG.

Millenniumbug of niet, 1 januari 2000 bleek de wereld niet te vergaan. De economie leek aan het begin van het nieuwe millennium zelfs voorzichtig weer wat aan te trekken, niet in de laatste plaats in de telecomsector. Die trend was eerder al begonnen – A.Hak had er onder andere op ingespeeld door een combinatie aan te gaan met het gespecialiseerde bedrijf Hoogenboom uit Spijkenisse – maar vanaf 1999 was het één en al GSM, internetverbindingen en glasvezelkabels wat de klok sloeg. De Regio Noord meldt begin 2000 dat het in Friesland helaas niet wil vriezen, maar dat er daardoor wel gewerkt kan worden aan een Eifdorpentocht, de aanleg van een glasvezelnet in opdracht van KPN en CasTel. Langs de route moeten elf telefooncentrales in evenzovele dorpen aan elkaar worden geknoopt. Ook in Groningen en Drenthe worden voor KPN zowel in 1999 als in 2000 de nodige glasvezeltracés aangelegd. Het tweede kwartaal van 2000 brengt voor Noord een driejarig contract met KPN Telecom voor de drie noordelijke provincies, met een optie tot verlenging met nog eens drie jaar. Ook Regio Oost is voor de KPN aan het werk, in rayon Noord-Oost.

Voor de afdeling Grote Werken zijn het de aanleg van de Hogesnelheidslijn en de Betuwelijn die voor werk zorgen. Meestal in de vorm van het verleggen van kabels en leidingen die, al dan niet met een boring, het spoor zullen kruisen. Tussen De Zweth en Schiedam wordt een 40" waterleiding aangelegd voor het Waterbedrijf Euro-poort en in Frankrijk een ethyleenleiding van 8" met een lengte van maar liefst 200 km.

In Frankrijk wordt een 200 km lange ethyleenleiding aangelegd.

Na jaren van stug volhouden scoorde A.Hak een nieuw project in Saoedi-Arabië: een waterleiding van 135 km van Al Khobar naar Hofuf.

Nog een positief geluid uit 2000: de overname van Rhenania, het coatingbedrijf uit Nijmegen dat een mooie aanvulling vormde op Conline. Samen beschikten Conline en Rhenania nu over productielocaties in Maassluis, Dordrecht en Nijmegen en er werd een gezamenlijk verkoopkantoor betrokken in Waardenburg. Vanuit deze constellatie begonnen de bedrijven aan het proces van naar elkaar toe groeien richting Conline-Rhenania, met een verbindingsstreepje.

Na jaren van aanbieden, stug volhouden en de moed erin houden kwam er begin 2001 eindelijk een nieuwe opdracht van Saline Water Conversion Corporation in Saoedi-Arabië. En een flink project ook: een 56" waterleiding van Al Khobar naar Hofuf over een lengte van 135 km. Op de typerende laconieke A.Hak-wijze wordt hierover verslag gedaan in het Hakblad: 'Vandaag, 11 augustus 2001, dooit het flink in Al Khobar: 48 graden Celsius.'

Op de feestvreugde volgde echter een paar flinke dompers. Net nadat A.Hak haar telecomactiviteiten had gebundeld in een zelfstandige afdeling Telecom spatte de 'internetzeepbel' uit elkaar met als gevolg een fiks aantal faillissementen in de sector en ook in het algemeen een negatief sentiment. In de energiesector was het leed ook nog lang niet geleden, daar was de liberalisering nog steeds in volle gang. Op die nieuwe, geliberaliseerde markt bleven door fusie op fusie op

fusie steeds minder opdrachtgevers over. Die nieuwe bedrijven gaven niet alleen weinig prioriteit aan investeringen, ook was het elke keer maar weer afwachten waar die contactpersoon terechtkwam die gewend was zaken te doen met A.Hak.

WERELDGESCHIEDENIS

11 SEPTEMBER

2001

AL QAIDA PLEEGT TERRORISTISCHE AANSLAGEN IN DE VERENIGDE STATEN.

In deze zorgelijke tijden gebeurde iets wat niemand voor mogelijk had gehouden. Op 11 september pleegde Al Qaida grootschalige terroristische aanslagen op het grondgebied van de Verenigde Staten. Twee vliegtuigen vlogen in de torens van het World Trade Center in New York, een derde in het Pentagon nabij Washington D.C en nog een aanslag op het Witte Huis werd voorkomen toen een vierde vliegtuig door ingrijpen van passagiers in Pennsylvania in een veld stortte. 'Nine Eleven' schokte de hele wereld en dreunde ook bij ons stevig na. Het was van invloed op de beurzen en de wereldeconomie, maar ook op de verhoudingen tussen landen en bevolkingsgroepen.

Er waren ook wat lichtpuntjes. In Saoedi-Arabië bleef de verstandhouding met de lokale partners goed en vorderde het werk gestaag. In Nederland kon Electriciteitswerken J.C. van der Lof BV uit Veghel aan de groep worden toegevoegd, een bedrijf met als kernactiviteiten laag- en middenspanningskabels, buitenverlichting, verkeersregelingstallaties en communicatienetwerken.

Ook het einde van 2001 had nog een plezierige wending in petto. In Syrië hing al het hele jaar een mooi project in de lucht. Dat kwam in het vierde kwartaal rond, waarna er kon worden begonnen aan het Aleppo-Palmyra Gas Pipeline Project, een project dat bestond uit de aanleg van 240 km gaspijpleiding. A.Hak was volledig verantwoordelijk voor ontwerp, engineering, procurement en constructie.

Syrië kreeg een 240 km lange gasleiding van Aleppo naar Palmyra.

**1 JANUARI
2002**

DUITSLAND, ITALIË, NEDERLAND, GRIEKENLAND,
FRANKRIJK, LUXEMBURG, OOSTENRIJK, FINLAND, BELGIË,
IERLAND, PORTUGAL EN SPANJE VOEREN DE EURO IN.

Een mooi project, maar niet voldoende om de algehele malaise in de markt en met name in de telecom- en energiesector te doen vergeten. Het anders zo rustige Nederland kreeg bovendien nog een klap te verwerken die het sentiment in de samenleving alleen maar verslechterde. Op 6 mei 2002 werd de populaire en omstreden politicus Pim Fortuyn vermoord. Het land verkeerde dagenlang in shock. De verkiezingen die negen dagen later gehouden werden, resulteerden in de deelname van Fortuyns partij LPF aan het kabinet Balkenende I, dat werd gekenmerkt door continu ruziënde LPF-ministers. Al met al geen stabiele situatie en ook niet gunstig voor het economische klimaat.

Ook bij A.Hak was de stemming bedrukt en moest de broekriem opnieuw stevig worden aangetrokken. Gelukkig kwam er op 1 november 2002 een positief bericht: de combinatie Tebodin/GTI/A.Hak was door de NAM uitverkoren voor het LOP-contract. LOP stond voor Landelijke Onshore Projecten en omvatte het bouwen van gasbehandelingstations, compressorstations, modificaties aan installaties en het installeren van pijpleidingen. Tebodin was verantwoordelijk voor de engineering, GTI voor de bovengrondse installaties en A.Hak voor de ondergrondse leidingen. Het contract had een looptijd van vijf jaar met een optie voor nog eens twee keer vijf jaar.

In Saoedi-Arabië staat men inmiddels aan de poorten van Hofuf, waar de laatste 5 km van de in totaal 130 km leiding volledig in de stad moeten worden gelegd. In afwachting van het vrijgeven van dit stadstracé wordt alvast gewerkt aan een 16" aftakking over acht kilometer naar Abqaiq. A.Hak Industrial Services maakt zich klaar om de leidingen hydrostatisch te testen. Dat de energiebedrijven enigszins zijn uitgefuseerd, bewijst een opdracht van NUON voor een warmwatertransportleiding voor de stadsverwarming van Arnhem. Net als in Hofuf moet de leiding hier door de stad worden aangelegd. Een zeer moeilijk tracé door smalle straten waar al veel bestaande ondergrondse infrastructuur aanwezig is en een oud rioolstelsel ligt. West legt in de eigen regio diverse 50 en 150 kV verbindingen aan, eveneens voor NUON. In Tilburg is er een opdracht van Essent Netwerk Brabant/Limburg voor werk aan de bestaande stadsverwarming die in een grijs verleden door A.Hak is aangelegd. De opdrachtgever wilde de 5.500 aangesloten klanten niet langer dan een dag zonder warmte laten zitten en in een ingewikkeld samenspel van onderaannemers, leveranciers, lassers uit Tricht en fitters van de regio's Zuid en Rijnmond is dat gelukt. Het jaar wordt afgesloten met het gereedkomen van de vervanging van een gasleiding voor de NAM van Kollumerpomp naar Grijpskerk en, helemaal aan de andere kant van het land, met een gasleiding voor Gasunie van Schinnen naar Bochtoltz.

Deze 24-duimer wordt in Frankrijk aangelegd voor GRTgaz Normandie.

Begin 2003 wordt het Aleppo-Palmyra project in Syrië afgerond. Opdrachtgever Syrian Petroleum Company is vol lof: het is het eerste project in haar geschiedenis dat geheel volgens planning is verlopen en op tijd is opgeleverd. Het LOP-contract dat A.Hak in combinatie met Tebodin en GTI met NAM heeft afgesloten neemt in februari een aanvang. Verwacht wordt een totale omzet van 20 tot 40 miljoen op jaarbasis.

WERELDGESCHIEDENIS

**20 MAART
2003**

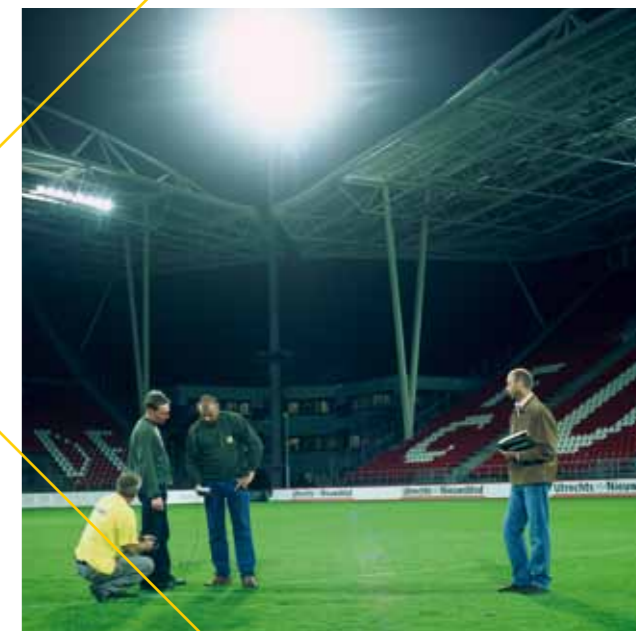
BEGIN VAN DE IRAK oorlog.

Grote leidingwerken zijn er in het Brabantse en Limburgse land. Van Ravenstein naar Vinkel wordt 16 km aardgastransportleiding aangelegd inclusief veertien boringen, het leggen van een zinker door de Hertogswetering, het uitbreiden van compressorstation Ravenstein en van afsluiterlocatie Vinkel. Bij Swalmen worden, in verband met de aanleg van de A73, op een stukje van 2,1 km twee horizontaal gestuurde boringen, drie spoorwegkruisingen, vier toekomstige spoorwegkruisingen en veertien wegkruisingen gemaakt. De zomer van 2003 is één van de heetste zomers ooit. De Rijn bij Lobith staat maar liefst 9,5 m lager dan ten tijde van de evacuatie in 1995. Met een nieuwe brochure en een vernieuwde website introduceert A.Hak een aangepaste juridische structuur waardoor de naam A.Hak Nederland verdwijnt. A.Hak krijgt vijf zelfstandige, marktgerichte divisies: A.Hak Infranet, specialist in kabels en leidingen met een landelijke dekking; A.Hak Industrial Services, een sterk internationaal gerichte onderneming op het gebied van onderhoud, reinigen, drogen en pipeline services; A.Hak International, de divisie die wereldwijd actief is in aanleg van pijpleidingen en aanlandingen; A.Hak Industrie, het sterke alternatief voor nieuwbouw, onderhoud en inspectie in de industriële sector en tot slot A.Hak Leidingbouw, 'topspeler in de eredivisie van de Nederlandse leidingleggers'. Boven de divisies, die elk hun eigen, technisch vakbekwame directeur hebben, staat de holding A.Hak Beheer. De taak van de algemeen directeur van de holding is waken over de ontwikkeling van het gehele bedrijf, zorgen voor optimale samenwerking tussen de divisies en het aanzwengelen van nieuwe business. Rob Groenendijk neemt deze taak op zich.

Ravenstein-Vinkel.

Waar A.Hak Leidingbouw er prat op gaat topspeler in de eredivisie van de Nederlandse leidingleggers te zijn, is A.Hak Infranet ook in de eredivisie te vinden. Bij FC Utrecht om precies te zijn. Voor de club uit de Domstad wordt de stadionverlichting verzorgd.

De nieuwe divisiestructuur schept zowel intern als extern meer duidelijkheid. Vol goede moed en 'lean and mean' begint A.Hak dan ook aan het jaar 2004. En dat is maar goed ook, want hoewel het volume licht stijgt, is het prijsniveau in de markt onveranderd laag. Dat neemt niet weg dat er ook goed nieuws is. A.Hak Infranet heeft een contract van KPN Mobile op het gebied van UMTS gewonnen.

WERELDGESCHIEDENIS

**11 MAART
2004**

AANSLAGEN AL QAIDA OP
VIER TREINEN IN MADRID.

A.Hak Leidingbouw werkt als deelnemer aan het samenwerkingsverband Frycap voor Gasunie aan een gastransportleiding tussen Grijskerk en Workum.

A.Hak Leidingbouw gaat er na een felle aanbesteding met een contract vandoor voor de aanleg van 21 kilometer gasleiding voor een nieuwe klant, het Belgische Fluxys. Voor Essent wordt werk uitgevoerd waarvoor deze bestaande klant A.Hak nooit eerder benaderde; het aanleggen van een hogedrukgasleiding tussen Enschede en de Duitse gasopslag Gronau-Epe.

A.Hak Apparatenbouw (voorheen ACB) in Born, dat in deze moeilijke tijd onderuit gaat, maakt in 2004, voorlopig even buiten de divisie-structuur, een doorstart onder de naam waaronder we het bedrijf nu nog kennen: Mechanical Contracting Limburg (MCL).

A.Hak Infranet reageert op de aanhoudende prijsdruk door vanuit drie regio's te gaan werken. De telecomactiviteiten worden in A.Hak Telecom BV ondergebracht. De onderhoudsactiviteiten van A.Hak Industrie bij Shell worden verkocht aan Imtech. Voor de divisies A.Hak Leidingbouw en A.Hak International zit de markt anders in elkaar. Daar begint de vraag substantieel aan te trekken, iets dat zich in 2006 uitbetaalt. A.Hak Leidingbouw werkt als deelnemer aan Frycap, een samenwerkingsverband met Nacap, Visser & Smit Hanab en Denys, voor Gasunie aan een gastransportleiding tussen Grijskerk en Workum. Deze 83 km lange 48-duimer is de eerste gasleiding van een dergelijke omvang die sinds lange tijd in Nederland wordt aangelegd.

Ook is er goed nieuws uit Saoedi-Arabië. De order die al tijden in de lucht hing, is eindelijk gevallen. Samen met de lokale partner Al Rashid begint A.Hak International aan de aanleg van een leidingstelsel van 350 km lengte die in diameter varieert van 40" tot 80", veelal dwars door de woestijn, dat miljoenen mensen gaat voorzien van drinkwater.

Na een moeilijke periode kunnen de handen weer uit de mouwen worden gestoken bij A.Hak. Rob Groenendijk vertrekt. In zijn laatste voorwoord in het Hakblad bedankt hij iedereen en benadrukt hij dat het de gezamenlijke inzet is die A.Hak door moeilijker tijden helpt, de bereidheid om in het belang van het bedrijf nog even door te gaan waar anderen zouden stoppen.

‘Blijven werken
aan innovatieve
oplossingen’

NAAM

Johan Robbe

FUNCTIE

Directeur
A.Hak Industrial Services

De basis voor het huidige A.Hak Industrial Services werd in de jaren '80 gelegd door de aankoop van de Europese stikstofservices van Union Carbide. 'Inmiddels zijn wij uitgegroeid tot een internationaal opererende onderneming met vier servicelijnen en vestigingen in 15 landen met meer dan 300 personeelsleden', aldus de 51-jarige directeur Johan Robbe van A.Hak Industrial Services.

Robbe staat sinds 2000 aan het roer van A.Hak Industrial Services, zonder twijfel de meest internationaal georiënteerde onderneming van A.Hak. Na een HTS-opleiding, gevolgd door een studie bedrijfskunde, trad hij in 1985 bij de onderneming in dienst. Niet veel later, na de aankoop van de Europese stikstofservices van Union Carbide werd het bedrijf Seatac overgenomen, dat zich bezig hield met het inspecteren van pijpleidingen met camera's. 'Vervolgens hebben we een R&D-manager van Shell binnengehaald die ons onder meer heeft geholpen met de ontwikkeling van een 'intelligent pig'. Een innovatief apparaat waarmee we ook de meest ingewikkelde leidingen, met bochten en kronkels, tot een lengte van 20 km kunnen inspecteren', aldus Robbe.

ONLINE TANKINSPECTIES

In 2010 werd A.Hak Industrial Services ook actief op het gebied van online tankinspecties. 'Daardoor kunnen we nu een totaalpakket aanbieden aan onze industriële opdrachtgevers; van industrial services en pipelineservices tot inspection services. Een groot deel van het kapitaal van oliemaatschappijen zit immers in assets, zoals tankparken, en door onze innovatieve werkwijze kunnen ze veel geld besparen', licht Robbe

toe. 'Zo hebben we onder meer een akoestisch meetinstrument ontwikkeld om de hoeveelheid sludge (restmateriaal van ruwe olie) op de bodem van een tank in kaart te brengen. Ook hebben we een proces ontwikkeld om op milieuvriendelijke en veilige wijze de sludge uit een tank te verwijderen, zonder dat de tank leeg hoeft te worden gemaakt. En met onze gepatenteerde robot kunnen we de tankbodem vervolgens online inspecteren.'

WERELDWIJDE BELANGSTELLING

Robbe benadrukt dat er wereldwijd een toenemende belangstelling is voor de innovatieve werkwijze van A.Hak Industrial Services. 'Dat geldt ook voor de oliemaatschappijen die steeds meer investeren om moeilijk winbare olie uit de aarde te halen. In de Golf van Mexico boren de bedrijven bijvoorbeeld tot een diepte van 2 tot 3000 meter om olie te winnen die vervolgens via leidingen aan de oppervlakte worden gebracht. Lekkages zijn uiteraard funest en daarom is een grondige inspectie essentieel. Door de enorme waterdruk brengt dit weer tal van R&D-uitdagingen voor ons met zich mee. Daarom blijven wij met onze partners werken aan innovatieve oplossingen om ook de oliewinning op deze dieptes mogelijk te maken.'

‘Track record op het gebied van innovatie’

NAAM

Fons van het Reve

FUNCTIE

Directeur A.Hak Telecom

‘De cultuur bij een familiebedrijf als A.Hak kun je niet vergelijken met een beursgenoteerde onderneming. Medewerkers en directie zijn veel meer betrokken. De gezamenlijke focus en de snelle besluitvorming onderscheiden ons in de markt’, stelt directeur Fons van het Reve van A.Hak Telecom.

A.Hak Telecom biedt alle denkbare oplossingen voor snel en probleemloos data- en telecomverkeer. De 120 medewerkers, die opereren vanuit het hoofdkantoor in Zwolle en verschillende nevenvestigingen, leggen in heel Nederland koper-, glasvezel en cai-netwerken aan. Ook zijn ze gespecialiseerd in het beheer en onderhoud van deze netwerken. Het bedrijf is eveneens actief in Duitsland, Ierland, België, Roemenië en Jamaica.

Bovendien levert A.Hak Telecom high tech input waar ook de andere bedrijven in de groep van profiteren. ‘Zo hebben wij met Kaal Masten en partner DySI het innovatieve All-in-View camerasysteem ontwikkeld. Het revolutionaire concept combineert intelligent video-datamanagement met een camera die een gebied van 360 graden kan bestrijken’, licht Van het Reve een recente innovatie toe.

TOONAANGEVENDE OPDRACHTGEVERS

Daarnaast heeft A.Hak Telecom het InfraView-systeem verder ontwikkeld waarmee glasvezelleidingen nog sneller en efficiënter kunnen worden geëngineerd en aangelegd. Ook verzorgt het bedrijf de engineering, installatie, service en beheer van WiFi-hotspots. En bij de LOFAR-telescoop in Drenthe was A.Hak Telecom onder meer

verantwoordelijk voor de aanleg en plaatsing van de lage frequentieantennes en een glasvezelnet. Satelliet-internetsystemen maken inmiddels ook deel uit van de innovatieve portfolio van A.Hak Telecom.

‘Wij hebben dus een aardig track record op innovatiegebied opgebouwd’, vertelt Van het Reve. ‘Dat heeft ertoe geleid dat Schiphol onlangs een uitdagend project aan ons heeft gegund. Bij die klus is A.Hak Telecom verantwoordelijk voor alle activiteiten op telematica-gebied. Wij leggen niet alleen een glasvezelnetwerk aan, maar zorgen er tevens voor dat eventuele storingen in de infrastructuur zo snel mogelijk worden opgelost. Inmiddels hebben we ook een contract met de verkeersleiding afgesloten. Het spreekt voor zich dat wij er trots op zijn om met dergelijke toonaangevende opdrachtgevers te mogen werken.’

TERUG VAN WEG GEWEEST

De volgende groeispurt

Onder vertrouwde leiding vindt A.Hak in 2007 opnieuw de weg omhoog. Het is het begin van het tijdperk waarin A.Hak in eigen beheer volledige oplossingen kan bieden in de vijf markten die ze bedient: olie gas en chemie, water, communicatie, elektriciteit en verlichting en duurzame energie.

Nog even doorgaan waar anderen zouden stoppen', de kreet waar het vorige hoofdstuk mee eindigt, is volledig van toepassing op de algemeen directeur die in 2007 het stokje overneemt. Veel raadselachtiger dan dat hoeven we het niet te maken. Een boek als dit kent nu eenmaal geen spannende ontknoping: hoe dichterbij het heden komen, hoe meer de lezer al weet. Willem van Geenhuizen kon het niet laten en keerde terug als algemeen directeur. In een vernieuwde Haktueel deed hij meteen van zich spreken. Zijn doel – en daarmee zijn opdracht aan de organisatie – was en is 'in de huid van de opdrachtgever kruipen' om deze zo veel mogelijk te ontzorgen.

Na een aantal moeizame jaren waarin de blik noodgedwongen naar binnen gericht was geweest, zette Van Geenhuizen ramen en deuren wagenwijd open. Het relatiemagazine was er een voorbeeld van: laat de klant maar zien hoe wij werken. En door diezelfde geopende deuren kon en moest men ook naar buiten, om nieuw werk te gaan vinden. Daarin ging hij zelf voorop. Wat dat betreft was er in feite bijzonder weinig veranderd sinds hij in de jaren negentig een stapje terug deed. Sterker nog, er waren grote overeenkomsten met de Willem van Geenhuizen die in 1982 door het Economisch Dagblad werd geïnterviewd. In het lange artikel werd destijds een beeld geschetst van een directeur van een bedrijf dat de wereld tot haar werkterrein maakt. 'De laatste weken reisde hij naar Saoedi-Arabië, Brazilië en Thailand. Op zoek naar nieuwe opdrachten', stond er in de intro. En zo was het in 2007 weer. Brazilië en Thailand stonden misschien even niet op het programma, maar Saoedi-Arabië zeer zeker wel. Daar werd immers gewerkt aan een waterleidingstelsel dat drinkwater door de woestijn moest vervoeren, van de Rode Zee naar Jeddah, Mekka en Taif. Het was tot dan toe het grootste project dat A.Hak ooit verwierf.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

**1 JANUARI
2007**

BULGARIJE EN ROEMENIE TREDEN TOE TOT DE
EUROPESE UNIE, SLOVENIE VOERT DE EURO IN.

Water door de woestijn van Saoedi-Arabië: het grootste project dat A.Hak ooit verwierf.

‘Veel ruimte voor zelfontplooiing’

‘A.Hak biedt de werknemers alle ruimte om zichzelf optimaal te ontplooiën. De afgelopen jaren heb ik verschillende opleidingen kunnen volgen waardoor ik mijzelf tot een echte isolatiespecialist heb kunnen ontwikkelen’, vertelt de van oorsprong Portugese 53-jarige Luis Veloso.

‘Vanaf 2007 ben ik ieder jaar wel één of twee keer in Denemarken geweest. Daar zit een van onze belangrijkste materiaalleveranciers die ik regelmatig ondersteun met technische vraagstukken. Ook de collega’s en

concullega’s kunnen met hun isolatievragen altijd bij mij en ons team terecht. De afgelopen jaren heb ik vooral veel stadsverwarmingisolatieprojecten uitgevoerd, maar ook opdrachten voor de olie- en gasindustrie. De stalen buizen zijn in de fabriek geïsoleerd en ik zorg met ons team voor de afwerking op de lasverbindingsnaden. Het leuke van het werken bij A.Hak is dat werknemers veel vrijheid krijgen en de mogelijkheid om aanvullende cursussen en opleidingen te volgen. Bovendien hebben we een goede en gezellige ploeg mensen bij elkaar weten te brengen, waardoor het plezierig werken is.’

In India speelde A.Hak een bescheiden maar belangrijke rol in een nog groter project, de aanleg van een 1.400 km lange 48" hogedruk-gasleiding met 38 afsluiterposten en 10 compressorboosterstations. A.Hak was door Reliance Industries gevraagd te assisteren bij het managen van de constructie van de leidingen, waarbij Europese, Chinese, Russische en Indiase aannemers betrokken waren. Het gaat om het grootste pijpleidingproject van India: een leiding van de oost- naar de westkust. Onder leiding van Willem Zuidema, die niet alleen enorm veel kennis op het gebied van pijpleidingen inbracht, maar ook een ruime ervaring met buitenlandse projecten, leverde A.Hak een onontbeerlijke bijdrage aan een aantal lange boringen die nodig waren voor het kruisen van rivieren. Gek genoeg bleken de specialisten uit het vlakke landje ook zeer creatief bij de aanleg van de leidingen over de steile hellingen van het Himalaya gebergte.

A.Hak actief in de Himalaya.

Een andere hogedrukleiding, met 20" en 28 km van een heel ander formaat, werd in eveneens bergachtig terrein aangelegd in Griekenland en in Italië vond de constructie van een 12 km lange gasleiding plaats. In september 2007 verwierf A.Hak International in Albanië de opdracht voor het volledig opknappen van een waterdistributiesysteem in Vlore. Het zou echter door perikelen rondom de financiering, die deels door ontwikkelingshulp tot stand komt, nog tot juni 2008 duren voor het werk kon beginnen.

ECONOMISCH NIEUWS

2007

HERNIEUWDE OLIEWINNING IN SCHOONEBEEK.

In Nederland vonden wat veranderingen plaats binnen A.Hak Infranet. A.Hak Rijnmond werd gevormd door samenvoeging van de sterk afgeslankte divisie A.Hak Industrie en de infrawerken in het Rijnmondgebied. De diverse specialismen, zoals nutsactiviteiten (A.Hak Noord-Oost), warmtetechniek (West) en kabeltechniek (Zuid), werden voortaan vanuit een eigen regiokantoor uitgevoerd, zodat klanten precies wisten waar ze met hun specifieke opdracht terecht konden. Gezamenlijk bleven de bedrijven uiteraard allround service en landelijke dekking bieden. Sterker nog, de jarenlange ervaring werd zo nodig ook in het buitenland ingezet. Zo assisteerde A.Hak Noord-Oost bij het verbeteren van het waterdistributiesysteem in Albanië en werd A.Hak Rijnmond in Saoedi-Arabië ingezet voor het maken van segmentbochten met een diameter van maar liefst 80". Ook in Nederland leek de tactiek te werken. In Amsterdam werden warmtetransportleidingen aangelegd voor NUON Warmte met een totale sleuflengte van zo'n 7.200 meter. En Noord-Oost scoorde een contract voor drie jaar voor combiwerk in de provincies Groningen en Drenthe.

A.Hak Telecom stond in de startblokken om met ingang van 1 januari 2008 als zelfstandige BV en als preferred supplier van KPN Telecom aan de slag te gaan met het op grote schaal aanleggen van glasvezelkabels, de zogenaamde 'verglazing' van Nederland. Ook A.Hak Industrial Services dook in een gat in de markt door met haar businessunit Inspection & Pipeline Services masterclasses pipeline inspectietechnologie aan te gaan bieden. Plotseling zat er in Tricht een klasje met cursisten van de overheid, engineeringbureaus en opdrachtgevers uit het bedrijfsleven. Wie nog niet wist dat A.Hak met HIS een absolute specialist in deze niche in huis had, kon daar nu helemaal niet meer omheen.

HIS geeft masterclasses
pipeline inspectietechnologie.

Terwijl er in Tricht gedoceed werd, bracht HIS in Nieuwegein voor Rijkswaterstaat de kennis in de praktijk met de inspectie van de brandblusleiding van de Prinses Beatrixsluis. Het was één van de gemiddeld tachtig inspectieklussen die HIS per jaar verrichtte. En zeker niet alleen in Nederland. In dezelfde periode liepen er bijvoorbeeld ook projecten in Abu Dhabi, Chili, Duitsland, Oostenrijk en Brazilië. In dat laatste land was bovendien recentelijk een nieuwe vestiging geopend, die rap werd gevolgd door een kantoor in Houston, USA en een kantoor in Roemenië in 2008. In 2008 zou HIS zich vervolgens opsplitsen in drie business units: Industrial Services, dat zich vanuit Hoogeveen vooral met stikstofgerelateerde diensten bezighoudt, Pipeline Services, dat pijpleidingen schoonmaakt, droogt en test en Inspection Services dat leidingen inspecteert.

Ook A.Hak Leidingbouw stond aan de vooravond van iets groots. De NV Nederlandse Gasunie wilde Nederland op de kaart zetten als gasrotonde van Europa. En hoewel inmiddels elke meter pijpleiding aanbesteed moest worden, zou het gezien de historie wel heel raar moeten lopen wanneer A.Hak daar niet aan mee zou kunnen werken. De term gasrotonde heeft voor Gasunie een letterlijke en een figuurlijke betekenis. In letterlijke zin moet Nederland zo'n uitstekende gasinfrastructuur krijgen dat het voor heel Europa als transportknooppunt kan fungeren. Niet alleen door capaciteitsuitbreiding van bestaande en aanleg van nieuwe pijpleidingen, maar bijvoorbeeld ook door de bouw van LNG-terminals, in de haven van Rotterdam en de Eemshaven, waar compact, vloeibaar gas kan worden aangevoerd en in het transportsysteem kan worden gebracht. Ook de capaciteit van de gasopslag in Nederland moet worden uitgebreid. Figuurlijk wordt met 'gasrotonde' het geheel van kennis en ervaring van Gasunie bedoeld. En ook die van haar partners, vindt A.Hak. Voor het werk aan de gasrotonde losbarst, zit A.Hak Leidingbouw ook niet stil. In mei 2007 wordt voor energiemaatschappij Delta Energy gestart met de aanleg van een 48" gaspijpleiding van 55 km die van Woensdrecht naar Vlissingen loopt. Projectverantwoordelijke is Zeegas VoF, een samenwerkingsverband van A.Hak Leidingbouw, Nacap en Visser & Smit Hanab.

Aanleg van een 48" gaspijpleiding van 55 km voor Delta Energy.

Een bijzondere, tweezijdige boring van 1.300 m lengte door het natuurgebied Lauwersmeer.

LOP oftewel Landelijke Onshore Projecten was eveneens een succesvol samenwerkingsverband. De NAM verlengt de overeenkomst na vijf jaar met nog eens tweeënhalf jaar. LOP, inmiddels een VoF met gelijkwaardige partners, opende in 2007 een eigen kantoor in Assen met een hal waar KISS skids gebouwd worden. Een KISS skid is een mobiele gasinstallatie die hetzelfde doet als een vaste installatie, namelijk gas winnen, maar dan veel handiger en goedkoper. Vandaar de naam KISS, die staat voor Keep It Smart and Simple. In 2008 voert LOP een beeldbepalend project uit door de aanleg van een 9 km lange gasleiding van Lauwersoog naar Anjum, dwars door het natuurgebied Lauwersmeer en deels parallel aan een primaire zeedijk aan de Waddenzee. Voor de aanleg door het Lauwersmeer wordt gekozen voor een bijzondere, tweezijdige boring van 1.300 m lengte, waarbij twee boormachines naar elkaar toe boren. Een horizontale bocht in het tracé maakte het ingewikkeld. Ook mochten de boren niet onder de zeedijk uitkomen. Door elektronische bakens in te zetten, die met magnetische velden controleerden of de boorkoppen binnen het geplande tracé bleven, werd de precisiekus met succes geklaard.

Uit Limburg is er ook goed nieuws. MCL levert vier destillatiekolommen aan BP, waarvan de grootste 10 meter hoog en ruim 50 ton zwaar is. En op industrieterrein Chemelot, waar A.Hak een eigen kantoor heeft, wordt in opdracht van EdeA een leiding voor onder andere bluswater vervangen. Re_spons, een bouwcombinatie waarin A.Hak Leidingbouw voor 50% participeert, scoort een mooi contract van drieënhalf jaar met Gasunie voor het aan- en verleggen van gasleidingen, onderhoud, beheer, inspectie en aanpassingen. Al met al loopt het op roltjes in 2008. Dat is te zien aan het voorzichtige optimisme in Parknieuws, dat na 27 jaargangen het Hakblad opvolgde als personeelsblad. In het eerste nummer van 2008 luidt de titel van het voorwoord van Willem van Geenhuizen 'Eén zwaluw'. Ja, 2007 stemde tot tevredenheid, jazeker, 2008 ziet er op papier nog beter uit, maar het is nog geen zomer. Wanneer die zomer wel aanbreekt, constateert Van Geenhuizen onomwonden dat de markt aantrekt. Prioriteiten zijn het tijdig afronden van projecten en het aantrekken van gekwalificeerd personeel. In het najaar lanceert hij een nieuwe slogan, 'Our World, Your Future', als opvolger van het wat controversiële 'No guts, no glory'.

Zwaar transport: MCL levert vier destillatiekolommen aan BP.

Maar aan het einde van 2008 wordt er roet in het eten gegoid. '... ineens lijkt de wereld in elkaar te storten', schrijft Van Geenhuisen. 'Banken, in de ogen van veel mensen onneembare forten met serieuze en geleerde mensen, blijken niet onneembaar te zijn en vallen om of moeten met staatssteun overeind worden gehouden.' Is het gedaan met de pret? Laten we even kijken naar de titel boven dit stukje: Nuchter blijven. '... de wereldwijde behoefte aan olie, gas, elektriciteit, telecom, water en basisgrondstoffen kan in zes maanden tijd niet totaal veranderen.' A.Hak hoorde niet bij de 'groep goklustigen die vanwege hun hebzucht de weg geheel kwijt zijn'. Door niet aan deze spelletjes mee te doen en hard en gemotiveerd te blijven werken, kan 2008 goed worden afgesloten. 'Ook de vooruitzichten voor 2009 zijn nog altijd veelbelovend, omdat de meeste van onze klanten langetermijndenkers zijn die verantwoord ondernemen hoog in het vaandel hebben staan.'

Geen paniek dus, zegt de algemeen directeur, maar krijgt hij gelijk? Er zijn hoopgevende signalen. Opdrachtgevers als energie- en waterleidingbedrijven, provincies, Gasunie en NAM draaien inderdaad niet meteen de geldkraan dicht. 'Our world' draait misschien toch wel gewoon door. Conline fungeert in die tijd wellicht als kristallen bol.

Conline loopt voor de troepen uit, coating gaat vooraf aan het constructiewerk.

'Van jongs af aan besmet met het A.Hak virus'

'Het werken bij A.Hak is mij met de papepel ingegoten. Mijn vader was hoofd uitvoering in Hattem en in mijn jeugd heb ik verschillende projecten met hem bezocht. Inmiddels werk ik er ook al weer ruim twintig jaar', aldus assistent-bedrijfsleider Arjan van Hoorn van A.Hak Leidingbouw.

'De mensen die in de pijpleidingindustrie werken zijn een bijzonder slag volk. Het lijkt wel of ze allemaal met hetzelfde virus zijn besmet. Ook mij heeft het rondtrekken van project naar project, de machtige machines, de mix tussen werktuigbouwkunde en civiele techniek altijd bijzonder aangesproken. Net als het ontbreken van een negen tot vijf mentaliteit. Soms lijken wij wel halve zigeuners.'

'De afgelopen decennia heeft A.Hak Leidingbouw verschillende grote projecten in Nederland uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan de Gasrotonde van Gasunie die inmiddels bijna gereed is. Dit soort opdrachten, waarbij we veel 48" leidingen aanleggen, neemt echter af. Daardoor richten wij onze aandacht nu meer op groei in het buitenland!'

'De overname van onderdelen van pijpleidingbedrijf Nacap vormt in dit streven een perfecte aanvulling op onze portfolio. Ook een nauwere samenwerking tussen Leidingbouw, Industrie en International zal ertoe leiden dat wij onze vleugels nog meer in het buitenland kunnen uitslaan. Een mooie toekomst ligt in het verschiep en ik vind het geweldig dat ik deze ontwikkeling van dichtbij mag meemaken.'

In december 2008 valt te melden dat Gasunie al 420 km buis heeft besteld bij verschillende staalleveranciers. Conline verzorgt hiervan de opslag en mag ook 220 km, hoofdzakelijk 48-duimers, van een coating voorzien. De buizen zijn nodig voor de slagader van de gasrotonde, een nieuwe Noord-Zuid Route, die van het Duitse Rysum via een nieuw aan te leggen tunneltracé onder de Eems langs Delfzijl en Scheemda naar het reduceerstation in Ommen loopt. Van daar gaat het via Angerlo, Beuningen en Odiliapeel naar Schinnen. In dit tracé is ook de bouw van het compressorstation Scheemda en de uitbreiding van het station Ravesteyn inbegrepen. Ook is er een nieuwe leiding voorzien van een nieuw te bouwen compressorstation in Wijngaarden naar Zeeuws-Vlaanderen en een leiding van de LNG-plant op de Maasvlakte naar de Botlek. Wie het mag gaan doen is nog niet duidelijk, maar het werk hangt boven de markt.

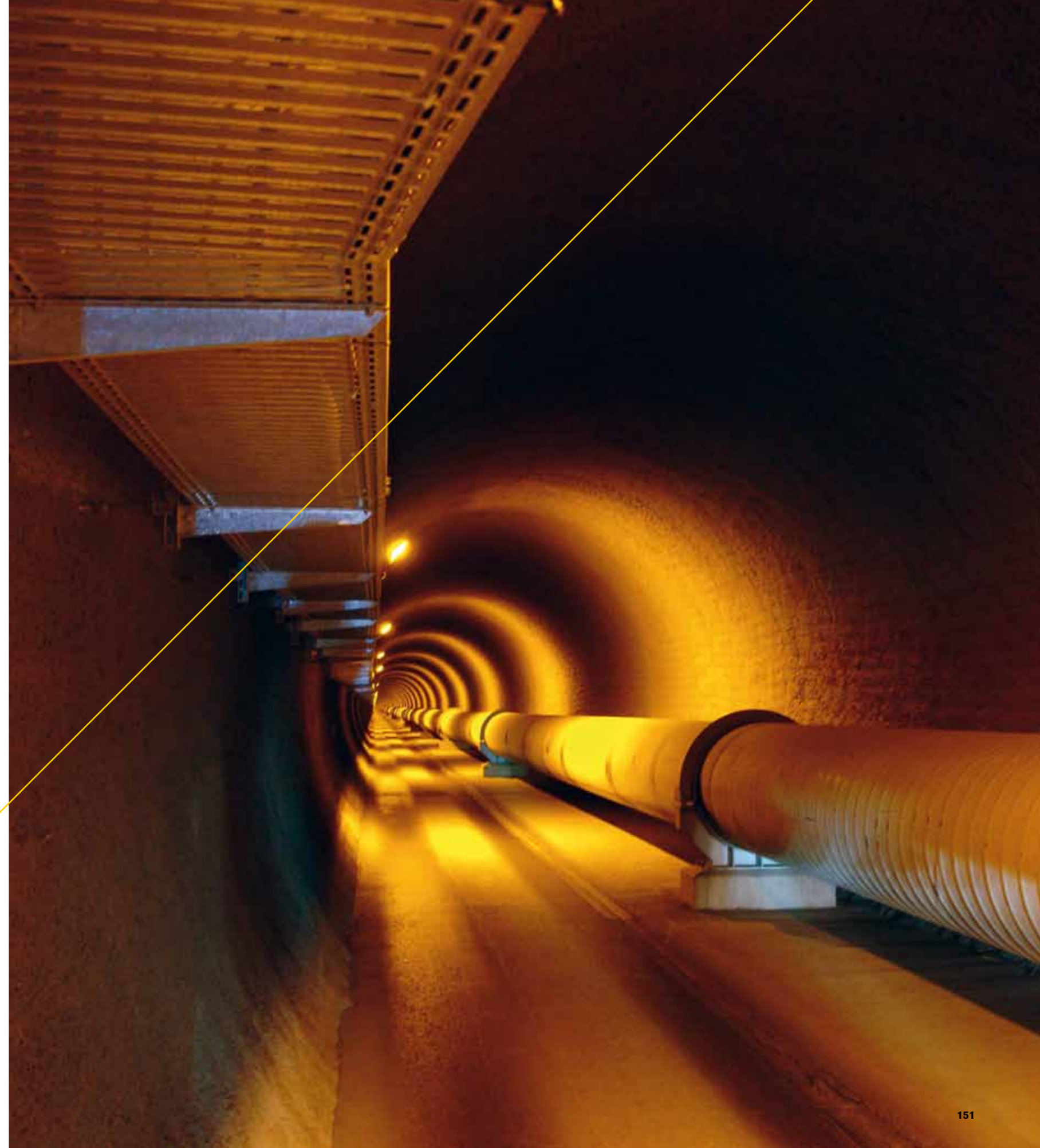
In Nijmegen, bij Rhenania, mogen ze ook absoluut niet klagen. Alleen al voor de offshore op de Noordzee worden tientallen kilometers buis gecoat, maar ook buiten Europa is het raak. Er wordt geëxporteerd naar Tunesië, Oman, Syrië, Egypte, Pakistan en de Golf van Mexico en 2009 ziet er al even druk uit.

2008 werd uiteindelijk door de groep afgesloten met een omzetsijging van 20%, grofweg van € 250 naar € 300 miljoen. De nettowinst steeg zelfs met 23% naar €18,6 miljoen. Wie een jubelende reactie verwachtte, had het mis. 'Het is nu zaak om dit vast te houden. We moeten er met z'n allen voor waken dat we dit succes vanzelfsprekend gaan vinden.'

Deze voorzichtige woorden nemen niet weg dat er heel mooi werk wordt verricht en gescoord. In Saoedi-Arabië wordt als onderdeel van de waterleiding van Mekka naar Taif een pijp door een 13 km lange tunnel gelegd. Die tunnel is bekend terrein, want die werd in de jaren tachtig al door A.Hak van een leiding voorzien. Nu er nog een leiding bijkomt, worden er verschillende partners in de arm genomen die rails in de tunnel leggen zodat de leiding met een soort treintje vervoerd en geïnstalleerd kan worden. Ook deze trein wordt speciaal voor dit project vervaardigd. In mei 2009 wordt er bovendien een nieuw contract getekend met de Saline Water Conversion Corporation. Samen met partner Al-Rashid gaat A.Hak International wederom een watertransportleiding aanleggen van 350 km en een maximale doorsnede van bijna twee meter. Dit levert weer minimaal drie jaar werk op.

Met een treintje dat speciaal voor dit project werd vervaardigd, werd de leiding door de tunnel vervoerd en geïnstalleerd.

Begin 2009 startte A.Hak Leidingbouw als participant in de VoF Nedstream aan de constructie van een gastransportleiding voor Gasunie die het Frycap-project nog overtrof in lengte. Deze 48-duimer, onderdeel van de Noord-Zuid Route, gaat van het Groningse Meeden naar het Overijsselse Ommen, over een afstand van 87 km. Binnen het samenwerkingsverband was A.Hak verantwoordelijk voor het grootste deel van het tracé, de 55 meest noordelijke kilometers van Meeden tot Hoogeveen. Tien nieuwe sidebooms werden op dit project voor het eerst ingezet. Een van de noviteiten op het werk was het toepassen van automaatlassen, dat voor het eerst op grote schaal gebeurde voor Gasunie.

Het bleef in 2009 niet bij deze leiding. In het Groningse Scheemda legde A.Hak Leidingbouw het leidingensysteem aan voor een nieuw te bouwen compressorstation. Een werk waar zo'n 2.500 lussen bij kwamen kijken. De opdracht voor het leggen van de pijpleidingen tussen een gasverwerkingsfabriek en een aardgasbuffer in Zuidwending ging eveneens naar Leidingbouw. Deze buffer werd gebouwd in opdracht van een samenwerkingsverband tussen Akzo Nobel, Gasunie en Nuon en was bedoeld om schommelingen in de vraag naar aardgas op te vangen. Lege zoutkoepels in de Groningse bodem werden op deze manier hergebruikt.

MAATSCHAPPELIJKE VERANDERING

2009

DE AOW-LEEFTIJD ZAL GELEIDELIJK
WORDEN VERHOOGD NAAR 67 JAAR.

Ook vanuit andere delen van het bedrijf waren gunstige ontwikkelingen te melden. Zo had A.Hak Noord-Oost het druk met kabel- en leidingprojecten voor uiteenlopende klanten als het Provinciaal Museum in Assen, gas- en elektriciteitsbedrijf Electrabel (voorheen Rendo), Airport Eelde en Defensie Pijpleidingen Organisatie (DPO).

Bij het compressorstation Scheemda, dat door A.Hak Leidingbouw van leidingen is voorzien, werd Noord-Oost ingeschakeld om de bekabeling te doen. Met Twence, een groot afvalverwerkingsbedrijf in het hart van Twente, werd een design- en constructcontract afgesloten voor de aanleg van ondergrondse stadsverwarmingsbuizen. Restwarmte van de centrale wordt gebruikt voor verwarming van delen van Enschede. Hierdoor kon een aanzienlijke verlaging van CO₂-uitstoot worden gerealiseerd. In de regio Eemsmond legde A.Hak Noord-Oost een groot stoomdistributienetwerk aan dat eveneens CO₂-besparing zal realiseren.

Kaal Masten toonde vol trots een nieuwe vrachtwagen voor het transport van masten in binnen- en buitenland. Ook nieuw waren de lichtmasten met een bijzondere reflectietechniek die de gemeente Deurne afnam en waarvoor A.Hak Zuid de installatie verzorgde.

Leidingwerk voor Electrabel.

Deurne.

Angerlo-Beuningen.

A.Hak Zuid stond verder in de belangstelling omdat ook daar werd geïnvesteerd in nieuw materieel. A.Hak wilde – en wil – een bedrijf zijn dat voor elke klus een totaaloplossing biedt, met eigen mensen en met eigen materieel. Bij de aanleg van leidingen en kabels, groot en klein, waren boringen eerder regel dan uitzondering. Daarom werden er drie boorrigs aangeschaft, in trekkracht variërend van zeven tot honderd ton. Enige tijd later werd de collectie verder aangevuld met twee raketboorwagens die landelijk ingezet konden worden. Ook verdiepten de boorders uit Veghel zich in een nieuwe techniek: de direct pipe-methode en werd een tunnelboormachine aangeschaft die nog datzelfde jaar gebruikt werd bij een aantal grote gesloten frontboringen op het tracé Angerlo-Beuningen van Gasunie's Noord-Zuid Route.

De honderdtonner werd die zomer ingezet bij een project in Leeuwarden. Daar werd een demonstratiemiddag aan gekoppeld waar onder andere opdrachtgevers Vitens, Enexis, Liander, KPN, UPC, Priority en Ziggo blijk gaven van belangstelling. Leeuwarden is aan het eind van het jaar de locatie waar A.Hak Telecom aan de slag kan met de aansluiting van 16.000 woningen op het glasvezelnet. In Drenthe werd gewerkt aan het Nederlandse deel van LOFAR, een radiotelescoop met een diameter van meer dan 1000 kilometer, gebaseerd op duizenden aan elkaar gekoppelde sensoren.

LOFAR in Drenthe.

Met de direct pipe-boring onder het Hartelkanaal wint A.Hak Drillcon de NSTT No Dig Award.

A.Hak kon terugkijken op een goed 2009 waarin alle bedrijven een positieve bijdrage leverden aan het groepsresultaat. Weer stegen omzet en bedrijfsresultaat fors. In een familiebedrijf betekent dat dat er geïnvesteerd kan worden, benadrukt Van Geenhuizen. A.Hak Drillcon is zo'n investering. In 2009 is in rap tempo het nodige equipment aangeschaft en met ingang van 1 januari 2010 staat er een nieuw bedrijf dat zowel voor de bedrijven uit de groep als voor externe bedrijven als specialist boringen verricht. Vanuit een nieuwe locatie in Helmond gaat het bedrijf met 30 man aan de slag. En er komt nog een primeur aan. Op het tracé Angerlo-Beuningen, onderdeel van de Noord-Zuid Route die Gasunie laat aanleggen, zal A.Hak Drillcon twee keer de direct pipe-methode toepassen. Bij deze geavanceerde boorteknik wordt niet eerst een tunnel geboord waar later de leiding doorheen getrokken wordt, maar wordt de boorkop op de leiding gemonteerd en wordt het geheel met een Pipe Thruster in één keer naar de plaats van bestemming geduwd. Hierdoor hoeft alleen aan de intrede kant een bouwput aangelegd te worden en kunnen er grotere afstanden worden overbrugd. Daarbij gaat het ook nog sneller dan HDD of schildboren, want het boren en het pijpleggen vindt tegelijkertijd plaats. De boringen op het tracé Angerlo-Buningen gaan gepaard met een open dag en veel publieke belangstelling. Als de techniek in de zomer weer wordt toegepast, deze keer voor een boring van 540 m onder het Hartelkanaal, de N15 en de Betuwelijn, tot dan toe de langste met deze methode, wordt er daarom nog een goed bezochte open dag georganiseerd. Een half jaar later zou met dit project de NSTT No Dig Award in de wacht worden gesleept.

POLITIEK NIEUWS 20 FEBRUARI 2010

VAL VAN HET KABINET BALKENENDE IV VANWEGE ONENIGHEID OVER HET VERLENGEN VAN DE DEELNAME AAN DE NAVO-MISSIE IN URUZGAN, AFGHANISTAN.

Even lijkt het vooral Drillcon te zijn wat de klok slaat, maar er gebeurt absoluut meer in 2010. Vlak A.Hak Leidingbouw niet uit, dat voor al die mooie boringen de hoofdaannemer is. Naast de Gasunie-projecten in de Europoort en op het tracé Angerlo-Beuningen dient ook de leiding van Ommen naar Esveld zich aan. In de buurt van het Zuid-Hollandse dorp Wijngaarden wordt ondertussen gewerkt aan een nieuw compressorstation, bij Heiligerlee aan een faciliteit voor de opslag van stikstof en in Zeeland aan twee afsluiterstations. De NAM verlengt het LOP-contract met nog eens tweeënhalf jaar. Ook gaan de leidingbouwers voor het Belgische Fluxys naadloos van de ene klus naar de volgende en dient zich aan het einde van het jaar een project aan waarover we verderop in dit boek nog zullen schrijven: de aanleg van een warmtetransportleiding van Diemen naar Almere. In het buitenland komt de voltooiing in zicht voor de projecten in Saoedi-Arabië en Albanië en ook de afzonderlijke BV's van A.Hak Infranet hebben het druk. Noord-Oost gaat verder met het project voor Twence en Essent, legt de ondergrondse infrastructuur aan voor een bungalowpark in het Duitse Winterberg en een wijk in Wageningen. Het compressorstation in Scheemda wordt bekabeld met maar liefst 230 km aan kabels. Het bedrijf vervangt oude waterleidingen in Drenthe, legt in Slochteren de waterleiding om ten behoeve van een nieuwe woonwijk en vervangt en verlegt een rioolpersleiding in het Groningse Peize. Voor Enexis komt Noord-Oost bij de mensen over of onder de vloer voor het vervangen van gasaansluitingen vanaf de hoofdleiding tot en met de meterkast. Dat A.Hak Infranet goed is in het combineren van werk blijkt bij een project in Leeuwarden. De reconstructie van de ondergrondse infrastructuur van het Drachtsterplein kent namelijk wel negen verschillende opdrachtgevers.

Reconstructie van de ondergrondse infrastructuur van het Drachtsterplein.

Een minder bekend specialisme van A.Hak Infranet is de aanlichting van monumentale panden.

Wat minder bekend werk, dat echter wel mooie plaatjes oplevert, is het aanlichten van monumentale en historische panden. A.Hak Zuid ploetert ondertussen in de keiharde Limburgse grond. Tegelijkertijd worden daar een gasleiding en een gietijzeren transportleiding van de waterleiding uit 1923 vervangen. Niet alleen het harde 'kundersteen' werkt tegen, ook komt Zuid regelmatig oude leidingen van de mijnen tegen. Per 1 mei wordt met de provincie Noord-Brabant het contract voor preventief en correctief onderhoud aan alle elektrotechnische installaties met drie jaar verlengd. In De Meern worden twee hockeyvelden van LED-licht voorzien.

A.Hak Rijnmond realiseert in opdracht van Dunea, producent en leverancier van drinkwater, twee nieuwe pompgebouwen in Scheveningen. Speciaal voor het project wordt een VoF opgericht met Ballast-Nedam. Voor Evides wordt het waterleidingnet in het Westland onder handen genomen. Omdat de leiding na het inbouwen niet kan worden schoongespoeld, wordt elk onderdeel onder het toezicht oog van de afdeling Bacteriologie & Bronnen met chloor gereinigd. In Antwerpen werd voor de Belgische Pijpleiding Organisatie een 12" kerosineleiding gelegd.

A.Hak West kreeg bij het vervangen van een warmtetransportleiding van Diemen naar Amsterdam-Zuid tijdens het project met zoveel veranderingen te maken dat het uitgroeide tot één van de meest uitdagende werken in jaren. Voor Stadsverwarming Purmerend moesten distributie- en huisaansluitingen worden vervangen en ook dat bleek allermindst een alledaags karwei. Allereerst moest A.Hak haar rol als huisaannemer waarmaken in een Europese aanbesteding. Vervolgens moesten er zeer uiteenlopende werkzaamheden worden uitgevoerd waarvan de bewoners van woningen waaraan nog niet of niet meer gewerkt werd geen hinder mochten ondervinden. Conline-Rhenania heeft het druk met het bekleden van grote en kleine buizen voor opdrachtgevers uit onder meer Nederland, België, en Algerije. Daarnaast worden de buizen uitgeleverd die Conline voor Gasunie in depot heeft. Kaal Masten innoveert met de DCC-coating, een duurzame bescherm laag voor stalen masten, die veel langer meegaat dan conventionele lak. MCL bouwt in de eigen fabriek in Born een CO₂-afvanginstallatie van 250 ton die vervolgens in vijf stukken over de weg en over water naar Buggenum wordt vervoerd.

A.Hak Rijnmond realiseert twee nieuwe pompgebouwen voor Dunea.

MCL bouwt een CO₂-afvanginstallatie van 250 ton.

A.Hak Electron wordt uitgebreid tot allround bedrijf voor onder- en bovengrondse hoogspanningsverbindingen.

Gedurende het jaar wordt de groep ook nog verder versterkt. A.Hak Telecom ontfermt zich over Electel Group, een bedrijf uit Tiel. Waar A.Hak Telecom de volledige infrastructuur verzorgt, is Electel juist specialist in engineering en de technische kant van (tele)communicatie. Met die kennis in de gelederen kan A.Hak Telecom turnkey oplossingen bieden. Dus niet alleen koper- of glasvezelkabels, maar bijvoorbeeld volledige computer-, communicatie- of beveiligingsnetwerken. Ook A.Hak Industrial Services (HIS) breidt haar dienstenpakket uit. Door de overname van Vichema is nu ook het chemisch reinigen van chemische en petrochemische installaties één van de mogelijkheden van HIS. In Amerika doet HIS nog een overname: Intank, een bedrijf gespecialiseerd in het reinigen van grote opslag-tanks. In Duitsland wordt Electron overgenomen, een mooie uitbreiding van de activiteiten op het gebied van kabeltechniek. Waar A.Hak zich voorheen alleen bezighield met ondergrondse verbindingen, ontstaat nu met A.Hak Electron een allround bedrijf voor onder- en bovengrondse hoogspanningsverbindingen, met vestigingen in Nederland en Duitsland. Tot slot noemen we Forteck Grondwatertechniek, een bedrijf dat we binnen de groep inmiddels weer kennen onder zijn historische naam: Tjaden. Twee van de specialismen van Tjaden zijn bronbemaling, met andere woorden het grondwaterpeil reguleren zodat er bijvoorbeeld bij leidingaanleg met droge voeten gewerkt kan worden, en het aanleggen van warmte- en koudeopslagsystemen (WKO), systemen die gebruikmakend van de constante temperatuur van het grondwater kunnen verwarmen en koelen.

WERELDNIEUWS
18 DECEMBER
2010

GROOTSCHALIGE PROTESTEN TEGEN DE REGERING
 IN TUNESIË LUIDEN DE ARABISCHE LENTE IN.

WKO, een vorm van duurzame energie, past goed bij de certificering van A.Hak op niveau 3 van de MVO-Prestatieladder, een resultaat waarvoor QHSE Manager Rob Vermeulen alle lof verdient. A.Hak, dat zich al enige jaren presenteert als het bedrijf van denkers en doeners krijgt er een tweetal nieuwe, eveneens allitererende termen bij: zorgzaam en zorgvuldig. Dat de afkorting MVO 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' betekent, behoeft nu misschien geen uitleg meer, maar destijds was A.Hak nog maar het vijfde bedrijf in Nederland dat dit certificaat behaalde.

Willem van Geenhuizen blijft er overigens nogal nuchter onder. "MVO, hoever zijn jullie daarmee?" Deze vraag is mij het afgelopen jaar een paar keer gesteld', schrijft hij in het Parknieuws van maart 2011. 'En vaak vanuit de volstrekt verkeerde veronderstelling dat onze bedrijven hieraan niet veel aandacht schenken. "Maatschappelijk verantwoord ondernemen zit ons in het bloed", antwoord ik dan altijd. "Onze bedrijven en werknemers weten niet beter. Onze stijl van werken, onze houding richting klanten en belanghebbenden, onze hele manier van doen ademt maatschappelijk verantwoord ondernemen." Het behalen van het certificaat noemt hij vervolgens 'het voldoen aan een heleboel papieren regeltjes'. 'Belangrijke regeltjes, dat wel, maar waar het om gaat is hoe je onderneemt in de praktijk. Hoe je in je werk omgaat met je collega's en met de omgeving. Of je rekening wilt houden met een ander. En bovenal hoe je dit alles weet te integreren in de wensen van de klant. MVO is het verschil tussen je werk doen met de blik op oneindig en een sympathieke, meedenkende partner willen zijn die omgevingsproblemen oplost en luistert naar de wensen van de klant. En dat is al bijna vijftig jaar onze stijl van werken!'

Ralf Koll, Gasunie (links),
Ronald van Krieken,
directeur A.Hak Drillcon
(midden) en Willem van
Geenhuizen proosten op
de No Dig Award.

Het eerste kwartaal van 2011 brengt de al eerder genoemde No Dig Award voor de direct pipe-boring van A.Hak Drillcon onder het Hartelkanaal. Ook wordt aangekondigd dat in maart een nieuw wereldrecord gevestigd gaat worden. De langste direct pipe-boring tot dan toe was 570 m en die afstand zal worden verpulverd tot 1.400 m in het tracé Ommen-Esveld, onderdeel van de Noord-Zuid Route van Gasunie. Inmiddels is bekend dat het niet alleen bij een stoere aankondiging bleef. A.Hak Telecom sluit op 1 januari een servicecontract met Schiphol Telematics, A.Hak Rijnmond vervangt in Den Haag gietijzeren gasleidingen door glimmend staal en in hartje Amsterdam vervangt A.Hak West zo'n 18.000 watermeters; 5.000 van de oude meters krijgen een tweede leven in Suriname.

A.Hak Telecom is
actief op Schiphol.

Als we de rest van 2011 onder één noemer zouden moeten samenvatten dan voldeed de titel van het voorwoord van Parknieuws 2: Samenwerken. En mochten we maar één project gebruiken om dat aan te tonen, dan was de keuze ook eenvoudig: de aanleg van een warmtetransportleiding over 8,4 km van Diemen naar Almere-Poort voor Nuon Energy. Een klus waaraan niet minder dan zes bedrijven uit de groep een bijdrage leverden. Naast hoofdaannemer A.Hak Leidingbouw waren dat A.Hak Drillcon, A.Hak Telecom, A.Hak Industrial Services, Tjaden en MCL.

Wie dit boek tot hier heeft gelezen, zal wellicht even de wenkbrauwen ophalen. Er zijn projecten die op het eerste gezicht een stuk indrukwekkender zijn dan ruim 8 km warmteleiding. Maar schijn bedriegt. Pak allereerst de kaart van Nederland er maar eens bij. Wie in 8,4 km van Diemen naar Almere wil, komt een obstakel tegen: het IJmeer. De leiding werd dan ook op anderhalve meter onder de bodem van het meer gelegd, iets wat met een warmtetransportleiding van deze lengte nooit eerder gebeurde. Apparatenbouwer MCL werd ingeschakeld voor de engineering en bouw van bepaalde delen van het legponton dat het werken vanaf het water mogelijk moest maken. A.Hak Telecom deed mee om tegelijk met de leiding glasvezelkabels te leggen. De leiding zelf was een staal in staalconstructie met een 20" binnenbuis en een 28" mantelbuis met daartussen isolatiemateriaal. A.Hak Industrial Services werd ingeschakeld om de buis te drogen en door middel van het vacumeren van de ruimte tussen de twee buizen maximale isolatie te bewerkstelligen. A.Hak Drillcon nam de boringen voor zijn rekening die aan de ene kant van de centrale door de Diemer zeedijk gingen, vervolgens tussen twee damwandkuiten in het water om de vaargeul te kruisen en daarna vanuit nog een damwandkuip naar de andere oever in de wijk Almere-Poort. Tjaden verzorgde bij de boringen de bemaling.

Maar liefst zes A.Hak-bedrijven leggen een warm-
tetransportleidingen aan tussen Diemen en Almere.
De leiding wordt in de bodem van het IJmeer gelegd.

WERELDNIEUWS

**11 MAART
2011**

EEN ZEEBEVING VOOR DE KUST VAN JAPAN
MET EEN KRACHT VAN 9 OP DE SCHAAL VAN
RICHTER VEROORZAAKT EEN VERWOESTENDE
TSUNAMI EN EEN KERNRAMP.

Het Jaaroverzicht 2011 doet uitgebreid verslag van dit bijzondere project. In een nieuwe vorm, want het jaaroverzicht is het eerste nummer van een geheel nieuw magazine voor relaties en medewerkers, dat zowel Haktueel als Parknieuws vervangt. 'Diemen-Almere' laat zien dat A.Hak daadwerkelijk totaaloplossingen kan bieden waarbij de dienstverlening zich uitstrekt over de gehele keten, zo valt er te lezen. En dat geldt niet alleen voor deze klus, want ook voor de gasronde van Gasunie was A.Hak er vaak van begin tot eind bij. Met Leidingbouw, Drillcon, Infranet, Tjaden en HIS, maar ook met Conline-Rhenania dat misschien niet alle buizen van een coating voorzag, maar ze wel allemaal opsloeg en distribueerde. Ook de mensen van A.Hak Industrie werden regelmatig ingezet. Na een aantal jaren waarin de industriële activiteiten op het gebied van leidingen op een laag pitje hadden gestaan werden deze in 2011 weer onder één noemer gebracht. Ook MCL sloot aan, evenals het in april 2011 overgenomen gastechniekbedrijf H.J Mertens. Met vestigingen in het noordoosten, zuiden en westen van het land bood A.Hak Industrie door een goede samenwerking landelijke dekking. Samen met HIS sloot A.Hak Industrie in 2011 een contract van minimaal vijf jaar met de NAM voor in- en uitwendige inspectie en aanpassingen aan haar ondergrondse leidingen. A.Hak International ging aan de slag in Irak om ervoor te zorgen dat het door oorlog geteisterde land weer olie kon exporteren. In Albanië zorgden goede referenties voor meer werk, waarbij, hoe kan het ook anders, werd samengewerkt met A.Hak Drillcon, Leidingbouw en HIS. A.Hak Drillcon reisde daarnaast ook af naar Saoedi-Arabië om assistentie te verlenen bij de aanleg van het waterleidingnet daar.

In 2011 gaat A.Hak International
aan de slag in Irak.

Alliander en A.Hak Infranet vervangen samen zo'n 20.000 Amsterdamse gas- en elektriciteitsaansluitingen per jaar.

Ook met opdrachtgevers werd vaak op bijzondere manieren samengewerkt. Alliander en A.Hak Infranet kwamen tot de conclusie dat jaarlijks zo'n twintigduizend Amsterdamse gas- en elektriciteitsaansluitingen vervangen het beste lukt wanneer je dat aanpakt als partners. A.Hak Telecom en de Stichting Sensor City trokken eveneens samen op. Zij maakten en maken van Assen een stad vol sensoren waar de komende tijd naar hartenlust mee geëxperimenteerd kan worden. Samen met Kaal Masten werd onder meer voor dat project een intelligente mast ontwikkeld die, toegerust met verschillende apparaten, gebruikt kan worden voor uiteenlopende doeleinden als beveiliging en verkeersdoorstroming. De economie is in 2011 eigenlijk de enige factor die niet meewerkte. De economische groei kwam in het tweede kwartaal tot stilstand en sloeg in de tweede helft van het jaar om in krimp. Een recessie was een feit. A.Hak mocht echter allerminst klagen. Hoewel de marges onder druk stonden en het netto resultaat dus wat terugliep, werd nog altijd een mooie omzetstijging geboekt die het groepstotaal tot ruim boven de 400 miljoen euro bracht.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

9 JANUARI
2012

DE NAM MELDT DE ONTDEKKING VAN METSLAWIER-ZUID, HET GROOTSTE GASVELD OP LAND SINDS 1995.

Wanneer is een bedrijf af? Een groep compleet? Waarschijnlijk nooit. Er blijft altijd beweging en er zullen zich altijd kansen voor blijven doen. Al vroeg in 2012 doet zich in de kop van Noord-Holland zo'n kans voor als het infranetbedrijf Plaisier op de markt komt. Onder de eigen naam en met behoud van de eigen identiteit voegt het bedrijf zich bij A.Hak.

Plaisier komt in 2012 de infranetbedrijven versterken in de kop van Noord-Holland.

A large yellow and red drilling rig is the central focus of the image, positioned at a construction site. The rig is a complex piece of machinery with multiple levels and a prominent red section. It is supported by a yellow metal frame. In the background, a sunset sky with orange and pink hues is visible over a landscape with palm trees and distant hills. The foreground shows a muddy area with some water puddles and a bundle of cables. A white text box is overlaid on the left side of the image.

Met voormalig concurrent Nacap verloopt het anders. Wanneer dat bedrijf door de economische malaise de handdoek in de ring moet gooien, kan A.Hak een flink aantal medewerkers een nieuwe betrekking aanbieden. Ook neemt A.Hak equipment en onroerend goed over. De nieuwe medewerkers gaan verspreid over onder meer A.Hak International, A.Hak Leidingbouw en A.Hak Drillcon aan de slag. A.Hak Drillcon kan hierdoor meteen aan de slag in Colombia, waar een aantal opdrachten van Nacap voortgezet worden.

In Duitsland wordt Reinhard Rohrbau aan A.Hak toegevoegd. Dit bedrijf neemt de activa en passiva van de vestiging Meppen van Nacap GmbH over. Een andere relatieve nieuwkomer, A.Hak Electron, is inmiddels al aardig ingeburgerd. Opdrachtgevers die bij A.Hak aankloppen voor de aanleg van midden- en hoogspanningskabels, zien een samenspel in werking treden tussen Electron, A.Hak Drillcon, Infranet en Tjaden. De gang erin houden en ontzorgen is het gezamenlijke devies. Dat geldt eveneens in het oosten van het land waar verschillende vestigingen van A.Hak Infranet voor drinkwaterbedrijf Vitens meewerken aan een nieuw puttenveld bij Ypelo en een nieuw waterleidingnetwerk bij het productiebedrijf in Wierden. Het project vergt nauwkeurige afstemming tussen de gemeente Wierden, Rijkswaterstaat, Vitens, A.Hak Noord-Oost, A.Hak Zuid, dat de energievoorziening van het puttenveld verzorgt en A.Hak Drillcon dat maar liefst 18 boringen met een totale lengte van 3.900 m verzorgt.

Het voorjaar van 2012 stond in het teken van compressorstations. De bouw van het nieuwe station in Wijngaarden en de uitbreiding van het bestaande station in Ravenstein kwamen in die periode beide tot een goed einde. In Saoedi-Arabië kwam het moment steeds dichterbij waarop de bevolking van Riyadh over voldoende veilig drinkwater kon beschikken. In eigen land lieten MCL en A.Hak Industrie Born zien dat de hernieuwde samenwerking zijn vruchten afwerpt. In de helft van de gebruikelijke doorlooptijd worden voor DSM twee destillatiekolommen gedeeltelijk vernieuwd en geïnstalleerd, met een bijzonder tevreden opdrachtgever als resultaat. MCL engineerde, tekende en bouwde, terwijl A.Hak Industrie Born met hulp van de collega's uit de Botlek naadloos aansloot voor de installatie.

DSM is dik tevreden met twee gedeeltelijk vernieuwde destillatiekolommen. MCL engineerde, tekende en bouwde, terwijl A.Hak Industrie Born en Botlek voor de aansluiting zorgden.

INTERVIEW KENNY VERMEULEN NIEUWSTE AANWINST

‘Het gaat hier niet om functies en titels’

‘A.Hak is een echt familiebedrijf. Het gaat hier niet om functies en titels. Iedereen probeert hier door samen te werken tot de beste oplossing voor de klant te komen’, stelt de 22-jarige projectadministrateur en junior werkvoorbereider Kenny Vermeulen van A.Hak Industrie. Zijn enthousiasme verraadt dat hij op het moment waarop dit boek werd geschreven de nieuwste aanwinst van A.Hak was.

‘Na de havo heb ik twee jaar technische bedrijfskunde gestudeerd. Maar toen overleed mijn vader en ben ik een tijdje met de studie gestopt. Daarom liep ik een achterstand op die op een gegeven moment niet meer was in te halen. Aangezien mijn vader, Rob Vermeulen, ruim dertig jaar in verschil-

lende functies bij A.Hak heeft gewerkt en altijd erg enthousiast was over zijn baan, besloot ik een mailtje naar personeelszaken te sturen.’

De sollicitatie die daaruit voortvloeide, resulteerde in een baan als projectadministrateur en junior werkvoorbereider bij A.Hak Industrie, een functie waaraan Kenny op het moment waarop het interview wordt afgenomen net is begonnen. ‘Ik heb lang nagedacht voor ik het mailtje naar personeelszaken stuurde, want ik wilde zeker zijn van mijn zaak. Nu weet ik dat ik de juiste keuze heb gemaakt. De mensen zijn hier aardig voor elkaar. Natuurlijk is er wel een bepaalde hiërarchie, maar het gaat niet om functies en titels. Samen helpen we elkaar om de beste oplossing voor de klant te vinden. En dat spreekt mij ontzettend aan.’

Willem van Geenhuizen legt de eerste steen voor het nieuwe kantoorpand van A.Hak Industrial Services.

WERELDNIEUWS

2012

VOOR HET EERST SINDS LANGE TIJD WORDEN ER WEER VRIJE VERKIEZINGEN GEHOUDEN IN TUNESIE, EGYPTEN EN LIBIE, IN SYRIE WOEDT ECHTER EEN BLOEDIGE OPSTAND.

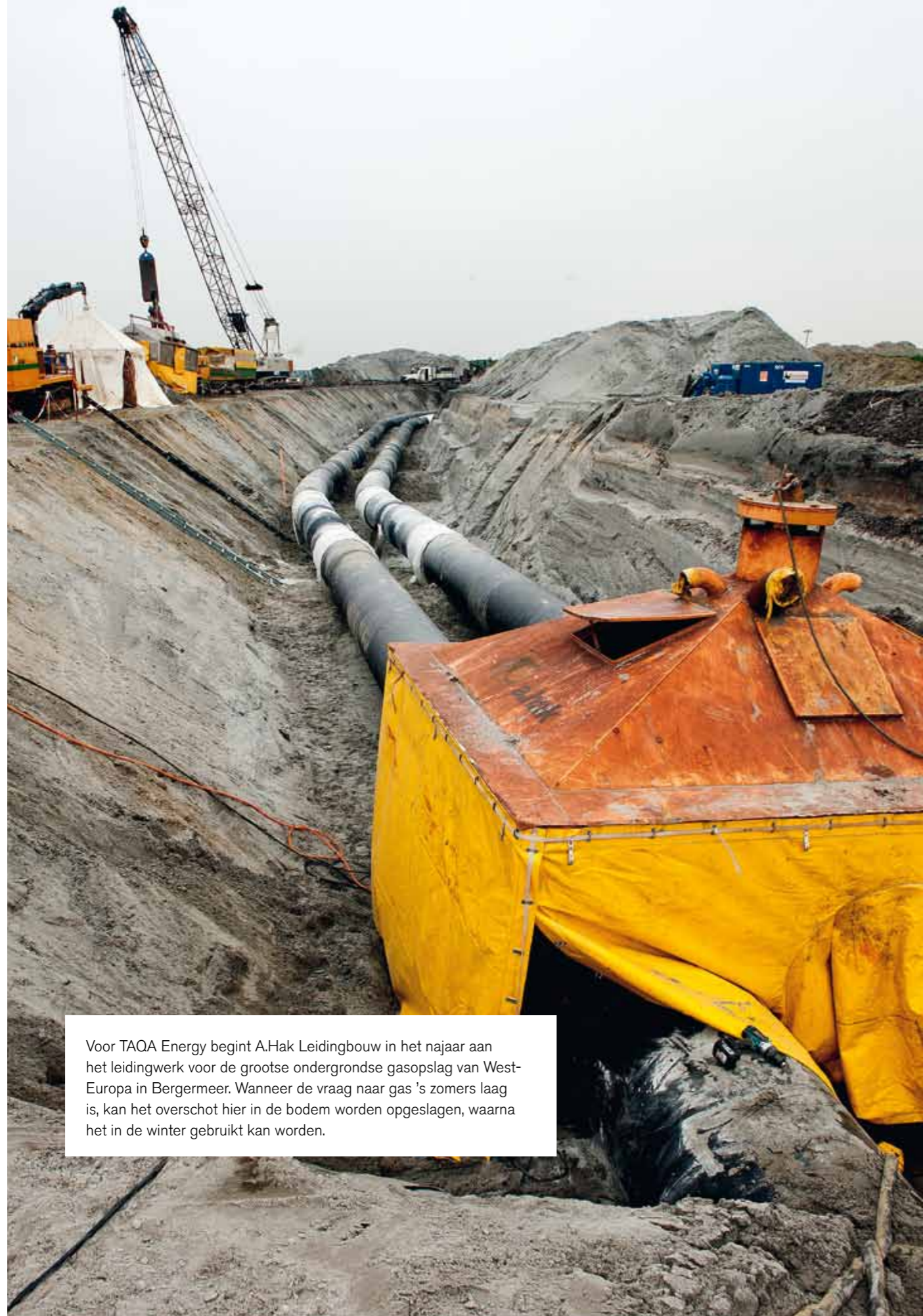
A.Hak Telecom blijft zich profileren als high tech speler. Al sinds 2008 wordt meegewerkt aan de bouw van de LOFAR telescoop en in 2012 wordt het werk uitgebreid. Niet alleen de antennes voor de lage, maar ook die voor de hoge frequentie worden door A.Hak Telecom uiterst precies geplaatst, zodat men in Drenthe kan zoeken naar sporen van het ontstaan van het heelal. HIS meldt successen op het gebied van pijpleidinginspectie vanuit Japan en kijkt in Tricht reikhalzend uit naar het gereedkomen van een nieuw onderkomen. Naast een complete renovatie van het bestaande kantoor wordt er voor HIS namelijk een nieuw pand gebouwd met voldoende ruimte voor kantoren, opleiding en Research & Development. Ook worden er testfaciliteiten aangelegd en verrijzen er loodsen voor zowel HIS als A.Hak Leidingbouw. Laatstgenoemde kan in dit nieuwe onderkomen een mooie lasschool realiseren. Ondergronds wordt een parkeergarage aangelegd.

Na de bouwvakvakantie kunnen de nieuwe panden in gebruik worden genomen. HIS opent in 2012 overigens ook een vestiging in Kuala Lumpur, Maleisië.

A.Hak Leidingbouw zal met gepaste trots op 2012 terugkijken. Voor Gasunie wordt gestaag verder gewerkt aan de Noord-Zuid Route, waarvoor in Zuid-Limburg, samen met A.Hak Drillcon, onder andere de Maas wordt gekruisd met de direct pipe-methode.

Maaskruising.

Voor TAQA Energy begint A.Hak Leidingbouw in het najaar aan het leidingwerk voor de grootse ondergrondse gasopslag van West-Europa in Bergermeer. Wanneer de vraag naar gas 's zomers laag is, kan het overschot hier in de bodem worden opgeslagen, waarna het in de winter gebruikt kan worden.

INTERVIEW **JAN SYTSEMA** EERSTE TESTER

‘Veiligheidsbewustzijn is enorm toegenomen’

‘Vroeger werkten we bij wijze van spreken op klompen en in korte mouwen bij de aanleg van leidingen. Ook werden helmen en andere persoonlijke beschermingsmiddelen niet altijd even goed gebruikt. Daar is wel verandering in gekomen. Het veiligheidsbewustzijn is de afgelopen jaren enorm gegroeid’, aldus Jan Sytsema die sinds 1975 voor A.Hak onder meer als tester in binnen- en buitenland op verschillende projecten heeft gewerkt.

‘De samenwerking en de kameraadschap binnen het bedrijf hebben mij altijd enorm aangesproken. Ik heb dan ook veel van de wereld kunnen zien door de internationale aanwezigheid van A.Hak. Zo heb ik nog eens een paar maanden met Kees Hak in een caravan in Tunesië gewoond. Een paar jongens wilden op een gegeven moment

een feestje opvrolijken door met een ezel te gaan rijden. Midden in de nacht stonden ze ineens aan de deur omdat ze met ezel en al in een sloot waren beland. Konden Kees en ik eruit om met de Landrover dat beest eruit te halen!

‘In 1975 ben ik begonnen op de buigmachine bij de aanleg van een 48” leiding van Assen naar Ommen. Toen kwamen er wel eens ongelukken met een slijptol voor, omdat kappen en brillen niet altijd even consequent werden gedragen. Daar is de afgelopen jaren wel verandering in gekomen. Het veiligheidsbewustzijn is enorm toegenomen.’

‘Hoewel ik al vijf jaar met de VUT ben, word ik nog steeds af en toe gebeld om bij een klus te helpen. Daardoor blijf ik toch nog bij het bedrijf betrokken. Ik ben nu 68 maar vind het nog steeds leuk en leerzaam om mijn ervaring met de jongere garde te delen.’

Begin oktober vernieuwt de NAM het LOP-contract. Na een uitgebreide aanbesteding mogen A.Hak Leidingbouw, Cofely en Tebodin verder, vanuit het nieuw opgerichte bedrijf aQuaintance. De splinternieuwe BV is verantwoordelijk voor de engineering, inkoop en uitvoering van al het werk dat nodig is om de kleinere gasvelden in Noord-Nederland zo efficiënt mogelijk te exploiteren, zodat de grotere voorraad van Slochteren nog even gespaard kan blijven. aQuaintance wint de tender omdat het nog meer dan LOP belooft de belangrijkste waarden van de NAM te ondersteunen: planning, kostenbeheersing, kwaliteit en veiligheid.

aQuaintance, een nieuwe joint venture van A.Hak, Cofely en Tebodin, neemt de rol over van LOP voor alle onshore werkzaamheden aan leidingen van de NAM.

Veiligheid is een kernwaarde die A.Hak al heel lang onderkent. De inzichten veranderen, dat is ook te zien aan oudere foto's in dit boek waarop soms situaties worden afgebeeld die we nu zeer zouden afkeuren, maar al in de allereerste nummers van het Hakblad werd aandacht besteed aan veiligheid, zowel op het werk als in het privéleven. In juni 1980, het vakantienummer, schrijft het Hakblad over veilig zwemmen in buitenwater. Het nummer daarna opent, na een woordje van de redactie, met de rubriek 'Veiligheid op het werk'. Die lijn kunnen we helemaal doortrekken naar het heden. Het zomernummer van het magazine van 2012 laat in een duidelijk overzicht zien dat er door de bedrijven in de groep vrijwel zonder uitzondering wordt gewerkt volgens de regels van belangrijke veiligheidscertificeringen als VCA en OHSAS 18001. Datzelfde nummer vermeldt dat A.Hak International in Irak een onderscheiding heeft ontvangen voor haar uitmuntende bijdrage aan de veiligheidscultuur binnen het Iraq Crude Oil Export Expansion Project. En LOP mag tegen het einde van haar bestaan van de NAM een plaquette in ontvangst nemen voor het bereiken van een bijzondere mijlpaal: er is 1.000.000 uur gewerkt zonder verzuimincident.

WERELDNIEUWS 21 DECEMBER 2012

ONDANKS HARDNEKKIGE GERUCHTEN DIE TE MAKEN HEBBEN MET HET VERMEENDE EINDE VAN DE MAYA-KALENDER VERGAAT DE WERELD OOK NU NIET.

Betekent dat dat iedere Hakker die je 's nachts wakker maakt zonder haperen alle veiligheidsregels kan opdreunen? Nee, dat niet, en als we het voorwoord van Willem van Geenhuizen in de najaarsuitgave van het magazine goed lezen, is dat ook niet wat we nastreven. 'Meer regels leiden niet per definitie tot meer veiligheid', schrijft hij. 'Veiligheidsbewustzijn en veilig gedrag moeten in de cultuur van de organisatie en in de genen van de mensen zitten. Veiligheidsbeleid moet gaan om het voorkomen van menselijk leed bij ongevallen. Bij een incident gaat het in eerste instantie om menselijk welzijn en niet om de vraag of je wel of niet de regeltjes hebt nageleefd.' Een waar woord, maar toch is het fijn dat een paar maanden eerder de certificeringen na een positief verlopen audit wederom waren verlengd.

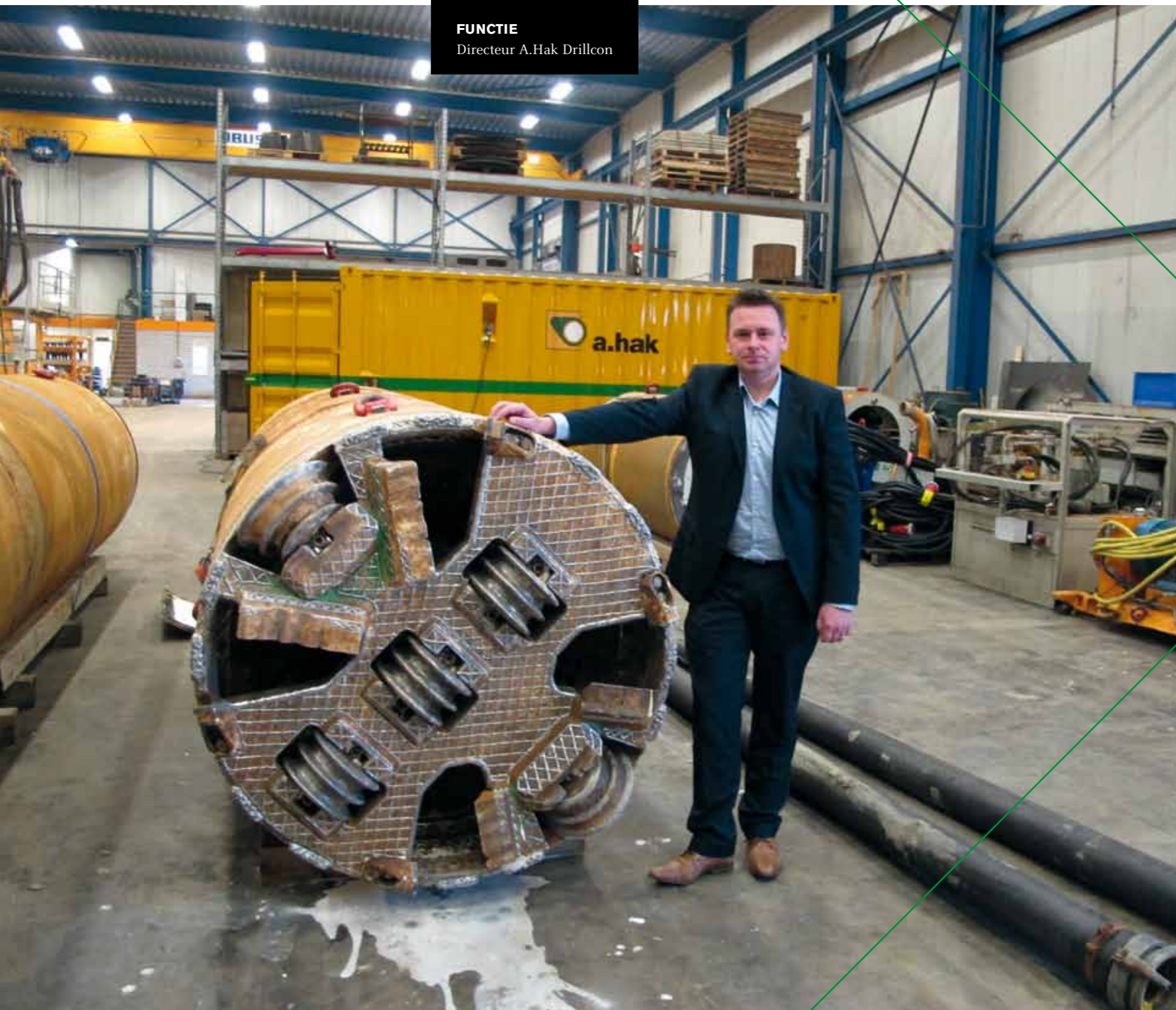
Met al die mooie berichten zou je bijna vergeten dat buiten nog altijd de crisis woedde. Toen het tijd werd om de financiële balans over 2012 op te maken, kon die economische werkelijkheid echter niet geheel genegeerd worden. Ten opzichte van het fantastische jaar daarvoor moest A.Hak in 2012 even pas op de plaats maken. De omzet van 2011 werd echter bijna geëvenaard en kwam opnieuw boven de € 400 miljoen uit, met een solide bedrijfsresultaat van 4,3%. Daarbij moest zeker ook in aanmerking worden genomen dat er voor zeer forse bedragen geïnvesteerd was in onroerend goed, machines en installaties.

NAAM

Ronald van Krieken

FUNCTIE

Directeur A.Hak Drillcon

‘Onderscheidend door continue innovatie’

‘Door continu te innoveren onderscheiden wij ons van andere boorbedrijven. Zo ontwikkelen wij momenteel met Shell een nieuw boorsysteem. Boringen met een lengte van 3 km en langer komen daarmee in zicht. Dat heeft wereldwijd nog geen enkel bedrijf gepresteerd’, aldus de 37-jarige Ronald van Krieken, directeur van A.Hak Drillcon.

A.Hak Drillcon behoort tot de wereldtop als het gaat om het ontwerpen en uitvoeren van alle soorten boringen voor de ondergrondse infrastructuur. Ook in het buitenland is er daarom de laatste tijd veel vraag naar de hoogwaardige expertise, de betrokken medewerkers en het geavanceerde materieel, waaronder een 500 tons rig die in juni 2013 werd aangeschaft. ‘Onlangs zijn wij er in Frankrijk in geslaagd om onder moeilijke omstandigheden als eerste bedrijf ter wereld een direct-pipe boring van 1072 meter uit te voeren. Dwars door mergel, klei, zand en steenlagen, voor opdrachtgever GHT France’, aldus een trotse Van Krieken die vanaf juli 2010 aan het roer staat als directeur.

NIEUW BOORSYSTEEM

Door bestaande HDD-techniek te combineren met inversie van buizen, komen boringen met een lengte van 3 km en langer in zicht. Van Krieken ziet voor het nieuwe boorsysteem verschillende toepassingen. ‘Kabel- en

leidingbeheerders investeren jaarlijks honderdduizenden euro’s om de infrastructuur van het vaste land naar de Waddeneilanden steeds weer met grond en stenen te bedekken. Met het nieuwe boorsysteem is dat niet meer nodig. Ook in Nigeria kan het interessant zijn, omdat de olieleidingen dieper onder de grond komen te liggen, waardoor oliefistal aanmerkelijk lastiger wordt.’

INTERNATIONAAL

Na verschillende succesvolle projecten, waarbij zelfs onder een start- en landingsbaan van Schiphol werd geboord, breidt A.Hak Drillcon gestaag haar internationale werkzaamheden uit. ‘Zo hebben we onlangs een project in Colombia afgerond. En in Nigeria hebben we met een lokale aannemer een joint-venture opgericht om HDD-boringen uit te voeren voor verschillende olie- en gasleidingen. Maar ook in andere landen tonen opdrachtgevers steeds meer interesse in onze activiteiten’, aldus Van Krieken.

‘Door de groeiende vraag naar energie komt er op korte termijn alleen al in Nederland ruim 400 km aan nieuwe hoogspanningsverbindingen bij. In Duitsland is zeker 4000 km extra benodigd. De toekomst ziet er dus positief uit’, aldus de 36-jarige Richard van Beers, sinds november 2012 directeur van A.Hak Electron.

NAAM

Richard van Beers

FUNCTIE

Directeur A.Hak Electron

A.Hak Electron is een snelgroeiende, jonge onderneming met 130 medewerkers in Nederland en Duitsland. Het bedrijf is ontstaan door de samenvoeging van A.Hak Kabeltechniek en het in 2010 overgenomen Duitse Electron Hoch- und Mittelspannungstechnik. ‘Inmiddels zijn wij uitgegroeid tot een allround hoogspanningsbedrijf voor zowel boven- als ondergrondse hoogspanningsverbindingen. Van ontwerp en engineering tot aanleg en beheer, klanten kunnen bij A.Hak Electron overal voor terecht’, aldus Van Beers.

INNOVATIE

A.Hak besteedt veel aandacht aan innovatie en A.Hak Electron is daar uiteraard geen uitzondering in. ‘Zo hebben we onlangs door MCL drie grote kabelhaspelrollers laten maken die per stuk een gewicht van maximaal 100 ton aankunnen. Daarmee spelen we in op de wensen van onze opdrachtgevers die steeds langere kabelverbindingen willen leggen. Ook proberen wij eerder bij de klant

aan tafel te schuiven om slimme praktijkoplossingen in een zo vroeg mogelijk stadium met elkaar te delen’, vertelt de A.Hak Electron directeur.

Aangezien de overheid het aantal bovengrondse hoogspanningsverbindingen heeft gelimiteerd, snijdt het mes voor A.Hak Electron aan twee kanten, benadrukt Van Beers. ‘Voor iedere km bovengrondse uitbreiding moet elders een km onder de grond worden aangelegd. Dat brengt voor ons weer werk met zich mee.’

FAMILIEBEDRIJF

De korte lijnen, de daadkracht en de forse investeringen in personeel en materieel onderstrepen volgens Van Beers het familiale karakter van het bedrijf. ‘Niet praten, maar doen. Als er écht iets nodig is, is het binnen een dag geregeld. Ook vloeit de winst voor een groot deel terug in het bedrijf. Alleen al binnen A.Hak Electron is er onlangs voor ruim twee miljoen euro geïnvesteerd in nieuw materieel!’

‘Slimme oplossingen met klanten delen’

‘Oer-Hollands bedrijf met internationale ambities’

NAAM
Hans de Paep

FUNCTIE
Directeur Tjaden

‘Onze activiteiten in het buitenland breiden we steeds verder uit. Er is immers veel behoefte aan de specifieke bemalingskennis die in Nederland zijn oorsprong vindt. Tot aan Qatar in het Midden-Oosten waar nu volop wordt gebouwd voor het WK voetbal in 2022’, aldus Hans de Paep, de 45-jarige directeur van Tjaden.

De Paep blikt terug op de beginperiode van het oer-Hollandse bedrijf dat in 2010 werd opgenomen in de A.Hak-familie. ‘Ruim honderd jaar geleden is Tjaden begonnen met het slaan van drinkwaterbronnen voor landbouwers en tuinders. De medewerkers groeven met de schop een gat in de grond en zonken vervolgens een aantal betonnen ringen af. Een groot verschil met het huidige Tjaden dat vooral geavanceerde boortech- niken inzet om sleuven en bouwputten droog te maken.’ Inmiddels bedient het bedrijf met 72 medewerkers vanuit vijf Ne- derlandse vestigingen vooral aannemers in

de civiele bouw, de infrastructuur en instal- lateurs en opdrachtgevers als BASF en Total.

ULTRASONE BRONREINIGING

Innovatie staat net als bij de andere A.Hak- bedrijven hoog in het vaandel. De Paep: ‘Samen met de Universiteit van Litouwen hebben wij een milieuvriendelijke technologie ontwikkeld om waterbronnen te reinigen met behulp van ultrasone geluidsgolven. De innovatie zit hem vooral in de keramische ele- menten, die veel minder energie verbruiken. Ook zijn er bij het gebruik geen chemicaliën nodig. Inmiddels hebben we onder meer een

succesvolle proef achter de rug bij Brabant Water waardoor de Nederlandse drinkwater- bedrijven zeer geïnteresseerd zijn geraakt!’

WKO-SYSTEMEN

Door de recente overname van AquaNed in Oudenbosch heeft Tjaden haar portfolio uit kunnen breiden met gesloten warmte-kou- deopslagsystemen. ‘Een welkome aanvulling op de open systemen die wij al in huis had- den’, licht De Paep toe. Met deze systemen kan grondwater met een constante tempe- ratuur worden gebruikt om in de zomer te koelen en in de winter te verwarmen.

OVER DE GRENS

Het bedrijf krijgt steeds meer opdrachten over de grens. ‘Inmiddels hebben we al verschil- lende bemalingsprojecten in België, Frankrijk en Duitsland afgerond. Verder hopen we een graantje mee te kunnen pikken van de bouw- werkzaamheden voor het WK in Qatar. Daar is onze specifieke bemalingskennis meer dan welkom.’

NAAM
Loe Steenberg

FUNCTIE
Bedrijfsleider
materieeldienst

‘Klaar voor de toekomst na forse investeringen’

‘Het afgelopen jaar heeft A.Hak fors geïnvesteerd in nieuw materieel, zoals een 500 tons HDD rig, tien Kubota graafmachines, vier rupsgraafmachines, zeven Caterpillars en een tunnelboormachine. Wij zijn klaar voor de toekomst’, aldus de 51-jarige bedrijfsleider materieel Loe Steenberg.

‘Vanaf de middelbare school zit ik al in de machinehandel. In een van mijn vorige banen verhuurde ik pijpleidingmachines. Zo heb ik A.Hak leren kennen. Ik had genoeg van het vele internationale reizen en toen ik de kans kreeg, ben ik in 2004 bij het bedrijf in dienst getreden’, vertelt Steenberg. ‘Samen met de werkmaatschappijen verzorg ik onder andere de inkoop van het materieel. Ook stel ik de huurcontracten op.’

EXTRA RUIMTE

Sinds Willem van Geenhuizen in de jaren '80 drie oude steenfabrieken kocht in Tricht, Herwijnen en Rhenen, is er nogal wat

veranderd. De steenfabriek in Tricht werd omgebouwd tot werkplaats. Ook verrees een nieuw kantoorpand. ‘Dat is onlangs volledig gerenoveerd. Verder is een nieuwe vleugel aangebouwd. Daarnaast is er een ondergrondse parkeergarage aangelegd en een nieuwe loods gerealiseerd’, licht Steenberg de recente ontwikkelingen in Tricht toe.

De ruim 120 meter lange loods biedt onder meer ruimte aan de constructiewerkplaats en de lasschool. Maar er staan meer veranderingen op stapel. ‘De hijskranen en pijpleidingmachines van A.Hak Leiding-

bouw verhuizen naar Veendam, terwijl alle Infrabedrijven voortaan hun materieel in Tricht stallen. Met alle recente investeringen kunnen we de extra ruimte goed gebruiken’, aldus Steenberg.

GOED GEOUTILLEERD

Door zijn brede netwerk binnen de verschillende A.Hak-bedrijven is hij goed op de hoogte van de ontwikkelingen in de markt. ‘Daarom zie ik de toekomst positief tegemoet. Wereldwijd staan er nog heel wat pijpleidingprojecten op stapel. Met ons nieuwe materieel zijn wij goed geoutilleerd om deze opdrachten uit te voeren.’

BEDRIJVEN

Plaisier
Reinhard Rohrbau

BIJ A.HAK SINDS 2012

‘Volledig opgenomen in de familie’

In 2012 werden Reinhard Rohrbau en Plaisier aan de groep toegevoegd. Reinhard Rohrbau nam de activa en passiva van de vestiging Meppen van Nacap GmbH over, waardoor een bedrijf ontstond dat in het Duitstalige gedeelte van de ons omringende landen oplossingen biedt voor het transport van energie en producten als (tele)communicatie. Plaisier is een succesvol bedrijf actief in de gecombineerde aanleg en montage van kabels en leidingen voor de gas-, water- en elektriciteitsvoorziening in de kop van Noord-Holland.

Reinhard Rohrbau is een allround organisatie gevestigd in Meppen, een plaats in de deelstaat Nedersaksen, zo'n halfuur rijden vanuit Emmen. Daarnaast heeft het bedrijf een nevenvestiging in Raunheim, aan de Main in het midden van Duitsland.

KERNCOMPETENTIES

De kerncompetenties van Reinhard Rohrbau zijn de aanleg van pijpleidingen voor gas, water, stadsverwarming en afvalwater, waar nodig gecombineerd met kabelwerk voor telecommunicatie en andere toepassingen. Ook bouwt het bedrijf installaties als compressorstations, gasdrogingsystemen, ondergrondse opslagfaciliteiten, overdrachtstations en waterzuiveringsinstallaties. De werkzaamheden van dit nieuwe A.Hakpark-bedrijf strekken zich uit van planning en ontwerp tot realisatie en inbedrijfstelling, alle onderhouds-, inspectie-, beheer- en documentatietaken. Reinhard Rohrbau brengt energie van producent naar gebruiker en kan met haar brede aanbod aan diensten flexibel inspelen op de behoeften en wensen van haar klanten. Het bedrijf telt momenteel zo'n honderd medewerkers.

ZELFSTANDIG

Plaisier is net als A.Hak een familiebedrijf en werd in 1979 opgericht door Piet Plaisier. In

2013 Anneriet Hoogland nam de dagelijkse leiding over van zijn weduwe, Annemiek Plaisier. 'De eerste jaren binnen de A.Hak familie zijn ons goed bevallen', vertelt Anneriet. 'Wanneer Plaisier ondersteuning nodig heeft, kunnen wij op de expertise van de verschillende A.Hak bedrijven terugvallen. Tegelijkertijd zijn wij volledig vrij om de bedrijfsvoering op onze manier in te vullen. De sfeer binnen A.Hak is prima en Plaisier is inmiddels volledig opgenomen.'

De zelfstandige manier van opereren, speelde in 2012 een belangrijke rol bij het verwerven van een contract voor de Combi-Infra Noord-Holland. Het samenwerkingsverband van energie-, water-, telecom- en kabelbedrijven werkt sinds meer dan 20 jaar samen bij de aanleg van nieuwe kabels en leidingen. Doel is om de overlast voor gemeenten, projectontwikkelaars en aannemers zoveel mogelijk te beperken en de verschillende aansluitingen in één keer te realiseren.

CONTINUÏTEIT

Samen met A.Hak Infranet regio West was Plaisier in de race voor een nieuw contract met de Combi-Infra Noord-Holland. De kop van Noord-Holland is in drie delen verdeeld en contracten mogen niet naar één aan-

nemer gaan. 'Maar omdat wij zelfstandig hebben ingeschreven en de afgelopen twintig jaar veel ervaring hebben opgedaan, is het contract voor een deel van het gebied opnieuw aan ons gegund. Het andere deel is naar A.Hak Infranet regio West gegaan, waardoor we nu dus goed zijn vertegenwoordigd in de regio', aldus Hoogland. 'In eerste instantie gaat het om een contract voor een periode van vijf jaar, maar met een mogelijkheid om het nog eens met drie jaar te verlengen. Daardoor realiseren we een belangrijk stuk continuïteit in de komende jaren. En daar zijn wij uiteraard erg blij mee.'

Een succesvol 2012 werd gevolgd door een nog beter 2013, in financieel opzicht het beste jaar in de geschiedenis van Plaisier.

OP NAAR DE HONDERD

Samen in een nieuwe rol

Dit laatste hoofdstuk gaat over het jubileumjaar 2013. Een jaar waarin uiteraard werd teruggekeken op het verleden, maar waarin ook de eerste stappen zijn gezet naar een mooie gezamenlijke toekomst.

Sommige lezers zullen het meteen zien, anderen valt het misschien niet eens op, maar dit voorwoord heeft een andere afzender dan zijn voorgangers. Voor collega's is dat geen verrassing, zeker niet wanneer ze op onze nieuwjaarsreceptie zijn geweest. En ook de meeste van onze relaties hebben al eerder vernomen dat er een verandering aan zat te komen. Vanaf 1 januari heb ik de rol van algemeen directeur overgenomen van mijn vader. Daarbij word ik bijgestaan door mijn zus Mariska, die de leiding heeft over de ondersteunende afdelingen. Was getekend, Marco van Geenhuizen. Boven zijn eerste voorwoord in het magazine, waaruit het bovenstaande een citaat is, zet hij de titel die ook boven dit laatste hoofdstuk staat: 'Samen in een nieuwe rol'.

'Samen in een nieuwe rol' is op verschillende manieren uit te leggen. Als het jubileumjaar 2013 voor A.Hak begint met de traditionele nieuwjaarsreceptie, wordt dat meteen duidelijk. Er zijn twee toespraken, één van Willem en één van Marco van Geenhuizen, waarin ze beiden die nieuwe rol bevestigen en aanvaarden. Het moment is tegelijkertijd emotioneel en nuchter, zoals ook wel te verwachten was in dit familiebedrijf. Uiteraard is Willem niet van plan de deur meteen achter zich dicht te trekken en van het toneel te verdwijnen. Zijn kinderen, die samen aan deze nieuwe rol beginnen zijn daar blij om. 'Wie mijn vader enigszins kent', schrijft Marco, 'zal begrijpen dat zijn betrokkenheid groot blijft. In zijn nieuwe rol is hij onze belangrijkste adviseur, die zich onverminderd commercieel zal blijven inzetten. Ook onze bedrijven kunnen een beroep blijven doen op zijn enorme kennis en ervaring. Bovendien blijven mijn vader en moeder prominente gezichten op beurzen en evenementen! Maar ze gaan het wel aanzienlijk rustiger aan doen. Om te beginnen geeft Willem aan op maandag en vrijdag te zullen stoppen met werken en, voor zover het werken op kantoor betreft, heeft hij zich daar gedurende 2013 heel aardig aan gehouden.

Marco van Geenhuizen.

Ook de laatste loodjes van de Noord-Zuid Route leveren mooie plaatjes op.

WERELDNIEUWS (IN NEDERLAND)

28 JANUARI
2013

KONINGIN BEATRIX KONDIGT
HAAR AFTREDEN AAN.

Hoe het nu precies zit met de recessie en de crisis, daar zijn de meningen over verdeeld, maar feit is dat 2013 al snel een aantal mooie projecten brengt. Voor Gasunie is in de eerste helft van het jaar het Limburgse deel van de Noord-Zuid Route afgerond. MCL verwerft een raamcontract voor het leveren van warmtewisselaars voor gasontvangststations. Begin 2013 gaat A.Hak bovendien van start met een karwei dat wel de grande finale van de gasrotonde genoemd kan worden: de aanleg van een 48" gastransportleiding van Beverwijk naar Wijngaarden. A.Hak Leidingbouw weet als hoofdaannemer 60 van de in totaal 90 km van dit tracé in de wacht te slepen. Het is een project van uitersten dat vrijwel elke uitdaging bevat die een Nederlandse leidingbouwer kan tegenkomen. Dichtbevolkte gebieden en streken waar de infrastructuur ontbreekt om het materiaal ter plaatse te krijgen. Grondwater onder hoge druk, vaak met een hoog zoutgehalte, dat niet zomaar naar de oppervlakte mag komen. Een slappe ondergrond die het werk met zwaar materieel en materiaal bemoeilijkt. Ook de obstakels die onderweg gekruist moeten worden, zijn zeer divers: spoor- en snelwegen, zeevaartverbindingen, een ontelbaar aantal slootjes en de Polderbaan van luchthaven Schiphol. Kortom, alle in de loop der jaren opgebouwde expertise op het gebied van leidingbouw, bemaling en boringen moet er aan de pas komen.

Conline-Rhenania zag de markt in de offshore industrie aantrekken en merkte dat meteen aan de vraag naar 'concrete weight coating,' het aanbrengen van een betonnen coating op stalen buizen. Deze techniek zorgt niet alleen voor bescherming maar ook voor verzwaring, zodat de buizen onder water blijven. HIS liet van zich horen met innovatieve technieken voor het inspecteren en schoonmaken van olietanks. Met akoestische signalen vanaf het dak van de tank die voor een 3D-rapportage zorgen tot aan een robot die de tank inspecteert, zonder dat deze offline gaat. Het succes bleef niet onopgemerkt: Shell vroeg HIS om deel te nemen aan de ontwikkeling van een nieuwe generatie inspectierobots als onderdeel van een Joint Industry Project. Ook het kenniscentrum en de nieuwe testfaciliteiten in en om het pand in Tricht draaiden op volle toeren.

De nieuwe testfaciliteiten van HIS in Tricht.

Er was ook goed nieuws van A.Hak Electron, zowel van het bovengrondse als het ondergrondse team. Electrons hulp werd ingeroepen in Estland, bij de aanleg van een 171 km lange 650 MW verbinding tussen Finland en Estland. Voor DELTA Infra werd een nieuw elektrisch schakelstation voor de hoogspanningsvoorziening van Zeeland Refinery aangesloten op het bestaande station op het raffinaderijterrein. Bovendien schakelde TenneT TSO A.Hak Electron in voor bovengrondse verbindingen variërend van 110 tot 380 kV verspreid over Nederland. A.Hak Telecom bezorgde het Schiedamse bedrijventerrein Vijfsluizen een primeur met het vernieuwende camerasysteem All-in-View. Het concept combineert intelligent video-datamanagement met een camera die een gebied van 360 graden bestrijkt. A.Hak Telecom ontwikkelde het systeem, inclusief een multifunctionele mast, onder andere samen met Kaal Masten.

A.Hak Telecom en Kaal Masten vernieuwen videobewaking met All-in-View.

MILIEU 2013

DE ZOMER VAN 2013 WAS EEN
VAN DE WARMSTE SINDS 1903.

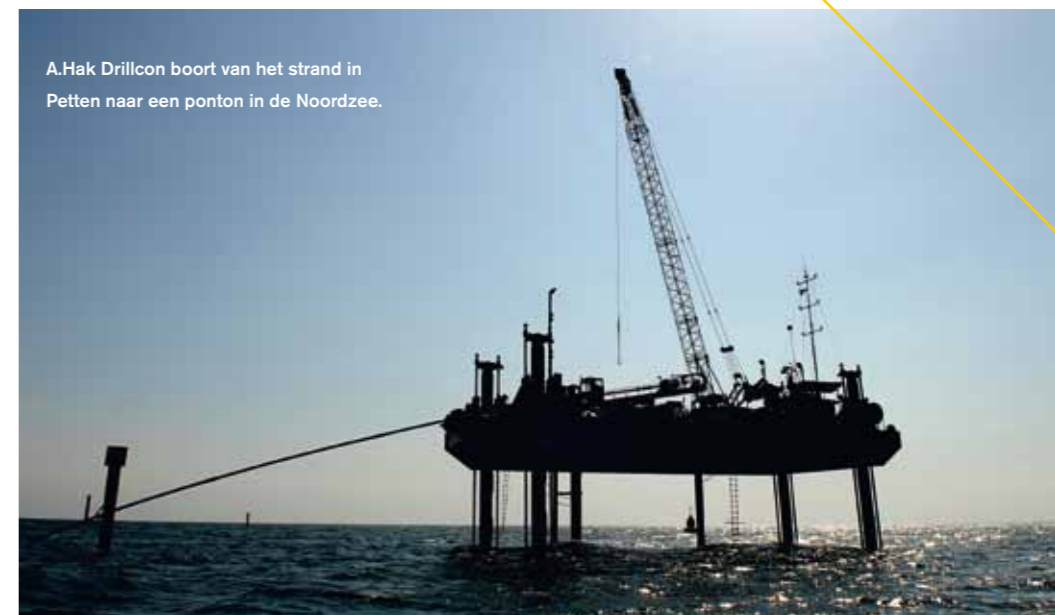
Leidingbouw vanuit de lucht.

aQuaintance doet van zich spreken met de aanleg van een nieuwe gasleiding voor het transport van aardgas tussen de ondergrondse opslag Norg in het Drentse Langelo en het overslagstation van de NAM in het Groningse Sappemeer. De nieuwe manier van werken van aQuaintance, die onder andere resulteert in een veel vroegere betrokkenheid van A.Hak bij de engineering, werpt meteen al zijn vruchten af. De partners komen minder voor verrassingen te staan en de planning is accurater. De extra focus op veiligheid uit zich onder meer door het inrichten van een speciale 'safety room' waar medewerkers een uitvoerige veiligheidsinstructie krijgen.

Het jubileumjaar bracht ook nog een aantal nieuwe aanwinsten. A.Hak International opende een Franse vestiging onder de naam A.Hak France. HIS deed een strategische overname door Linde Nitrogen Services aan haar activiteiten toe te voegen. Tjaden werd versterkt met AquaNed uit Oudenbosch. A.Hak Drillcon ging de Afrikaanse markt op door het aangaan van een joint venture, genaamd Nesthak, met aannemer Nestoil. Ook in Nederland wisten de boorders uit Helmond zich weer in de kijker te spelen. Ze verlegde de koelwateruitstroom van de kernreactor in Petten van het strand naar een plek een kilometer voor de kust. Een gecompliceerde boring vanaf het strand naar een ponton in zee, waar de buis met een jack-up rig naar boven werd gehaald. Niet alleen werden de werkzaamheden aan land zo goed afgeschermd dat het beschermde duinlandschap er niet onder te lijden had, er kon de hele zomer ook gewoon worden gerecreëerd op het strand. Dit werd onder andere mogelijk doordat de productbuis aan één stuk van een kilometer lang vanuit Noorwegen met een sleepboot naar Petten is getrokken.

A.Hak Drillcon boort van het strand in Petten naar een ponton in de Noordzee.

In Irak was het werk ook nog niet gedaan. Begin 2013 legde A.Hak International in Zuid-Irak de laatste hand aan twee parallelle oliepijpleidingen voor UNAOIL. Deze 8 km lange leidingen stelden Irak in staat haar olie naar de kust te vervoeren, waar tankers de olie verder over de wereld konden vervoeren. Het project kreeg al snel een vervolg met een tweede en derde opdracht, van respectievelijk Shell en Weatherford, waardoor het verblijf van A.Hak International in Irak werd verlengd. Wat dichterbij huis waren er ook mooie opdrachten voor International: de bouw van een compressorstation in Duitsland en een 28" leiding in Oostenrijk.

JUBILEUMNIEUWS
14 SEPTEMBER
2013

A.HAK VIERT HET 50 JARIG BESTAAN
 MET 4000 MENSEN IN WALIBI HOLLAND.

Op 14 september brak de dag aan waar heel veel mensen naar uit hadden gekeken. Het vijftigjarig jubileum werd gevierd met alle medewerkers. De locatie was snel gekozen: al twee keer eerder vierde A.Hak massaal feest met een familiedag in Walibi Holland. Ook dit keer waren naast de medewerkers uiteraard hun partners en inwonende kinderen welkom, maar ook Vutters en gepensioneerden die nog een band hadden met het bedrijf waren van de partij. Het leverde ondanks het nogal koude en regenachtige weer het gigantische aantal van 4.000 gasten op, duidelijk herkenbaar aan een jubileumpet met daarop het allereerste logo van A.Hak Pijpleidingen. Uit alle hoeken en gaten van Nederland, en zelfs uit Duitsland, waren ze met eigen vervoer of met een touringcar vol collega's naar Biddinghuizen gekomen.

Het binnenterrein van één van de achtbanen vormde onze thuisbasis en bood onder meer ruimte aan een tent voor oud-collega's en het podium waarop Marco van Geenhuizen voor het eerst in zijn nog korte carrière als algemeen directeur zo'n enorm aantal medewerkers kon toespreken. Terwijl achter hem de slogans '50 jaar met hart en ziel' en 'medewerkers maken het bedrijf' te lezen waren, bedankte hij zijn ouders voor hun grote bijdrage aan het bereiken van deze mijlpaal. Het applaus van de toegestroomde menigte bekrachtigde zijn woorden. Na dit officiële moment begon het avondprogramma dat uitmondde in een optreden van Jan Smit en een indrukwekkend vuurwerk.

Nog even genieten van leidingaanleg in een oer-Hollands decor. Het meeste pijpleidingwerk zal in de toekomst in het buitenland plaatsvinden.

Zoals de familie Van Geenhuizen in een nieuwe rolverdeling samen verdergaat aan het hoofd van het familiebedrijf, zo wordt ook nagedacht over de rol die het beste past bij elk van de bedrijven uit de groep. Bij de aanleg van grote pijpleidingen zal de focus verschuiven van Nederland naar het buitenland. A.Hak International staat klaar om die uitdaging aan te gaan, maar ook de enorme kennis en ervaring van A.Hak Leidingbouw is daarin van onschatbare waarde. Bovendien beschikt ook A.Hak Industrie over specialisten op het gebied van leidingwerk, boven- en ondergrondse installaties en de bijbehorende apparaten. Reden genoeg om A.Hak International, A.Hak Leidingbouw en A.Hak Industrie nauwer te laten samenwerken. Als cluster samen in een nieuwe rol.

Dit geldt ook voor de bedrijven die zich met kabels, distributie- en communicatienetwerken bezighouden. Ook hier is er zowel sprake van verscheidenheid als overeenkomsten, want netwerken zijn er in verschillende verschijningsvormen. A.Hak-bedrijven houden zich bezig met bovengrondse en ondergrondse kabels, elektriciteit en waterleidingen, verlichting en communicatie, het aanleggen van netwerken en de innovatieve toepassingen ervan, en zelfs met netwerken waar geen kabel meer aan te pas komt. A.Hak is ervan overtuigd dat huidige en toekomstige opdrachtgevers het best worden bediend door ze turn-key-oplossingen aan te bieden vanuit de geclusterde kennis en ervaring van de infranet-, telecom- en kabelbedrijven.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN
14 NOVEMBER
2013

HET CBS MELDT DAT NEDERLAND
OFFICIEEL UIT DE RECESSIE IS.

Het tweede cluster draait om
netwerken en distributie.

Een derde cluster wordt gevormd door dienstverlenende en productiebedrijven, zoals mastenproducent Kaal Masten. Conline-Rhenania, dat buizen van vrijwel elk materiaal en elke diameter van een coating voorziet, Tjaden, specialist in bronbemaling en grondwatersystemen, en A.Hak Industrial Services dat kwalitatief hoogwaardige industriële diensten levert. Deze bedrijven hebben met elkaar gemeen dat ze kunnen bijdragen aan projecten van de andere twee clusters, maar ook voor partners en concurrenten kunnen werken. Zoals boorbedrijf A.Hak Drillcon, dat bijvoorbeeld in Colombia werd ingehuurd door een Italiaanse opdrachtgever.

Ook de productie- en ondersteunende bedrijven,
waaronder HIS, gaan nauwer samenwerken.

Aangevuld met een vierde cluster, dat zich zal bezighouden met innovaties op het gebied van duurzame energie, gaat A.Hak met vertrouwen op weg naar het honderdjarig jubileum!

Nawoord

Bij het lezen van dit boeiende jubileumboek heb ik me meerdere keren gerealiseerd hoe bevoorrecht ik ben om in één leven zoveel te mogen meemaken.

Als bedrijf zijn we in vijftig jaar gegroeid van een lokale speler tot een toonaangevend bedrijf voor ontwerp en aanleg van de totale onder- en bovengrondse netwerken voor gas, water, olie, elektriciteit en telecommunicatie. Met specialisaties als gestuurde boringen, inspectie van pijpleidingen, stikstofgerelateerde dienstverlening, het schoonmaken en inspecteren van grote opslagtanks, de productie van een breed scala aan masten, waaronder intelligente lantaarnpalen en verlichtingsmasten op zonne-energie, bronnering en het boren van allerlei bronnen, waaronder bronnen voor warmte- en koudeopslag, en de productie van hoogwaardige, industriële apparaten voor de olie-, gas- en (petro)chemische industrie.

Alles begon met de tomeloze inzet van onze grondlegger, 'baas' Hak. Samen met marktkenner en servicegoeroe Jan Algera heeft hij de basis gelegd voor het succes van dit geweldige bedrijf. Maar het werd ook mogelijk gemaakt door u als relatie en vooral door u als medewerker, met steun van uw echtgenote, echtgenoot of partner. Ik wil u allen daarvoor heel hartelijk danken.

Vele hoogte- en dieptepunten beleefden we samen. Steeds geprikkeld door nieuwe uitdagingen, in de verte zichtbaar op de volgende top. Om daar te komen, moesten we soms door diepe dalen, want we kozen niet altijd de makkelijkste weg. Toch kwamen we elke keer een stapje verder op de ladder.

Daardoor kunnen we onszelf nu toonaangevend noemen in onze bedrijfstakken, in binnen- en in buitenland. Daarbij zoeken we nog steeds naar nieuwe wegen. Onze participatie in initiatieven van enthousiaste mensen en bedrijven die op zoek zijn naar nieuwe methoden en technieken op het gebied van duurzame energie, leidt in de toekomst wellicht tot een nog breder dienstenaanbod van de bedrijven van A.Hak.

Met mijn vrouw Gerda en mijn kinderen Marco en Mariska dank ik u nogmaals voor uw aller inzet, die ons tot hier heeft gebracht. Laten we vooral niet naast onze schoenen gaan lopen, maar samen blijven werken aan nog betere en completere service voor onze opdrachtgevers, zodat iedereen ook in de toekomst trots kan zijn op ons bedrijf. Ik spreek de wens uit dat we samen, gelukkig en gezond, verder kunnen gaan naar een onbekende, maar ongetwijfeld veelbelovende toekomst, in een spannende en uitdagende wereld.

WILLEM VAN GEENHUIZEN

50 jaar A.Hak met hart en ziel

is gemaakt ter gelegenheid van
het vijftigjarig jubileum van A.Hak.

TEKST

Adriaan van Hooijdonk (interviews)
Richard van Santen

ONTWERP & DTP

Louise de Kruijf (Trichis Communicatie & Ontwerp)

RESEARCH

Xaf Hendriksen en vele anderen

BEELDREDACTIE

René van den Berg

BOEKVERZORGING EN DRUKWERK

Trichis Publishing

EINDREDACTIE

Richard van Santen

www.a-hak.nl
communicatie@a-hak.nl